

**RAKENNUSTUOTE-
TEOLLISUUDEN
TYÖEHTOSOPIMUS
1.3.2022–29.2.2024**

**Työehtosopimuksen yleissitovuuden
vahvistamislautakunnan vahvistama
yleissitova työehtosopimus**

**RAKENNUSTUOTETEOLLISUUDEN
TYÖEHTOSOPIMUS
1.3.2022–29.2.2024**

ISBN 978-952-267-422-7
ISBN 978-952-267-423-4 (pdf)

Taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy
Paino: Waasa Graphics Oy, Vaasa 2022

SISÄLLYS

Rakennustuoteteollisuuden työehtosopimus.....	7
I YLEISET MÄÄRÄYKSET	7
1 § Sopimuksen soveltamisala	7
2 § Rakennustuoteteollisuus RTT ry:n ja Rakennusliitto ry:n väliset sopimukset	7
3 § Sopimuksen sitovuus ja työrauhavelvoite	8
4 § Työsuhteen lakkaaminen.....	8
Irtisanomisajat	8, 9
5 § Työllistymisen ja muutosturvan toimintamallit	9
II TYÖAIKAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	9
6 § Säännöllinen työaika	9
Vapaapäivät.....	10
Arkipyhäviikot.....	11
7 § Työajan sijoitus	11
Lepo- ja virkistystauot.....	12
8 § Yli-, sunnuntai- ja hätätyö	14
TES-ylityö	15
9 § Työajan lyhentäminen.....	15
10 § Hälytysluonteinen työ ja varallaolo	19
III TYÖPALKKOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	21
11 § Palkkaryhmät.....	21
12 § Henkilökohtainen palkanosuus.....	24
13 § Suorituspalkkatyö	25
14 § Erilliset lisät.....	25
15 § Keskituntiansio	26
16 § Töiden järjestely ja siirto toiseen työhön	27
16 a§ Tuottavaa ja kannustavaa palkkausta koskeva paikallinen sopiminen.....	28

IV ERINÄISIÄ KORVAUKSIA KOSKEVAT	
MÄÄRÄYKSET	29
17 § Matkatyöt ja matkakustannukset	29
18 § Muita korvauksia	33
19 § Arkipyhäkorvaus.....	34
Itsenäisyyspäivän palkka	35
V TYÖTURVALLISUUS	36
20 § Työturvallisuus	36
VI SOSIAALISET MÄÄRÄYKSET	38
21 § Sairausajan palkka	38
22 § Lääkärintarkastukset.....	44
23 § Äitiys- ja isyysvapaa.....	47
24 § Vuosiloma.....	48
Lomapalkka ja lomaltapaluuraha	48, 49
25 § Ruokailu- ja vaatesuojat.....	49
26 § Ryhmähenkivakuutus.....	50
VII ERINÄISET MÄÄRÄYKSET.....	50
27 § Palkanmaksu.....	50
VIII TYÖNTEKIJÖIDEN EDUSTAJAT JA NEUVOTTELU-	
JÄRJESTYS	51
28 § Luottamusmiehille ja työsuojeluvaltuutetuille myönnettävä vapautus työstä.....	51
29 § Luottamusmiehille ja työsuojeluvaltuutetuille maksettava korvaus	51
30 § Kokoontuminen työpaikalla	52
31 § Erimielisyyksien ratkaisu	53
32 § Paikallinen sopiminen	53
33 § Ammattiyhdistysjäsenmaksun pidättäminen.....	54
34 § Työvälineiden ja valmisteiden käsittely	54
35 § Tuottavuuden parantaminen	54
36 § Voimassaoloaika	54

Allekirjoituspöytäkirja.....	56
Rakennustuoteteollisuuden keskeytymättömän kolmivuorotyön työaika.....	65
Rakennustuoteteollisuuden keskeytyvän kolmivuorotyön työajan lyhentäminen	69
Sopimus ammatillisen koulutuksen ym. edistämisestä	72
Yleissopimus	75
Luottamusmiehiä ym. koskevat määräykset.....	78
Työnantajan tiedottamisveloitteet	87
Koulutus	90
Ulkopuolisen työvoiman käyttö	93
Työsuojeluvaltuutetun ajankäytön laskeminen	95
Irtisanomissuojasopimus.....	96
Irtisanomisajat	98
Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen	100
Lomautus	103
Työvoiman vähentämisjärjestys	108
Lomapalkkasopimus	111
Vuosilomapalkka ja lomakorvaus	111
Sopimus ammattiyhdistysjäsenmaksujen perinnästä	114
Työaikataulukko	116

TYÖEHTOSOPIMUS

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT ry:n ja RAKENNUSLIITTO ry:n

välillä koskien

KIVIPOHJAISTA RAKENNUSTUOTETEOLLISUUTTA
1.3.2022-29.2.2024

I YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 § Sopimuksen soveltamisala

1. Tämän työehtosopimuksen määräyksiä sovelletaan kaikkien Rakennustuoteteollisuus RTT ry:n betonituote-, kivenjalostus- ja rakennusaineteollisuutta harjoittavien jäsenyritysten ja Rakennustuoteteollisuus RTT ry:n jäsenyhdistyksiin kuuluvien yritysten sekä niiden kaikkien työntekijöiden välisiin työsuhteisiin. Rakennustuoteteollisuus RTT ry on Rakennusteollisuus RT ry:n jäsen.

2 § Rakennustuoteteollisuus RTT ry:n ja Rakennusliitto ry:n väliset sopimukset

Tämän työehtosopimuksen osana noudatetaan seuraavia Rakennustuoteteollisuus RTT ry:n ja Rakennusliitto ry:n välillä solmittuja sopimuksia:

- Yleissopimus
- Irtisanomissuojaa ja lomautusta koskeva yleissopimus soveltamisohjeineen
- Lomapalkkasopimus

Edellä luetellut sopimukset pohjautuvat keskusjärjestöjen välillä solmittuihin ja EK:n 15.2.2017 irtisanomisiin keskusjärjestösopi-

muksiin. Sopimuksia tulkittaessa on voimassa keskusjärjestösopimuksia koskeva tulkintakäytäntö soveltuvin osin.

3 §

Sopimuksen sitovuus ja työrauhavelvoite

Tämä työehtosopimus sitoo allekirjoittaneita liittoja ja niiden alayhdistyksiä sekä niitä työnantajia ja työntekijöitä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet näiden yhdistysten jäseniä.

Työehtosopimukseen sidotut ovat velvolliset välttämään kaikkia työtaistelutoimenpiteitä, jotka kohdistuvat tähän työehtosopimukseen kokonaisuudessaan tai johonkin sen yksityiseen määräykseen.

Tähän työehtosopimukseen sidotut yhdistykset ovat lisäksi velvolliset huolehtimaan siitä, että niiden alaisina olevat yhdistykset, työnantajat ja työntekijät, joita sopimus koskee, välttävät sellaisia työtaistelutoimenpiteitä eivätkä muutoinkaan riko työehtosopimuksen määräyksiä.

4 §

Työsuhteen lakkaaminen

Tämän työehtosopimuksen osana noudatetaan irtisanomissuojasopimuksen määräyksiä.

Työnantajan irtisanoessa työsuhteen noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja:

Työsuhde on jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
enintään vuoden	14 päivää
yli 1 – enintään 4 vuotta	1 kuukausi
yli 4 – enintään 8 vuotta	2 ”
yli 8 – enintään 12 vuotta	4 ”
yli 12 vuotta	6 ”

Työntekijän irtisanoessa työsopimuksen noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja:

Työsuhte on jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
enintään viisi vuotta yli 5 vuotta	14 vuorokautta 1 kuukausi

5 §

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamallit

Alalla noudatetaan muutosturvaan liittyvää lainsäädäntöä.

II

TYÖAIKAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

6 §

Säännöllinen työaika

1. Työajan suhteen noudatetaan voimassa olevan työaikalain säännöksiä ja tämän työehtosopimuksen määräyksiä.

2. Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa.

3. Viikoittainen säännöllinen työaika voidaan järjestää myös siten, että se on

- päivätyössä ja kaksivuorotyössä keskimäärin 40 tuntia viikossa enintään vuoden pituisena ajanjaksona,
- keskeytyvässä kolmivuorotyössä keskimäärin 36,4 tuntia viikossa enintään vuoden pituisena ajanjaksona,
- keskeytymättömässä kolmivuorotyössä ja maanalaisessa umpikaivostyössä keskimäärin 35 tuntia viikossa enintään vuoden pituisena ajanjaksona
- edellyttäen, että työtä varten on ennakolta laadittu työtuntijärjestelmä vähintään siksi ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen säännöllinen työaika tasoittuu sanottuihin keskimääriin.

4. Kolmivuorotyö katsotaan keskeytymättömäksi, vaikka siitä jätetään yksi vuoro viikossa tekemättä.

Ennen uuden työaikajärjestelyn käyttöönottoa todetaan paikallisesti mihin työehtosopimuksen mukaiseen työaikamuotoon järjestely kuuluu.

5. Säännöllinen työaika voidaan paikallisesti sopia siten, että vuorokautisen työajan pituus on enintään kymmenen tuntia ja viikoittaisen työajan pituus enintään 50 tuntia. Työajan tulee tällöin tasoittua kahdeksaan tuntiin vuorokaudessa ja 40 tuntiin viikossa enintään vuoden pituisena ajanjaksona.

6. Etukäteen laadittavasta työtuntijärjestelmästä tulee ilmetä säännöllisen vuorokautisen ja viikoittaisen työajan sijoittuminen sekä se ajanjakso, jonka kuluessa työaika tasoittuu säännölliseen määräänsä.

Pöytäkirjamerkintä:

Työtuntijärjestelmän mukaisia työajan tasoittamiseksi annettavia vapaapäiviä pidetään vuosilomaa määrättäessä työssäolopäivien veroisina päivinä. Niistä vähennetään kuitenkin asianomaiseen kalenterikuukauteen sisältyvät päivätyöntekijöiden tavanomaiset vapaapäivät.

Mikäli työajan tasoittumisjaksoon on tarkoitus sisällyttää työajan lyhennyspäiviä (pekkaspäiviä), tulee ne merkitä työtuntijärjestelmään.

Paikallisesti voidaan sopia myös 12 tunnin pituisesta vuorokautisesta työajasta sellaisissa töissä, joissa sen käyttäminen työn laatu sekä työturvallisuusseikat huomioon ottaen on tuotantoteknisesti perusteltua. Liitot vahvistavat näin tehdyn paikallisen sopimuksen.

7. Työnantaja voi käyttää työajan seurantaan sitä varten kehitettyjä seurantalaitteita.

Vapaapäivät

8. Tavoitteena pidetään, että työntekijällä on viikon aikana sunnuntain lisäksi toinenkin vapaapäivä. Mikäli toiseksi vapaapäiväksi määrätään kiinteä viikonpäivä, se pyritään pääsääntöisesti järjestämään lauantaiksi.

Jos toinen vapaapäivä on muu päivä kuin lauantai, sen tulee ilmetä etukäteen laaditusta työtuntijärjestelmästä.

Työtuntijärjestelmän mukainen vapaapäivä voidaan paikallisesti sopia muuttaa myös samalla viikolla.

Arkipyhäviikot

9. Arkipyhäviikolla on arkipäiväksi sattuvan juhlapäivän aaton säännöllinen työaika 8 tuntia, lukuunottamatta pääsiäislauantaita, sekä juhannus- ja jouluaattoja, jotka ovat vapaapäiviä, elleivät tuotannon tekniset syyt muuta vaadi.

Arkipyhäviikolla katsotaan arkipyhä viikon toiseksi vapaapäiväksi. Pääsiäislauantaina, juhannusaattona ja jouluaattona tehdyssä työtuntijärjestelmän mukaisessa työssä maksetaan 50 %:lla korotettu palkka. Jos työ on samalla ylityötä, maksetaan lisäksi ylityökorvaus.

Arkipyhäviikon lauantait ovat vapaapäiviä niissä työtuntijärjestelmissä, joissa lauantait muutoinkin ovat kiinteitä vapaapäiviä.

Arkipyhäviikkoina, jolloin työntekijä on ollut työssä kyseisen työviikon työtuntijärjestelmän tuntimäärän mukaisen työajan, maksetaan hänelle tämän lisäksi tehdystä työstä siten kuin viikoittaisesta ylityöstä, mikäli sitä ei ole korvattava vuorokautisena ylityönä. (Tes-ylityö)

7 §

Työajan sijoitus

1. Säännöllisen työajan alkaminen ja päättyminen sovitaan paikallisesti lain ja tämän työehtosopimuksen rajoissa. Yksivuorotyö aloitetaan normaalisti klo 7.00 ja lopetetaan klo 16.00. Kaksivuorotyö aloitetaan normaalisti klo 6.00 ja lopetetaan klo 23.00.

Työaikojen alkamis- ja päättymisajoista voidaan poiketa, mikäli siitä sovitaan paikallisesti tai sen todetaan olevan välttämättömän työn teknisen luonteen takia.

Käytännön vaatimista tilapäisistä muutoksista neuvotellaan ennen muutoksen toimeenpanemista päaluottamusmiehen kanssa ja niistä ilmoitetaan asianomaisille viimeistään edellisellä viikolla ennen muutoksen toimeenpanoa.

Työviikko ja työvuorokausi

2. Työviikko luetaan alkavaksi maanantaina paitsi kolmivuorotyössä yövuoron alkaessa sunnuntai-iltana. Työvuorokausi luetaan alkavaksi samaan aikaan kuin työntekijän on säännönmukaisesti saavuttava työhön. Sunnuntaivuorokausi alkaa kuitenkin kello 00.00 paitsi kolmivuorotyössä, jossa se alkaa lauantaina iltavuoron päätyttyä.

Soveltamishje:

Työvuorokausi alkaa kolmivuorotyössä aina yövuoron alkaessa, vaikka työntekijä olisi vuosilomalla tai sairauslomalla kyseisen kalenterivuorokauden.

Lepo- ja virkistystauot

3. Päivätyössä voidaan paikallisesti sopien noudattaa puolen tunnin pituista lepoaikaa, jonka aikana työntekijä saa esteettömästi poistua työpaikalta

4. Kaksivuorotyössä voidaan pitää puolen tunnin pituinen lepoaika. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että työntekijällä on tilaisuus aterioida työn lomassa. Tässä tapauksessa ruokailuun käytettyä aikaa ei vähennetä työajasta.

5. Kolmivuorotyössä varataan tilaisuus ateriointiin työn lomassa eikä tätä aikaa vähennetä työajasta.

6. Yksivuorotyössä pidetään työpäivän ja vuorotyössä kunkin vuoron aikana yksi 12 minuutin virkistystauko ennen ja jälkeen lepoajan. Virkistystauko luetaan kuuluvaksi työaikaan eikä työntekijä saa sen aikana poistua tehdasalueelta tai kaivostyössä kaivoksesta.

Työntekijän on täsmällisesti noudatettava työehtosopimuksessa olevia määräyksiä virkistystaukojen pituudesta sekä hänen tulee tällaisen tauon päättyessä välittömästi aloittaa työnsä.

7. Mikäli työntekijä jää normaalin työpäivän jälkeen ylityöhön, hän voi pitää 12 minuutin virkistystauon ennen ylityön aloittamista, mikäli ylityön arvioidaan kestävän yli tunnin.

Työajan siirto

8. Paikallisesti määrätyistä työn alkamis- ja päättymisajoista voidaan poiketa, milloin säännöllistä työaikaa on sovittu pidennettäväksi pitemmäksi kuin kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa tai milloin tuotannolliset tai tekniset syyt sitä vaativat.

Näistä ajoista saadaan poiketa vuodenajan pimeyden, korjaustöiden kiireellisyyden tai muiden sen kaltaisten pakottavien syiden takia, jolloin työtä voidaan paikallisesti sopien tehdä myös yötyönä.

Aloittamis- ja lopettamistyö

9. Työaika voi alkaa ennen tehtaan säännöllisen käynnin alkamista tai päättyä tehtaan säännöllisen käynnin päätyttyä sellaisessa työssä, jota tehdään, jotta tehtaan tuotannollinen toiminta voi alkaa tai päättyä päivittäin määräaikana sekä jatkua koko säännöllisen työajan.

10. Paikallisesti sopien voidaan työntekijä perustellusta syystä siirtää toiseen työvuoroon.

Vuorotyö

11. Vuorotyössä tulee työvuorojen säännöllisesti vaihtua ja enintään 3 viikon pituisin ajanjaksoin muuttua. Jos työvuorot muuttuvat pitemmin kuin yhden viikon ajanjaksoin, on siitä paikallisesti sovittava.

Paikallisesti voidaan sopia, että työntekijä on jatkuvasti työssä samassa vuorossa, ei kuitenkaan yövuorossa.

Liitot ovat yksimielisiä siitä, että yleensä tulee pyrkiä työajan säännölliseen järjestelyyn välttäen poikkeuksellisia toimenpiteitä.

Pöytäkirjamerkintä:

Vuorotyötä tehtäessä ei työntekijä saa poistua työpaikaltaan ennen seuraavan vuoron työntekijän saapumista, mikäli työntekijän työ on sen laatuista, ettei työkohdetta tai työprosessia voi jättää ilman valvontaa. Työntekijä on velvollinen ilmoittamaan tapauksesta työnjohdolle ja työnantajan tulee välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin sijaisen saamiseksi saapumatta jääneen tilalle.

8 §

Yli-, sunnuntai- ja hätätyö

1. Yli-, sunnuntai- ja hätätyön tekemisen ja niistä maksettavan korvauksen suhteen noudatetaan lain säännöksiä ja tämän työehtosopimuksen määräyksiä.

Työaikalain 18 §:n mukainen työajan enimmäistyöajan tarkastelujakso on 12 kuukautta.

2. Ylityötä on työ, jota tehdään työnantajan esityksestä laissa säädetyn tai tässä työehtosopimuksessa määrätyn säännöllisen työajan lisäksi.

Ylityökorvausta laskettaessa pyöristetään maksettava palkka ja ylityökorvaus lähimpään puoleen tai täyteen tuntiin.

3. Yli- ja sunnuntaityökorvaukset (korotusosat), ellei niitä ole paikallisesti sovittu korvattavaksi vastaavalla vapaa-ajalla, määräytyvät työaikalain mukaan kuitenkin siten, että korvaukset lasketaan työehtosopimuksen 15 §:n mukaisesta keskituntiansiosta. Kun työntekijä on tehnyt kahdeksan viikkoylityötuntia, vuorokautinen ylityökorvaus on 100 %.

4. Vuorotyölisän ylityökorotus sisältyy tämän työehtosopimuksen 15 §:n mukaisen keskituntiansion perusteella laskettavaan ylityölisään, joten vuorotyöntekijälle maksetaan ylityöajalta vuorotyölisä yksinkertaisena.

Ylityön ajalta maksetaan vuorotyölisä säännöllisen työvuoron mukaisesti ellei paikallisesti toisin sovita.

Keskituntiansion laskemisessa huomioitua lisä maksetaan kaikille työntekijöille yksinkertaisena.

Viikkoylityö

5. Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan 8 ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla ja seuraavilta tunneilta 100 %:lla korotettu palkka laskettuna keskituntiansiosta.

Keskimääräistä viikkotyöaika käytettäessä katsotaan viikoittaiseksi ylityöksi ne tunnit, jotka kullakin kalenteriviikolla ylittävät työtuntijärjestelmässä asianomaisen viikon säännölliseksi työajaksi vahvistetun työtuntimäärän, ellei ole sovittu näiden ylityötuntien korvaamisesta vastaavalla vapaa-ajalla.

TES-ylityö

TES-ylityöllä tarkoitetaan työtä, joka ei ole työaikalain mukaista viikkoylityötä, mutta joka on sovittu korvattavaksi kuten viikkoylityö. TES-ylityötä voi syntyä seuraavissa tilanteissa:

- arkipyhäviikkoina ja itsenäisyyspäiviäviikolla, jolloin TES-ylityötä on kyseisen viikon työtuntijärjestelmän mukaisen säännöllisen viikoittaisen työajan ylittävä työ 40 viikkotuntiin saakka.
- kolmivuorotyössä TES-ylityötä on työtuntijärjestelmän mukaisen viikkotyöajan ylittävä työ, kunnes työtä on tehty keskimäärin 40 tuntia viikossa työtuntijärjestelmän voimassaoloaikana
- henkilö on pekkasvapaalla, jolloin TES-ylityötä on kyseisen viikon työtuntijärjestelmän mukaisen säännöllisen viikoittaisen työajan ylittävä työ 40 viikkotuntiin saakka.

9 §

Työajan lyhentäminen

Soveltamisala

1. Työaikaa lyhennetään niissä työaikamuodoissa, joissa säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa.

Lisäksi edellytetään, että työntekijällä on työehtosopimuksen mukaan enintään 30 arkipäivän vuosiloma ja että vuotuista työaikaa muutoin lyhentävät ainoastaan kirkolliset juhlapyhät, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä ja vapunpäivä.

Työajan lyhennys ei kuitenkaan koske enintään kolmeksi kuukaudeksi määräaikaiseen työsuhteeseen otettuja työntekijöitä. Jos määräaikaista työsuhteesta jatketaan, kertyvät työajan lyhennysvapaat työsuhteen alusta lukien.

Työajan lyhennyksen toteuttaminen

2. Työajan lyhentämisen piiriin kuuluvien työntekijöiden työaikaa lyhennetään 100 tuntia vuodessa jäljempänä esitetyllä tavalla.

Työajan lyhennyksen määrästä vähennetään muut kuin kohdassa 1 mainitut vuotuista työaikaa lyhentävät sopimukseen tai käy-

täntöön perustuvat vuosilomajärjestelyt tai vuosittain säännöllisesti toistuvat ylimääräiset vapaapäivät.

3. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että joko kaikki tai osa kertyneistä tai kertyvistä vapaapäivistä sovitaan työpäiviksi, jolloin työaika pitenee vastaavasti.

Vapaapäivänä tehdystä työstä maksetaan työntekijälle työajan lyhennyskorvauksen lisäksi yksinkertainen palkka.

Vapaan kertyminen

4. Ellei paikallisesti ole toisin sovittu, kertyy työntekijälle vapaata kalenterivuoden aikana kohdassa 1 tarkoitetuissa työaika-muodoissa tehdyistä säännöllisistä työpäivistä seuraavasti:

Vähintään	17 työpäivää	1 vapaa
"	33 "	2 vapaata
"	50 "	3 "
"	67 "	4 "
"	83 "	5 "
"	100 "	6 "
"	116 "	7 "
"	133 "	8 "
"	150 "	9 "
"	166 "	10 "
"	183 "	11 "
"	200 "	12 "
"	208 "	12,5 "

Tehdyiksi säännöllisiksi työpäiviksi lasketaan myös

- ne työntekijän työtuntijärjestelmän mukaiset työpäivät, joilta työnantaja maksaa palkkaa sairauden perusteella
- työnantajan määräämään ja kustantamaan koulutukseen sisältyvät työpäivät
- kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä valtiollisia tai kunnallisia vaaleja varten asetetun vaalilautakunnan ja -toimikunnan kokouksiin käytetyt työpäivät
- työntekijän 50- ja 60-vuotispäivät
- kutsunta- ja reservin harjoituspäivät
- työntekijän oma hääpäivä
- työntekijän läheisen omaisen hautauspäivä (kts. 18 § Muita korvauksia, soveltamisohje, s. 34)

- sairaan lapsen hoidon tai hoidon järjestämisen aiheuttama vapaa
- ne työpäivät, joiden aikana työntekijä on lomautettuna, kuitenkin yhteensä enintään 30 päivää
- ne työpäivät, joiden aikana työntekijä on osallistunut ammatillista koulutusta koskevan lain mukaiseen oppisopimuskoulutukseen liittyvään tietopuoliseen koulutukseen
- ne pidennetyin vuorokautisen työajan tasoittumiseksi laadittu työtuntijärjestelmän mukaiset vapaapäivät, jotka ylittävät päivätyöntekijöiden tavanomaisten vapaapäivien lukumäärän
- irtisanomisaika ilman työvelvoitetta, ellei paikallisesti toisin sovita.

Vapaan antaminen

5. Kalenterivuoden aikana kertynyt vapaa annetaan työntekijälle viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä, ellei työnantajan ja työntekijän välillä toisin sovita.

Vapaa annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana vähintään yksi työvuoro kerrallaan ellei paikallisesti toisin sovita.

Mikäli työtuntijärjestelmästä ei muuta johdu, työstä poissa olevan työntekijän katsotaan poissaolon syystä riippumatta pitäneen vapaata, kun koko yritys, se työsasto tai työryhmä, johon työntekijä kuuluu, on pitänyt tässä sopimuksessa tarkoitettua vapaata.

Ellei paikallisesti toisin sovita, vapaan antamisesta ilmoitetaan työntekijälle viimeistään kahta viikkoa aikaisemmin.

Jos työajan lyhennysvapaa pitämisestä on sovittu työntekijän kanssa, katsotaan vapaa pidetyksi, vaikka työntekijä olisi sairaana. Jos työajan lyhennysvapaa perustuu työnantajan ilmoitukseen, tulee noudattaa kahden viikon ilmoitusaikaa, jotta ilmoituksen jälkeen ilmenneestä sairaudesta huolimatta työajan lyhennysvapaa katsotaan pidetyksi.

Korvaus vapaan ajalta

6. Työntekijälle maksetaan korvaus vapaan ajalta keskituntiansion mukaan sitä palkanmaksukautta koskevan palkanmaksun yhteydessä, jolloin vapaa pidetään.

Jos työntekijälle ei työsuhteen päättyessä ole annettu kertynyttä vapaata, maksetaan työntekijälle vapaata vastaava palkka keskitun-

tiansion mukaisesti. Jos työntekijä on työsuhteen päättyessä pitänyt vapaata enemmän kuin sitä on kertynyt, työntekijä on velvollinen maksamaan työnantajalle annettua vapaata vastaavan palkan määrän. Työnantaja voi pidättää tämän määrän työntekijälle maksettavasta lopputilistä.

Viikkoylityö

7. Kokonaisina päivinä annettavan vapaan lyhentäessä säännöllistä viikkotyöaika korvataan työtuntijärjestelmän ylittävä viikkotyöaika siten kuin viikoittaisesta ylityöstä on työehtosopimuksessa sovittu. (tes-ylityö)

Vuosiloma

8. Vuosilomaa annettaessa pidetään edellä tarkoitettuja vapaa-päiviä työssäolon veroisina päivinä.

Korvaus työajanlyhennysjärjestelmän piiriin kuulumattomille

9. Työntekijöille, joiden säännöllinen työaika on alle 40 ja vähintään 24 tuntia viikossa ja jotka eivät lyhyemmän työaikansa vuoksi kuulu työajan lyhennysjärjestelmän piiriin, maksetaan 1.9.2014 alkaen erillistä prosenttimääräistä palkanosaa, jonka suuruus on 5,85 % työssäolon ajalta maksetusta tai maksettavaksi erääntyneestä palkasta yli- ja hätätyöstä maksettava korvaus mukaan lukien. Prosenttikorvausta maksetaan erillisenä palkanosana, jota ei lasketa mukaan 15 §:n mukaiseen keskituntiansioon eikä lomapalkkasopimuksen 2 §:n mukaiseen vuosilomakeskituntiansioon. Erillistä palkanosaa ei makseta keskeytymättömässä ja keskeytyvässä kolmi-vuorotyössä työskenteleville, joissa työajan lyhennys on huomioitu muulla tavalla, eikä enintään kolmeksi kuukaudeksi määräaikaiseen työsuhteeseen otetuille työntekijöille, joilla ei ole oikeutta työajan lyhennykseen. Jos määräaikaista työ sopimusta jatketaan, maksetaan erillistä palkanosaa työsuhteen alusta lukien.

Mikäli alle 40 ja vähintään 24 tunnin säännöllistä työaika noudattava työntekijä tämän määräyksen voimassa ollessa siirtyy noudattamaan 40 tunnin säännöllistä työaika ja siirtyy samalla työajan lyhennysjärjestelmän piiriin ja saamaan työajan lyhennyskorvausta, erillisen tässä tarkoitettujen palkanosan maksaminen päättyy.

Pöytäkirjamerkintä:

*Tämä säännös on tarkoitettu estämään työajan lyhentämisen sil-
lä tarkoituksella, että työntekijä jää ilman työajan lyhennyskor-
vausta ja työajan lyhennyspäiviä. Osapuolet pitävät epätodennä-
köisenä, että ainakaan alle 24 tunnin säännöllisestä viikkotyö-
ajasta olisi sovittu vain jotta vältyttäisiin maksamasta työajan
lyhennyskorvausta. Muutoksella ei ole tarkoitettu lisätä aidon
osa-aikatyön kustannuksia.*

*Kokoaikatyöstä (40 h/vk) osa-aikaiseksi siirtyneellä työnteki-
jällä, jolle on osa-aikaistamisen yhteydessä korvattu työajan ly-
hennys uutta työaikaa vastaavasti, ei ole oikeutta uuteen prosent-
tiperusteiseen korvaukseen.*

*Mikäli työehtosopimusosapuolet myöhemmin päättävät työajan
lyhennyksestä ja arkipyhistä maksettavaa korvausta koskevan
työryhmän työn tuloksena siirtyä työajan lyhennyksen korvaus-
järjestelmään ja sopivat samalla uudesta korvausprosentista, tä-
män kohdan tarkoittama erillinen palkanosa poistuu.*

*Erillisen palkanosan maksamisen aloittaminen on lykätty sen
vuoksi, että yritykset voivat halutessaan sopia työntekijöidensä
kanssa siirtymisestä 40 tunnin säännölliseen viikkotyöaikaan ja
työajan lyhennysjärjestelmän piiriin sekä päivittää palkanlas-
kentaohjelmansa muutoksen mukaisiksi.*

10 §**Hälytysluonteinen työ ja varallaolo****A. Hälytysluonteinen työ**

1. Hälytysluonteista työtä on hälytyskutsun perusteella tehtävä työ, josta ei ole ennalta sovittu ja jossa työntekijä joutuu tulemaan työhön säännöllisen työaikansa ulkopuolella hänen jo poistuttuaan työpaikalta.

Hälytysluonteisesta työstä maksetaan hälytysrahaa, jonka suuruus määräytyy kutsun antamisajankohdan perusteella seuraavasti.

Päivätyössä

2. Jos kutsu hälytystyöhön on annettu säännöllisen työajan jäl-
keen tai työntekijän vapaapäivänä, mutta ennen kello 21:tä, makse-
taan 2 tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus.

3. Jos mainittu kutsu on annettu kello 21.00 ja kello 6.00 välisenä
aikana, maksetaan 3 tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus.

Vuorotyössä

4. Aamuvuorossa

Aamuvuorossa maksetaan hälytysrahaa saman periaatteen mukaan kuin päivätyössä.

Ilta- ja yövuorossa

5. Jos kutsu hälytystyöhön on annettu 9 tunnin kuluessa työntekijän säännöllisen työajan päättymisestä, maksetaan 3 tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus.

6. Jos hälytyskutsu annetaan 9 tuntia työntekijän säännöllisen työajan päättymisen jälkeen, mutta vähintään tuntia ennen työntekijän seuraavan säännöllisen työajan alkamista, maksetaan työntekijälle 2 tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus.

Mikäli kohdissa 3 ja 5 mainittu työ on vuorokautista ylityötä, on ylityökorvaus heti 100 %.

B. Ylityöhön kutsuminen eräin hälytysluonteisin tunnusmerkein

7. Milloin työntekijälle ilmoitetaan hänen säännöllisellä työajallaan, että hänen tulisi työpaikaltaan jo poistuttuaan palata sellaiseen ylityöhön, jonka päivätyössä taikka aamu- tai päivävuorossa oleva työntekijä alkaa kello 21.00 jälkeen ja ilta- tai yövuorossa oleva työntekijä ennen kuin 9 tuntia on kulunut hänen säännöllisen työaikansa päättymisestä, työntekijälle maksetaan ylimääräinen 2 tunnin keskituntiansiota vastaava korvaus.

8. Hälytysraha maksetaan silloin, kun työ alkaa ennen kuin kutsun antamisesta on kulunut vuorokausi ja kun työ ei välittömästi liity työntekijäin seuraavan vuoron työhön.

9. Kun työntekijä on hälytyskutsun saadessaan sopimuksen mukaisesti varalla ja saa siitä varallaolokorvausta, hälytysrahaa ei makseta.

Korvaus tuntia lyhyemmästä hälytysluonteisesta työstä on aina vähintään tunnin palkka.

Tämän pykälän säännökset eivät koske aloittamis- ja lopettamistöitä.

Pöytäkirjamerkintä:

Työpaikalla tarkoitetaan tässä pykälässä tehdasaluetta.

Asuntovarallaolo

10. Asuntovarallaoloaika tarkoittaa aikaa, jona työntekijä on sopimuksen mukaan velvollinen oleskelemaan asunnossaan, josta hänet voidaan kutsua työhön. Sopimuksessa on mainittava varallaoloajan pituus. Varallaoloajalta työntekijälle maksetaan korvausta, joka on puolet hänen henkilökohtaisesta tuntipalkastaan. Varallaoloaika ei lasketa työaikaan.

Sellaiseen työntekijään, joka on tämän kohdan mukaisesti ollut varalla, ei sovelleta hälytysluonteista työtä koskevia määräyksiä.

Muu valmius

11. Muuta kuin edellä mainittua varallaoloa tarkoittavaa valmiutta koskevat ehdot ja korvaukset sopivat työnantaja ja työntekijä keskenään. Tällaista valmiusaikaa ei lueta työajaksi.

III**TYÖPALKKOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET****11 § Palkkaryhmät**

Työntekijät sijoitetaan eri palkkaryhmiin seuraavasti:

1 Aloitteleva työntekijä

Rakennustuoteteollisuusalan aloitteleva työntekijä suorittaa töitä, jotka eivät edellytä aikaisempaa alan käytännön kokemusta. Työstä annetut ohjeet ovat selkeitä ja itsenäisiä harkintatilanteita esiintyy vain harvoin. Alan ammatillisessa koulutuksessa olevat henkilöt, jotka opiskelun ohessa myös työskentelevät sekä lomiansa aikana työskentelevät rakennustuotealan opiskelijat kuuluvat tähän palkkaryhmään.

2 Vähän kokemusta omaava työntekijä

Vähän rakennustuoteteollisuusalan kokemusta omaava työntekijä suorittaa sellaisia tuotannon töitä, joissa hänen omalla harkinnallaan on merkitystä työn onnistumiselle, mutta harkintatilanteita ei esiin-

ny jatkuvasti. Suoritettavat työt edellyttävät työskentelyä ja työkokemusta rakennustuoteteollisuuden tehtävistä. Työntekijä suoriutuu ilman jatkuvaa opastusta avustavista töistä.

3 Aloitteleva ammattilainen

Rakennustuoteteollisuusalan aloitteleva ammattilainen suorittaa jo itsenäisesti tuotannon töitä, joissa häneltä edellytetään valppautta. Työssä esiintyvät häiriöt vaikuttavat muuhun tuotantoon. Tähän palkkaryhmään kuuluvat aloittelevat ammattilaiset.

4 Ammattilainen

Rakennustuoteteollisuusalan ammattilainen suorittaa itsenäisesti monipuolisia tuotannon tai kunnossapidon töitä, joissa häneltä edellytetään itsenäistä harkintaa ja päätöksentekoa sekä tarkkaavaisuutta. Keskeytyksillä voi olla suuri merkitys muuhun tuotantoon. Tähän palkkaryhmään kuuluvat perusammattitaidon omaavat ammattilaiset.

5 Kokenut ammattilainen

Rakennustuoteteollisuusalan kokenut ammattilainen suorittaa tuotannon tai kunnossapidon töitä, joissa häneltä edellytetään suurta valppautta, sillä häiriöillä voi olla välitön merkitys muulle tuotannolle ja ne voivat aiheuttaa tuotannon menetyksiä. Työntekijä suorittaa itsenäisesti ja monipuolisesti em. tehtäviä tai suoriutuu itsenäisesti ja monipuolisesti useimmista rakennustuoteteollisuuden ammattilaisen tehtävästä. Tähän palkkaryhmään kuuluvat vaativat tuotannon työt hallitsevat kokeneet ammattilaiset.

6 Alan erittäin kokenut ammattilainen

Rakennustuoteteollisuusalan erittäin kokenut ammattilainen suorittaa sellaisia vaativia töitä, joissa vastataan itsenäisesti toiminnasta, jolla on keskeinen merkitys yksikön häiriöttömälle toiminnalle ja prosessin sujuvuudelle ja/tai monipuolista ammattitaitoa vaativista kunnossapitotehtävistä. Työ voi sisältää työtehtävien organisointia. Erittäin kokeneen ammattilaisen tehtäviin voi kuulua myös muiden henkilöiden työtehtävien organisointia, ohjausta ja/tai valvontaa. Tähän palkkaryhmään kuuluvat vaativimmatkin ammattinsa työt hallitsevat erittäin kokeneet työntekijät.

Palkkaryhmiin sijoittaminen

Työnantaja sijoittaa työntekijän yllä mainittuihin palkkaryhmiin työsuhteen alkaessa. Koeajan päättyessä palkkaryhmää voidaan tarkistaa. Palkkaryhmää voidaan tarkistaa myös työntekijän suoritetua työhönsä liittyvä alan ammattitutkinto.

Palkkaryhmä voi muuttua, mikäli työntekijä on jostain syystä pysyvästi kykenemätön tekemään palkkaryhmänsä edellyttämiä töitä.

Palkkaryhmä voi muuttua, mikäli työntekijän korkeampaa palkkaryhmittelyä edellyttämä työ pysyvästi loppuu. Tällöin palkkaryhmä on uuden työn mukainen.

Palkkaryhmittelyä sovelletaan myös yrityksen käytössä oleviin vuokratyöntekijöihin.

Siirtymäsäännös

Kun yrityksessä siirrytään uuteen palkkausjärjestelmään ja työntekijät sijoitetaan palkkaryhmiin, ei kenenkään palkka uuden palkkaryhmämäärittelyn myötä nouse eikä laske. Työntekijän uuden palkkaryhmän ylittävä palkka on henkilökohtaista palkanosaa. Mikäli työntekijän palkkaryhmä on uuteen palkkausjärjestelmään siirryttäessä arvioitu väärin ja sitä joudutaan tarkistamaan, voi henkilökohtainen palkanosa nousta tai laskea henkilökohtaisen tuntipalkan pysyessä samana. Palkkaryhmiin sijoittamisessa tapahtuneet virheet on korjattava viimeistään 12 kuukauden kuluessa siitä, kun uusi palkkausjärjestelmä on otettu käyttöön yrityksessä.

Uuden palkkausjärjestelmän mukaiset palkkaryhmäpalkat ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien:

	euroa/tunti
1.	11,39
2.	11,88
3.	12,40
4.	12,93
5.	13,49
6.	14,78

Nuorten työntekijöiden tuntipalkat ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavat:

	euroa/tunti
alle 17-vuotiaat	9,37
alle 18-vuotiaat	9,77

Edellä olevat palkkataulukot eivät koske alan ammattikoulun käynejä.

Työntekijät, jotka sairauden, henkisten kykyjen vajavaisuuden tai muun syyn takia eivät pysty suorittamaan sitä työmäärää, mikä yleensä vaaditaan tavalliselta työntekijältä, saavat palkkaa työkykynsä ja sen sopimuksen mukaan, joka kussakin tapauksessa tehdään sopijapuolten paikallisten edustajien välillä.

Ammattitaidon tulee kehittyä uusiutuvien ammattitaitovaatimusten mukaan. Tarvittaessa työnantaja ja työntekijä sopivat yhdessä, osallistuuko työntekijä ammattitutkintoon tai sen osaa koskevaan näyttötutkintoon. Samalla todetaan myös se, että suoritettava näyttö liittyy työntekijän työhön.

12 §

Henkilökohtainen palkanosuus

Työntekijän henkilökohtainen tuntipalkka muodostuu palkkaryhmittelyyn perustuvasta palkasta ja henkilökohtaisesta palkanosasta, joka on määrältään vähintään yksi (1) sentti. Henkilökohtainen tuntipalkka on työntekijän aikatyössä maksettava vähimmäispalkka.

Henkilökohtainen palkanosuus määritetään työsuhteen alussa ja sitä tarkistetaan viimeistään koeajan päättyessä työn kannalta merkityksellisten tekijöiden perusteella. Näitä ovat mm. ammatinhallinta, säännöllisyys, huolellisuus sekä monipuolisuus.

Työntekijän henkilökohtainen palkanosuus ei voi laskea. Työntekijän palkkaryhmän noustessa henkilökohtainen palkanosa säilyy muuttumattomana.

13 § Suorituspalkkatyö

Mikäli työn laatu sen sallii ja jos se teknisesti on mahdollista, on työntekijälle varattava tilaisuus tehdä työtä suorituspalkalla.

11 §:n mukaiset palkkaryhmäpalkat ovat rakennustuoteteollisuuden työntekijöiden vähimmäispalkkoja eikä yrityskohtaisilla palkkausjärjestelmillä voida näitä alittaa. Suorituspalkkatyössä tarkastelujaksona on palkkakausi.

Suora urakka

Suorassa urakassa on hinnoittelun oltava sellainen, ettei 11 §:n mukaisia palkkaryhmäpalkkoja aliteta. 11 §:n mukaiset palkkaryhmäpalkat ovat vähimmäispalkkoja.

Osaurakka

Osa- eli sekaurakkatyö, jossa osa palkasta maksetaan kiinteänä ja osa työnsuorituksen mukaan määräytyvänä liikkuvana osana, on hinnoiteltava siten, ettei 11 §:n mukaisia palkkaryhmäpalkkoja aliteta. 11 §:n mukaiset palkkaryhmäpalkat ovat vähimmäispalkkoja.

Suoritustason noustessa tulee liikkuvan osan kasvaa samassa suhteessa.

Palkkiopalkkaus

Palkkiopalkkausta voidaan käyttää niissä töissä, joissa työtulos (esim. tuotannon määrä, tuotteen laatu, raaka-aineen käytön taloudellisuus) riippuu työntekijän työtaidosta, tarkkaavaisuudesta tai muusta sellaisesta tekijästä.

Suorituspalkkausta koskeva paikallinen sopimus on tehtävä kirjallisesti.

14 § Erilliset lisät

1. Paikallisesti määritettävää poikkeuksellisten olosuhteiden lisää voidaan maksaa tapauksissa, joissa työskentelyolosuhteissa esiintyy selvästi havaittavaa tilapäistä huononnusta tai heikentymistä, eikä sitä ole muutoin huomioitu palkkauksessa. Mahdollisesti |

maksettava lisä on 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien määrältään vähintään 0,73 euroa tunnilta.

2. Vuorotyössä maksetaan 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien iltavuorossa 1,44 euroa tunnilta ja yövuorossa 2,49 euroa tunnilta.

3. Ilta- ja yötyöstä, vaikka se ei olekaan vuorotyötä, maksetaan työntekijälle kello 16.00 jälkeen tehdystä työstä iltavuorolisää ja kello 23.00–06.00 välisenä aikana tehdystä työstä yövuorolisää vastaava korvaus, mikäli työ ei ole säännöllisen työajan lisäksi suoritettua yli- tai hätätyötä. Tämä ei kuitenkaan koske niitä tapauksia, joissa työntekijän työvuoro päättyy viimeistään kello 17.00.

4. Umpikaivoksissa sekä vähintään 30 metrin etäisyydellä kalliion ulkoaukosta tehtävissä koetunnelien tai kalliosuojien valmistukseen kuuluvissa kaivostöissä maksetaan erillistä kaivoslisää, jonka suuruus on 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,26 euroa tunnilta. Aikaisemman käytännön mukaisesti sisältyy ko. korvaukseen pölylisä.

5. Työntekijälle maksetaan erillistä palvelusaikalisää yhdenjaksoisen työsuhteen perusteella seuraavasti:

Palvelusaikalisien määrät ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien:

Palveluksessaoloaika	euroa/tunti
yli 5 vuotta	0,29
yli 10 ”	0,35
yli 15 ”	0,42
yli 20 ”	0,47
yli 25 ”	0,54
yli 30 ”	0,60
yli 35 ”	0,67

15 §

Keskituntiansio

1. Työntekijän keskituntiansiota käytetään laskentatekijänä palkan ja korvausten maksamisessa siten kuin tässä työehtosopimuksessa on erikseen määrätty.

2. Työntekijän keskituntiansio lasketaan siten, että hänen kunkin vuosineljänneksen aikana työajalta eri palkkaustapojen mukaan saamansa ansio mahdollisine erillisine lisineen lukuunottamatta yli-työ- ja sunnuntaityölisää sekä viikkolepokorvausta jaetaan saman vuosineljänneksen aikana tehtyjen työtuntien kokonaismäärällä.

Keskituntiansion laskenta-ajanjaksoksi voidaan paikallisesti sopia myös edellinen normaali palkanmaksukausi.

3. Edellisen momentin mukaan laskettujen eri vuosineljänneksien keskituntiansioita käytetään seuraavasti:

- helmi-, maaliskuu- ja huhtikuun aikana edellisen vuoden IV vuosineljänneksen keskituntiansiota,
- touko-, kesä- ja heinäkuun aikana vuoden I vuosineljänneksen keskituntiansiota,
- elo-, syys- ja lokakuun aikana vuoden II vuosineljänneksen keskituntiansiota sekä
- marras-, joulukuu- ja tammikuun aikana III vuosineljänneksen keskituntiansiota.

Soveltamisohje:

Kun keskituntiansiota käytetään säännöllisenä työaikana, sen lisäksi ei makseta työehtosopimuksen mukaisia erillisiä lisiä, koska kyseiset lisät on jo huomioitu keskituntiansion laskennassa.

16 §

Töiden järjestely ja siirto toiseen työhön

1. Työntekijä suorittaa työnjohdon hänelle osoittamaa työtä ja työnantajalla on oikeus siirtää työntekijä kulloinkin esiintyvän tarpeen mukaan toiseen työhön.

2. Mikäli työntekijä työnantajan määräyksestä joutuu tilapäisesti keskeyttämään suorituspalkkatyön tai hänet siirretään tilapäisesti aikatyöhön, maksetaan hänelle keskeytyksen tai siirron ajalta keskituntiansion mukainen palkka kuitenkin enintään kahdeksalta työvuorolta.

3. Mikäli työn luonteesta johtuu, ettei sovittua suorituspalkkatyötä voida yhtäjaksoisesti tehdä ja työntekijä siirretään tekemään

muuta työtä tai suorituspalkkatyön säännöllinen suorittaminen edellyttää välillä tehtävää aikatyötä, maksetaan tällaiselle työntekijälle tekemästään aikatyöstä sitä vastaava tuntipalkka.

4. Kun suorituspalkkatyö päättyy tai kun kysymyksessä on pysyvä siirto, maksetaan palkka uuden työn mukaan. Samoin menettellään, kun työntekijä siirretään aikatyössä toiseen työhön.

16 a§

Tuottavaa ja kannustavaa palkkausta koskeva paikallinen sopiminen

Rakennusalalla voidaan työntekijän tai työntekijäryhmän kanssa sopia tuottavasta ja kannustavasta palkkauksesta. Sopimuksessa voidaan sopia mm. seuraavista asioista:

- Sopimuksen kohteena olevan työn tavoiteaikataulu
- Työtä koskevista työaikajärjestelyistä;
 - Työn sujuvuuden ja tuottavuuden parantamiseksi voidaan keskelle viikkoa osuvana arkipyhänä tehdä töitä. Pitämätön arkipyhä korvataan vapaa-aikana tai rahana työaikalain mukaisesti eikä erillistä arkipyhäkorvausta makseta.
 - Tuottavaa ja kannustavaa palkkausta koskevassa sopimuksessa voidaan sopia työehtosopimuksen ja työaikalain mahdollistamista työajan joustoista kuten liukuvasta työajasta ja keskimääräisestä työajasta.
- Työn lopputulokselta edellytettävä laatu
- Työssä käytettävän materiaalin määrästä ja laadusta
- Palkkion suuruus ja em. tekijöiden vaikutus palkkion suuruuteen
- Palkkion maksamisen ajankohta
- Takuupalkasta, joka maksetaan siinäkin tapauksessa, että sovitut tavoitteet tai työ ei valmistunut työntekijästä tai työntekijöistä riippumattomista syistä johtuen.

Työehtosopimusapuolet ovat valmiita parantamaan alan tuottavuutta yhteisin toimenpitein, esimerkiksi yhteisin koulutustilaisuuksin, joissa opastetaan tuottavien ja kannustavien palkkausjärjestelmien sekä joustavien työaikojen käyttöön.

IV ERINÄISIÄ KORVAUKSIA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

17 §

Matkatyöt ja matkakustannukset

1. Yleisiä määräyksiä

Työmatka ja matkustamisvelvollisuus

Työmatkalla tarkoitetaan työntekijän työtehtäviin liittyvää matkaa, joka tehdään tilapäisesti varsinaisen työpaikan sijaintipaikkakunnan tai työntekijän kotipaikkakunnan ulkopuolella olevalle komennuspaikkakunnalle.

Työtehtävien edellyttämät matkat tehdään tarkoituksenmukaisella tavalla siten, ettei matkaan kulu aikaa eikä siitä aiheudu kustannuksia enemmän kuin tehtävien hoitaminen välttämättä vaatii.

Matkan alkaminen ja päättyminen

Matka katsotaan alkaneeksi silloin, kun työntekijä lähtee välittömästi komennuspaikkakunnalle suuntautuvalle matkalle työpaikalta tai asunnostaan ja päättyneeksi silloin, kun hän palaa työpaikalleen taikka säännöllisen työajan päätyttyä asunnolleen.

Rajoitus

Jos työntekijä on autonkuljetustehtävissä (esim. betoniauton- ja pumppuautonkuljettajat, autolaborantit, kuorma-autonkuljettajat jne.) tai sellaisissa tehtävissä, jossa normaaliin päivittäiseen työhön kuuluu liikkuminen eri työkohteissa, häneen ei sovelleta tämän pykälän päivärahasäännöksiä. Edellä tässä kohdassa tarkoitetuissa tehtävissä olevalle työntekijälle maksetaan päiväraha ja korvataan yöpymiskustannukset silloin, kun hän työmatkan johdosta joutuu yöpymään komennuspaikkakunnalla ja 2.3-kohdassa tarkoitettut korvausehdellytykset muuten täyttyvät.

Jos työtä tekee komennuspaikkakunnalla paikkakuntalainen tai muu työntekijä, joka on siellä otettu työhön, hän ei ole oikeutettu tässä pykälässä sovittuihin etuuksiin.

Oman auton käyttö

Jos matkatyössä on sovittu työntekijän oman auton käytöstä ennen matkaa, maksetaan siitä sekä työnantajan kanssa sovitusta muiden

henkilöiden tai tavarankuljetuksesta korvaus kulloinkin voimassa olevan Verohallinnon päätöksen mukaisesti.

2. Matkakustannusten korvaaminen

Työntekijälle maksetaan korvausta matkakustannuksista ja työvuorokautena matkustamiseen käytetyltä ajalta sekä komennuspaikkakunnalla syntyvistä ylimääräisistä kustannuksista seuraavasti:

2.1. Matkakustannukset

Työnantaja korvaa kaikki komennuspaikkakunnalle sekä sieltä takaisin tai toiselle komennuspaikkakunnalle tapahtuvasta matkustamisesta aiheutuvat tarpeelliset matkakustannukset. Tarpeellisiksi matkakustannuksiksi luetaan rautatie-, laiva-, lento- ym. matkalippujen hinnat II luokassa, matkatavarakustannukset sekä, milloin matka tapahtuu yön aikana, makuulippujen hinnat vastaavassa luokassa.

2.2. Matka-ajan korvaus

Työntekijälle maksetaan matkatunneilta matka-ajan korvausta enintään 16 matkatunnilta työvuorokaudessa. Tästä tuntimäärästä vähennetään kyseisenä työvuorokautena säännöllisenä työaikana tehdyt työtunnit.

Menetettyjä säännöllisiä työtunteja vastaavalta matka-ajalta maksetaan keskituntiansion mukainen korvaus.

Muilta matkatunneilta, kuitenkin enintään 8 tunnilta, maksetaan henkilökohtaisen aikapalkan mukainen korvaus.

Vapaapäivänä tehtävältä matkalta maksetaan enintään 8 tunnin matka-ajalta keskituntiansion mukainen korvaus.

Makuupaikka

Milloin työntekijälle on järjestetty makuupaikka, ei kello 21.00–07.00 väliseltä ajalta edellä mainittua korvausta makseta.

2.3. Päiväraha ja yöpymiskustannukset

Päiväraha

Päiväraha on korvaus työmatkasta aiheutuvista ylimääräisistä ruokailu- ja muista elinkustannuksista.

Päivärahaa maksetaan Verohallinnon kulloinkin voimassa olevan päätöksen mukaisesti kultakin matkan alkamisesta laskettavalta

matkavuorokaudelta, kun toisen kunnan alueella oleva komsu-
nupaikkakunta on vähintään 50 kilometrin etäisyydellä työntekijän
varsinaisesta työpaikasta tai asunnosta.

Päivärahan enimmäismäärät ovat työmatkan kestoajasta riip-
puen seuraavat:

Työmatkan kestoajaksi	Päivärahan enimmäismäärä 2022
yli 6 tuntia yli 10 tuntia	osapäiväraha 20 euroa kokopäiväraha 45 euroa

Kun matkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuoro-
kauden

- vähintään 2 tunnilla, maksetaan osapäiväraha 20 euroa ja
- yli 6 tunnilla, maksetaan kokopäiväraha 45 euroa.

Jos työntekijä jonakin matkavuorokautena saa ilmaisen tai mat-
kalipun hintaan sisältyneen ruoan, päivärahan tai osapäivärahan
määrästä vähennetään puolet. Ilmaishuoneella tarkoitetaan koko-
päivärahan osalta kahta ja osapäivärahan osalta yhtä ilmaista aterialla.

Majoittumiskustannukset

Päivärahan lisäksi korvataan yöpymiskustannukset työnantajan hy-
väksymän selvityksen mukaisesti.

Yömatkaraha

Sellaiselta päivärahaan oikeuttavalta matkavuorokaudelta, jona
työntekijälle ei ole järjestetty ilmaista majoitusta tai jona hän ei ole
saanut majoittumiskorvausta tai matkan ajaksi makuupaikkaa, mak-
setaan 13 euron yömatkaraha. Yömatkarahaa ei kuitenkaan mak-
seta, kun työntekijä on jättänyt käyttämättä hyväkseen työnantajan
varaaman ja ilmoittaman majoitusmahdollisuuden.

2.4. Työmatka, jolta ei makseta päivärahaa

Ylimääräiset matkakustannukset

Työntekijälle korvataan ylimääräiset matkakustannukset. Matkaan
käytetyn ajan korvaamisesta sopivat asianomaiset keskenään.

Ateriakorvaus

Jos työntekijä on matkatyössä tavallisuudesta poikkeavasti estynyt käymästä ruokailmassa joko kotonaan tai työpaikallaan, jossa on työmaaruokala, hänelle maksetaan, ellei ao. työpaikan ruokailumahdollisuus ole vastaava kuin varsinaisella työntekopaikalla, ateriakorvauksena 1/4 kokopäivärahan määrästä. Työmaaruokalalla tarkoitetaan paikkaa, josta voi ostaa tai saada lämpimän aterian.

Mikäli työntekijä matkatyössä joutuu järjestämään päivällisenäkin edellisessä kappaleessa tarkoitetulla tavalla, maksetaan hänelle näin syntyvistä kustannuksista toinen ateriakorvaus.

Autonkuljettajat

Autonkuljettajalle maksetaan ruokaraha, mikäli hän on 10 tunnin aikana estynyt ruokailmasta työpaikallaan tai saman yrityksen toisessa työkohteessa.

Edellytyksenä on lisäksi, että ateriakorvausta koskevat määräykset eivät muutoinkaan täyty.

3. Erikoismääräyksiä

Pitkä työkomennus

Yli 14 vuorokautta kestävästä työkomennuksen päivärahoista ja muista matkakustannuksista sovitaan paikallisesti.

Henkilökohtaisten asioiden hoito

Pitkän työkomennuksen ollessa kyseessä sovitaan työnantajan ja työntekijän kesken vapaan myöntämisestä välttämättömien henkilökohtaisten asioiden hoitoa varten edellyttäen, että se on mahdollista työn säännöllisen kulun häiriintymättä.

Sairaalapäiväraha

Jos työntekijä komennuspaikkakunnalla määrätään sairaalahoitoon, maksaa työnantaja hänelle päivärahan asemesta sairaalapäivärahana 1,70 euroa vuorokaudelta siihen saakka, kunnes työnantajan velvollisuus maksaa sairausajan palkkaa työntekijän työkyvyttömyyden johdosta lakkaa. Edellä olevaa oikeutta työntekijällä ei kuitenkaan ole, mikäli hänellä on oikeus saada korvaus sairaalan perimästä hoitopäivämaksusta työnantajan kustantaman vakuutuksen nojalla.

4. Työ ulkomailla

Ulkomailla tehtävän ns. matkатыön palkkaehdoista, palkanmaksutavasta ym. työsuhteeseen liittyvistä taloudellisista eduista sekä päivärahasta sovitaan kussakin tapauksessa erikseen.

18 §

Muita korvauksia

1. Työnantaja maksaa kunnallisvaltuuston tai -hallituksen jäsenenä toimivalle työntekijälle valtuuston tai hallituksen kokouksesta aiheutuvasta säännöllisen työajan ansionmenetyksestä korvausta siten, että työntekijä yhdessä kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen ja palkkion kanssa saa täydet palkkaedut.

Korvaus maksetaan sen jälkeen, kun työntekijä on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan maksamasta korvauksesta ja palkkiosta.

Työnantaja korvaa myös työntekijälle, joka toimii valtiollisia tai kunnallisia vaaleja varten lain mukaan asetetun vaalilautakunnan tai toimikunnan jäsenenä sen ansionmenetyksen, mikä hänelle aiheutuu siitä, että lautakunnan tai toimikunnan kokous pidetään hänen työaikanaan.

2. Työntekijällä, joka on ollut yrityksen palveluksessa vähintään 3 kuukautta, on oikeus 50- ja 60-vuotispäivänään saada säännöllistä työaikaa vastaava palkallinen vapaa työstä silloin, kun merkkipäivä sattuu hänen työpäiväkseen.

3. Työnantaja maksaa varusmiespalveluksen edellyttämään kutsuntaan ensimmäisen kerran osallistuvalla työntekijälle kutsuntapäivän korvauksena yhden työpäivän ansiota vastaavan määrän.

Mikäli työntekijä kutsuntapäivänä on myös työssä, maksetaan hänelle lisäksi palkka työssäoloajalta.

Kutsuntapäivän korvaus maksetaan vain siltä päivältä, jona kutsuntatoimitus pidetään.

Kutsuntaan liittyvään erilliseen lääkärintarkastukseen osallistuvalla korvataan ansion menetys siltä ajalta, minkä hän hyväksyttävän selvityksen mukaan joutuu tarkastuksen takia olemaan poissa työstä säännöllisenä työaikanaan.

4. Työnantaja maksaa työntekijälle reservin harjoitusten ajalta valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut. Reservin harjoituksilla tarkoitetaan tilannetta, jossa työntekijälle on tullut palvelukseen astumismääräys.

5. Työntekijällä on oikeus saada palkallista vapaata työstä läheisen omaisen hautauspäivänä sekä omana vihkkipäivänään.

Soveltamisohje:

Läheisenä omaisena pidetään työntekijän aviopuolisoa, lapsia ja ottolapsia, hänen vanhempiaan sekä veljiään ja sisariaan sekä aviopuolison vanhempia. Läheisenä omaisena pidetään myös avopuolisoa. Rekisteröidyssä parisuhteessa elävät rinnastetaan aviopuolisoihin.

6. Edellä momenteissa 1–5 mainitut korvaukset maksetaan 15 §:n keskituntiansion mukaisesti.

19 §

Arkipyhäkorvaus

Korvattavat arkipyhät

1. Uudenvuodenpäivältä, pitkäperjantailta, toiselta pääsiäispäivältä, vapunpäivältä, helatorstailta, juhannuspäivältä, jouluaatolta sekä ensimmäiseltä ja toiselta joulupäivältä maksetaan työntekijälle arkipyhäkorvauksena säännöllistä päivittäistä työaikaa vastaava palkka keskituntiansion mukaan.

Loppiaisen ollessa muuna arkipäivänä kuin lauantaina siitä maksetaan menetettyä ansiota vastaava korvaus tämän pykälän arkipyhäkorvausta koskevien määräysten mukaisesti.

Korvusedellytykset

2. Arkipyhäkorvaus maksetaan työntekijälle, jonka työsuhte ennen kyseistä arkipyhää on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään kolme kuukautta. Tämän lisäksi edellytetään, että työntekijä on ollut työtuntijärjestelmän mukaisesti työssä sekä arkipyhää edeltävänä että sitä seuraavana työpäivänä tai toisena näistä päivistä, jos poisolo on johtunut hyväksyttävästä syystä.

Arkipyhäkorvausta ei menetetä, vaikka työntekijä on poissa työstä arkipyhää edeltävänä ja sitä seuraavana työpäivänä, jos pois-saolo johtuu:

- sairaudesta, joka ei ole jatkunut yli 3 kuukautta ennen ko. arkipyhää
- lakisääteisestä äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaasta taikka vuosilomasta
- taloudellisista ja tuotannollisista syistä tapahtuneesta lomautuksesta, joka ei ole kestänyt yli 2 viikkoa ennen ko. arkipyhää

3. Arkipyhäkorvausta ei makseta viikko- tai kuukauspalkalla olevalle työntekijälle.

Soveltamisohje:

Arkipyhäkorvaus maksetaan tässä pykälässä mainittujen mak-suedellytysten täytyessä, olipa työntekijä työssä kyseisenä arkipyhänä tai ei. Arkipyhäkorvaus maksetaan myös viikonlo-puksi sattuvilta arkipyhiltä. Keskeytymättömässä kolmivuoro-työssä olevalle työntekijälle ei makseta arkipyhäkorvausta lopp-i-aisen osalta.

Itsenäisyyspäivän palkka

Milloin työntekijä ei tämän pykälän 2. kohdan 2 momentissa maini-tuista syistä johtuen ole oikeutettu lainmukaiseen itsenäisyyspäivän palkkaan, maksetaan arkipyhäkorvaus tämän pykälän mukaisesti.

Keskeytymätöntä 3-vuorotyötä tekeväälle työntekijälle, jolla ei ole oikeutta itsenäisyyspäivän palkan maksamista koskevan lain 3 §:n mukaiseen korvaukseen, maksetaan vapaapäiväksi sattuvalta itsenäisyyspäivältä korvauksena kahdeksan tunnin palkka työnteki-jän keskituntiansion mukaan noudattaen muuten, mitä yllämainitus-sa laissa on sanottu itsenäisyyspäivän palkan maksamisen edelly-tyksistä.

V TYÖTURVALLISUUS

20 § Työturvallisuus

1. Tapaturmien välttämiseksi ryhdytään tarpeellisiin toimenpiteisiin työntekijän turvallisuuden suojelemiseksi.

2. Kieltäytymistä suorittamasta työtä, jota varten viranomaisten määräämiä varmuuslaitteita ei ole tehty, ei ole pidettävä työehtosopimuksen vastaisena työstäkieltäytymisenä.

Pöytäkirjamerkintä:

Liitot toteavat työturvallisuustoiminnan tärkeyden ja ovat yhtä mieltä siitä, että työpaikoilla on syytä jatkuvasti kiinnittää asiaan vakavaa huomiota ja että menestyksellistä ja rakentavaa työturvallisuustoimintaa työpaikoilla huomattavasti edesauttaa työnantajien ja työntekijäin välinen vilpitön yhteistoiminta ao. työnantajien ja työntekijöiden edustajain kesken, joiden tehtävänä lain mukaan on käsitellä työturvallisuuskysymyksiä.

3. Työntekijä on velvollinen noudattamaan työsuojeluviranomaisten ja työnantajan työntekijäin turvallisuuden suojelemiseksi antamia ohjeita.

4. Mikäli asiantuntijalausuntojen, työtapaturma- ja ammattitautitilastojen tai muun vastaavan perusteen nojalla yhteisesti voidaan todeta, että erityisten suojavaatteiden tai -varusteiden käytöllä työssä on työturvallisuus- tai terveysolosuhteita tässä työssä olennaisesti parantava vaikutus, hankkii työnantaja tällaisen suojavaatteen tai -varusteen työpaikalle työntekijän käyttöön vaikka sen antaminen työturvallisuuslain 15 §:n mukaan ei olisi välttämätöntä. Edellä sanottu ei tarkoita tavanomaista työvaatetusta.

Työnantaja hankkii optisesti hiotut häikäisyn estävät suojalasit niitä työssään tarvitseville, ellei häikäisyvaaraa muutoin voida torjua (esim. asentamalla työkoneisiin häikäisysojakkalvot).

Soveltamisohje:

1. Yhteistyöelin edellä tarkoitettussa suhteessa on yrityksen työsuojelutoimikunta. Myös yrityksen terveydenhuoltohenkilöstölle tulee antaa mahdollisuus lausua mielipiteensä hankittavaksi ehdotetuista suojavaatteista tai -varusteista.

2. Sovellettaessa tämän pykälän 4. kohdan määräyksiä on pääsääntönä pidettävä sitä, että suojavaatteen tai -varusteen hankkimisvelvollisuus arvostellaan työturvallisuuslain 15 §:n mukaisesti. Hankintaratkaisun tekee työnantaja yksin todettuaan lain mainitsemien edellytysten olevan olemassa. Jos työnantaja katsoo, ettei työturvallisuuslain 15 §:n määräyksiä ole tapaukseen sovellettava, mutta jos työtapaturma- tai ammattitautitilastojen tai muun vastaavan perusteen nojalla yhteisesti työsuojelutoimikunnassa todetaan, että muissakin kuin työturvallisuuslain 15 §:n mainitsemisissä tapauksissa voidaan mainitunlaisia varusteita hankkimalla työturvallisuus- tai terveysolosuhteita tietyssä työssä olennaisesti parantaa, hankkii työnantaja työpaikalle työntekijän käyttöön työehtosopimusmääräyksessä tarkoitetun suojavaatteen tai -varusteen. Yhteisellä toteutamisella tarkoitetaan määräyksessä sitä, että työsuojelutoimikunnassa edustettuna olevat eri ryhmät ovat hankintaehdotuksesta samaa mieltä. Tavanomaisella työvaatetuksella tarkoitetaan vaateetusta, jota työntekijä käyttää estääkseen omia vaatteitaan tai itseään likaantumasta työssään. Sanotunlainen suojavaateetus ei lainkaan kuulu tämän sopimuskohdan soveltamispiiriin.

3. Toïssä, joissa työvaatteiden kuluminen on poikkeuksellisen suuri antaa työnantaja työntekijälle kohtuulliseksi katsottavan määrän suojavaateetusta.

4. Työnantaja vastaa suojavaatteiden ja suojavälineiden puhtaanaapidosta, huollosta ja mahdollisista tarkastuksista. Toteutustapa sovitaan paikallisesti 28.2.2023 mennessä.

Suojavaatteilla tarkoitetaan valtioneuvoston asetuksen 427/2021 mukaisia kehon suojaukseen tarkoitettuja vaatteita ja muita vastaavia varusteita.

5. Työnantaja hankkii tarkkuutta vaativissa tehtävissä työskenteleville työn niin vaatiessa optisesti hiotut suojalasit, mikäli työterveyshuolto on todennut ne tarpeellisiksi.

6. Uusia työntekijöitä opastettaessa kiinnitetään huomiota työsuojelunäkökohtiin. Samoin selvitetään työsuhteeseen liittyviä asioita sekä työpaikan järjestö- ja neuvottelusuhteita.

7. Työnantajan on niillä aloilla, joilla työterveyskorttia on käytettävä, työsopimuksen solmimisen yhteydessä varmistettava, että työntekijällä on oma henkilökohtainen työterveyskortti.

Työntekijän on pidettävä työterveyskortti mukanaan rakennustyömaalla. Työterveyshuollon järjestämisen valvomiseksi työntekijän on näytettävä työterveyskortti työnantajalle.

VI SOSIAALISET MÄÄRÄYKSET

21 § Sairausajan palkka

Palkan maksaminen ja karenssipäivä

1. Työnantaja maksaa sairausajan palkkana täyden palkan sellaiselle työntekijälle, joka työnantajan hyväksymän selvityksen mukaan on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työtä.

Sairausajan palkka lasketaan työehtosopimuksen 15 §:n mukaisen keskituntiansion perusteella.

Keskeytymätöntä ja keskeytyvää kolmivuorotyötä tekevän työntekijän sairausajan keskituntiansiota laskettaessa ei hänen ansiostaan kuitenkaan vähennetä säännöllisen työajan sunnuntaityökorotuksia.

Sairausajan palkka maksetaan toisen sellaisen sairauspäivän alusta, joka työssä oltaessa olisi ollut työntekijän työpäivä.

Työntekijälle, jonka työsuhde ennen työkyvyttömyyden alkua on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta, maksetaan sairausajan palkka ensimmäisen sellaisen sairauspäivän alusta, joka työssä oltaessa olisi ollut työntekijän työpäivä.

Jos sairauden aiheuttama työkyvyttömyys on jatkunut sairastumispäivän lisäksi kuusi arkipäivää, työnantaja maksaa palkan myös karenssipäivältä.

Sairausajan palkka maksetaan seuraaviin **ajanjaksoihin** sisältyviltä **työpäiviltä**:

Korvausjakso

Työsuhte, joka ennen työkyvyttömyyden alkua on jatkunut yhdenjaksoisesti	Ajanjakso
vähintään 1 kuukauden mutta alle 3 vuotta 3 vuotta mutta alle 5 vuotta 5 vuotta mutta alle 10 vuotta 10 vuotta tai kauemmin	28 kalenteripäivää 35 kalenteripäivää 42 kalenteripäivää 56 kalenteripäivää

Työtapaturma

2. Työntekijälle, joka ei voi tehdä työtä työnantajan työssä sattuneen työtapaturman vuoksi, maksetaan sairausajan palkkaa työsuhteen kestoajasta riippumatta ensimmäisestä sellaisesta sairauspäivästä alkaen, joka olisi ollut työntekijän työpäivä.

Sairastuminen kesken työpäivän

3. Mikäli työntekijä kesken työpäivänsä tulee sairauden tai tapaturman takia työkyvyttömäksi, maksetaan hänelle hänen sinä päivänä menettämältään säännölliseltä työajalta keskituntiansion mukainen korvaus.

Saman sairauden uusiutuminen

4. Jos työntekijä sairastuu uudelleen samaan sairauteen 30 päivän kuluessa, jatketaan sairausajan palkan maksamista, ellei korvausajanjakso tämän sairauden osalta ole vielä täyttynyt, kunnes korvausajanjakso täyttyy tai uusiutunut sairaus on sitä ennen päättynyt.

Rajoitus

5. Sairausajan palkkaa ei kuitenkaan makseta, jos työntekijä on aikaansaanut sairauden tai tapaturman tahallisesti, rikollisella toiminnallaan, kevytmielisellä elämällään tai muulla törkeällä tuottamuksella.

Vähennykset

6. Työnantajalla on oikeus saada palautuksena se korvaus, jonka työntekijä saa saman työkyvyttömyyden takia samalta ajanjaksolta päivärahaa taikka siihen verrattavaa muuta korvausta lain tai sopimuksen perusteella, ei kuitenkaan enempää kuin työkyvyttömyysajan palkkana maksamansa määrän. Mikäli korvaus on maksettu suoraan työntekijälle, työnantajalla on oikeus vähentää tämä määrä maksettavasta työkyvyttömyysajan palkasta.

Työnantajalla ei kuitenkaan ole oikeutta saada palautuksena em. korvausta tai vähentää sitä maksamastaan työkyvyttömyysajan palkasta, mikäli korvaus maksetaan työntekijälle hänen kokonaan tai osaksi itse kustantamansa vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella.

Jos päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta ei työntekijästä itsestään johtuvista syistä makseta tai jos se maksetaan vähäisempänä kuin mihin hänellä lain mukaan olisi ollut oikeus, on työnantajalla oikeus vähentää sairausajan palkasta se päiväraha tai sen osa, mikä työntekijän laiminlyönnin vuoksi on jäänyt maksamatta.

Ilmoitusvelvollisuus

7. Työntekijän täytyy viipymättä ilmoittaa sairastumisestaan työnantajalle.

Lapsen sairastuminen

8. Työntekijän alle 10-vuotiaan lapsen sairastuessa äkillisesti maksetaan työntekijälle tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevan määräyksen mukaisesti korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamista koskevien määräysten mukainen selvitys. Edellä sanottua sovelletaan myös yksinhuoltajiin ja samassa taloudessa asuviin puolison lapsiin.

Samana sairastumisen johdosta korvausta maksetaan vain toiselle puolisoista.

Korvaus sairaan lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä lyhyestä tilapäisestä poissaolosta maksetaan myös siinä tapauksessa, että toinen vanhempi on estynyt hoitamasta sairasta lasta sairauden, opiskelun tai toisella paikkakunnalla asumisen

taikka siihen verrattavan pysyvän oleskelun vuoksi ja esteestä on toimitettu pyydettyessä työnantajan hyväksymä selvitys.

Pöytäkirjamerkintä:

1. *Hoidon järjestämisen tai hoitamisen kestäessä 1, 2, 3 tai 4 päivää pidetään poissaoloa sopimuksessa tarkoitettuna poissaolona. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta ja sen aiheuttamasta poissaolosta annetaan sama selvitys kuin työehtosopimuksen ja yrityksessä mahdollisesti omaksuman käytännön mukaan vaaditaan työntekijän omasta sairaudesta. Lapsen sairastumisesta johtuvat palkalliset poissaolopäivät rinnastetaan vuosilomalain tarkoittamiin työssäolopäivien kaltaisiin päiviin.*
2. *Sopimuksen tarkoittamassa mielessä katsotaan yksinhuoltajaksi myös henkilö, joka ilman erillistä asumusero- tai avioeropäätöstä pysyvästi on muuttanut asumaan erilleen aviopuolisostaan sekä henkilö, jonka puoliso on estynyt osallistumasta lapsen hoitoon asevelvollisuuden suorittamisen tai reservin harjoitusten vuoksi.*

Vaikeasti sairaan lapsen hoito

9. Työntekijällä, jonka oma tai samassa taloudessa elävä puolison lapsi sairastaa valtioneuvoston sairausvakuutuslain täytäntöönpanosta antaman asetuksen (1335/04) 4 §:n tarkoittamaa vaikeaa sairautta, on oikeus olla poissa työstä osallistuakseen sairausvakuutuslain (1224/04) 10 luvussa tarkoitettuun lapsensa hoitoon, kuntoutukseen tai hoidon opastukseen sovittuaan poissaolosta etukäteen työnantajan kanssa.

Sairauspoissaolo työntekijän ilmoituksella

10. Yrityksissä on flunssatyypisissä enintään 3 vuorokautta kestävässä sairauspoissaoloissa sovittava omailmoitus -menettelystä. Sopia ei voi, että aina vaaditaan lääkärintodistus. Sopimuksen on syytä olla kirjallisessa muodossa.

Mikäli omailmoitusmenettelystä ei ole sovittu, työnantaja tai tämän edustaja hyväksyy työntekijän ilmoituksen selvitykseksi työkyvyttömyydestä flunssatyypisissä enintään kolme vuorokautta kestävässä sairauspoissaoloissa. Tässä tapauksessa omailmoitukseen noudatetaan seuraavia sääntöjä:

- Työntekijän on ilmoitettava sairauspoissaolostaan omalle esimiehelleen välittömästi tai viimeistään ennen työvuoron alkua. Ellei ilmoitusta ole tehty ennen työvuoron alkua, poissaolon ajalta ei makseta sairausajan palkkaa.
- Työnantaja voi perustellusta syystä, mm. silloin kun työntekijällä on useita toistuvia sairauspoissaoloja, vaatia työkyvyttömyyden osoitukseksi lääkärintodistusta.
- Omailmoitusmenettelyä ei sovelleta vuosiloman aikana.

Osapuolet suosittelevat, että sovittaessa omailmoitusmenettelystä, paikalliseen sopimukseen sisällytetään menettelytavat alle 10-vuotiaan lapsen tilapäisestä hoidosta aiheutuvista poissaoloista.

Työkyvyn ylläpito ja sairauspoissaolojen hallinta

11. Yrityksissä voidaan työterveyshuoltoa apuna käyttäen sopia menettelytavoista, joilla ylläpidetään työntekijöiden terveyttä ja toimintakykyä. Tavoitteena on työkyvyn ylläpitäminen, työssä jaksaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen.

Menettelytapaohje:

1 Työkyvyttömyyden toteaminen

Työkyvyttömyys todetaan yrityksen työterveyslääkäarin tai muulla työnantajan hyväksymällä lääkärintodistuksella.

Taannehtiva lääkärintodistus hyväksytään, mikäli lääkäri on kirjoittanut todistukseen hyväksyttävät perusteet taannehtivuudelle.

2 Lääkärintodistuksiin liittyvät epäselvyydet

Työnantaja on velvollinen maksamaan sairausajan palkkaa kun sairausajan palkan perusteet ja määrä on hyväksyttävästi selvitetty.

Mikäli työnantaja ei ole hyväksynyt työntekijän esittämää lääkärintodistusta, on hänellä oikeus osoittaa työntekijä nimetyn lääkärin tarkastettavaksi. Tällöin työnantaja suorittaa lääkärintodistuksen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset.

Lääkärintodistuksiin liittyvät epäselvyydet selvitetään työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti.

3 Yrityksen työterveyspalvelujen käytön ensisijaisuus

Työntekijän tulee käydä ensisijaisesti yrityksen työterveyslääkäarin vastaanotolla.

Muun lääkärin kuin työterveyslääkärin antama todistus työkyvyttömyydestä kelpaa perusteeksi sairausajan palkan maksamiselle, mikäli työntekijä esittää työnantajalle hyväksyttävän syyn muun lääkärin käyttöön.

4 Luottamusmiesten tulee ohjata työntekijöitä työehtosopimuksen säännösten oikeaan soveltamiseen ja pyrkiä omalta osaltaan ehkäisemään väärinkäytöksiä

Työnantajan ja luottamusmiesten tulee yhdessä pyrkiä ohjaamaan työntekijöitä työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevien määräysten oikeaan soveltamiseen.

Uusille työntekijöille asiaa koskevaa valistusta ja ohjausta on suositeltavaa jakaa heti perehdyttämisen yhteydessä.

Sekä työnantaja- että työntekijäpuolen edun mukaista on sairauspoissaolojen saaminen mahdollisimman vähäisiksi. On suositeltavaa, että paikalliset osapuolet yhdessä seuraavat työpaikan sairauspoissaolojen kehitystä ja tarvittaessa etsivät keinoja niiden vähentämiseksi.

5 Väärinkäyttö ja työ sopimuksen päättäminen

Mikäli sairausajan palkkaetuja käytetään tahallaan väärin, ei sairausajan palkkaa luonnollisestikaan makseta. Tahallinen väärinkäyttö saattaa lisäksi johtaa työ sopimuslain säännösten perusteella tapahtuvaan työ sopimuksen päättämiseen.

6 Sairastumisesta tehtävä ilmoitus

Työntekijän tulee ilmoittaa sairastumisestaan lähimmälle esimiehelleen tai työnantajan ilmoittamalle muulle henkilölle jo ennen työvuoron alkua, milloin se olosuhteet huomioon ottaen on suinkin mahdollista. Tähän liittyvät menettelytavat työnantajan tulee saattaa työntekijöiden tietoon.

Ajoissa tehty ilmoitus on tärkeä sen vuoksi, että työpaikalla jo työvuoron alkaessa tiedetään, onko joku mahdollisesti poissa ja miten poissaolotapauksessa työt sinä päivänä järjestetään.

Mikäli voidaan osoittaa työntekijän tahallisesti laiminlyöneen välittömän ilmoituksen sairastumisestaan työnantajalle, alkaa sairausajan palkanmaksuvelvollisuus aikaisintaan sinä päivänä, jona ilmoitus on tehty.

7 Vapaa-ajan harrastusten aiheuttamat vammat

Esimerkiksi urheilusta johtuvat, varsinkin vaikeammanasteiset vammat aiheuttavat toistuessaan työnantajalle lisääntyviä sairausajan palkkakustannuksia ja vaikeuksia työntekijän työhön sijoittamisessa.

Liitot kiinnittävät paikallisten osapuolten huomiota yllä mainittujen ongelmien ennalta ehkäisemiseen ja vähentämiseen.

8 Sairauspoissaolojen ennaltaehkäisy

Liitot kiinnittävät paikallisten osapuolten huomiota sairauspoissaoloja ennalta ehkäisevään toimintaan.

22 §

Lääkärintarkastukset

Lakisääteiset lääkärintarkastukset

1. Työnantaja maksaa työntekijälle palkkaa lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvissa terveystarkastuksissa. Lisäksi maksetaan ansionmenetystä niihin liittyvissä matkoissa menetettyjä säännöllisiä työtunteja vastaavalta ajalta.

Lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluvat terveystarkastukset järjestetään ensisijaisesti työaikana työnantajan määräämänä ajan-kohtana. Mikäli tarkastus tapahtuu työntekijän vapaa-aikana, maksetaan työntekijälle henkilökohtaisen tuntipalkan suuruista palkkaa tarkastukseen osallistumisen ajalta. Lakisääteisen työterveystarkastuksen ajalta ei makseta ylityökorvauksia, ellei työnantaja määrää työntekijää terveystarkastukseen nimenomaan säännöllisen vuorokautisen työajan ylityttyä.

2. Työntekijälle, joka lähetetään lakisääteiseen työterveyshuoltoon kuuluviin tutkimuksiin tai määrätään tällaisessa tarkastuksessa jälkitarkastukseen, suorittaa työnantaja myös korvauksen välttämättömistä matkakustannuksista. Mikäli tutkimukset tai jälkitarkastus tehdään muulla paikkakunnalla, maksaa työnantaja myös päivärahan.

Muut kuin lakisääteiset lääkärintarkastukset

Ansionmenetyksen korvattavuuden edellytykset ovat seuraavat:

Perusedellytykset

3.1. Kysymyksessä on oltava sairastumis- tai tapaturmatapaus, jossa on välttämätöntä päästä nopeasti lääkärintarkastukseen. Työntekijän on esitettävä lääkärintarkastuksesta työnantajan hyväksymä selvitys (esim. lääkärintodistus tai lääkärinpalkkiokuitti) sekä työnantajan pyytäessä selvitys siitä, kuinka kauan lääkärintarkastus odotus- ja kohtuullisine matka-aikoinen kesti.

3.2. Muissa kuin kohdassa 1 tarkoitetuissa sairastumis- tai tapaturmatapauksissa edellytetään, että työntekijä varaa vastaanottoajan työaikana vain, jos se ei ole kohtuullisen ajan (esim. normaali-tapauksissa viikon) kuluessa saatavissa työajan ulkopuolella. Työntekijän on esitettävä luotettava selvitys siitä, ettei hän ole voinut saada vastaanottoa työajan ulkopuolella.

3.3. Työntekijän on ilmoitettava lääkäriin menostaan etukäteen työnantajalle. Jos ilmoitusta ei ylivoimaisen esteen takia voida etukäteen tehdä, on ilmoitus tehtävä välittömästi, kun se on mahdollista.

3.4. Lääkärintarkastus on järjestettävä työajan tarpeetonta menetystä välttäten.

Erytisedellytykset

Uusi tai uusiutuva sairaus

Ansionmenetyks korvataan:

3.5. Sellaisen lääkärintarkastuksen ajalta, jossa todetaan työntekijän sairaus. Lääkäriin tutkimustoimenpiteestä johtuneen, enintään vuorokauden kestäneen työkyvyttömyyden ajalta.

Milloin työntekijä sairausoireiden vuoksi on otettu sairaalaan tarkkailtavaksi tai tutkittavaksi. Tällöin noudatetaan sairausajan palkkamääräyksiä.

Aikaisemmin todettu sairaus

3.6. Kroonisen sairauden edellyttämän lääkärintarkastuksen ajalta edellyttäen, että kysymyksessä on ao. erikoisalan lääkärin suorittama tarkastus hoidon määrittämiseksi.

Sairauden olennaisesti pahentuessa, minkä vuoksi työntekijän on ollut tarpeen hakeutua lääkärintarkastukseen.

Hoidon määrittämiseksi tarpeellisen ao. erikoisalan lääkärin-tarkastuksen ajalta, jossa annetaan määräys apuvälineen esim. sil-mälasiin hankkimiseksi.

Muun aikaisemmin todetun sairauden hoidon määrittämiseksi tarpeellisen lääkärin-tarkastuksen ajalta vain, jos lääkärinpalveluja ei ole saatavissa työajan ulkopuolella.

Työntekijällä on oikeus sairausajan palkkaa koskevien määräys-ten mukaiseen sairausajan palkkaan syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta.

Laboratorio- ja röntgentutkimukset

3.7. Korvattavaan lääkärin-tarkastukseen välittömästi liittyvän la-boratorio-, röntgen- tai siihen rinnastettavan tutkimuksen ajalta. Tutkimuksen tulee olla lääkärin määräämä ja siten osa tarkastusta. Erillisen laboratorio-, röntgen- tai siihen rinnastettavan tutkimuksen ajalta aiheutuva ansionmenetyks korvataan vain, jos työntekijällä ei ole mahdollisuutta päästä em. tutkimukseen työajan ulkopuolella tai jos sairaus edellyttää tutkimuksen suorittamista ainoastaan tiettyinä vuorokauden ajankohtana. Tällainen ajankohtavaatimus tulee sel-vittää lääkärin-todistuksella.

Raskauteen liittyvät lääkärin-tarkastukset ja tutkimukset

3.8. Sairausvakuutuslain mukaisen äitiysrahan saamisen edelly-tyksenä olevan lääkärin tai terveyskeskuksen todistuksen hankki-miseksi välttämättömän tarkastuksen ajalta.

Äkillinen hammassairaus

3.9. Jos äkillinen hammassairaus ennen hoitotoimenpiteitä ai-heuttaa työntekijän työkyvyttömyyden, joka vaatii samana päivänä tai saman työvuoron aikana annettavaa hoitoa, hoitotoimenpiteen ajalta, mikäli hänen ei onnistu saada hoitoa työajan ulkopuolella. Työkyvyttömyys ja hoidon kiireellisyys osoitetaan hammaslääkärin antamalla todistuksella.

Seulonnat

4.0. Ansionmenetyks korvataan naisten rintasyöpäseulontaan osallistumisen ajalta sekä kohdunkaulaosan syöpän seulontaan osallistumisen ajalta, mikäli nämä tapahtuvat työaikana.

Rajoitukset

4.1. Mikäli työntekijä saa lääkärintarkastuksen ajalta sairausajan palkkaa, ei korvausta ansionmenetyksestä tämän pykälän nojalla makseta. Korvausta ei makseta myöskään sairausajan palkkamääräysten edellyttämänä karenssipäivänä suoritettua lääkärintarkastuksen ajalta.

Milloin sairaus on johtunut omasta törkeästä tuottamuksesta tai tahallisuudesta, ei ansionmenetystä korvata.

Kvartsipöly

4.2. Kvartsipölylle altistumisen johdosta ASA-rekisteriin merkittyjen henkilöiden osalta säännöllisten määräaikaisten terveystarkastusten väliä määrittelee työterveysluonnollon ammattihenkilö. Määräaikaistarkastus on toistettava 1–3 vuoden välein, ellei erityisestä syystä työterveyslääkäri muuta edellytä.

23 §

Äitiys- ja isyysvapaa

Työntekijälle, jonka työsuhte on jatkunut vähintään 6 kuukautta ennen lapsen syntymää, maksetaan hänen äitiysvapaansa ajalta 56 ja isyysvapaansa ajalta 6 sairausvakuutuslain mukaisen arkipäivän pituisen kalenteriajanjakson työtuntijärjestelmän mukaisilta työpäiviltä laskettava työntekijän palkan ja sairausvakuutuslain mukaisen äitiys- tai isyyspäivärahan tai siihen verrattavan muun lain tai sopimuksen perusteella tulevan korvauksen välinen erotus työ sopimuslain 4 luvun 1 §:n mukaisen äitiys- tai isyysvapaan alkamispäivästä lukien.

Mikäli lapsi syntyy ennen laskettua aikaa, lapsen äiti tai isä ei menetä oikeuttaan edellä mainittuihin palkkaetuksiin, mikäli kuusi kuukautta olisi täyttynyt laskettuun aikaan mennessä.

Milloin työntekijä on adoptoinut alle 7-vuotiaan lapsen, annetaan hänelle samoin edellytyksin adoptioon välittömästi liittyvänä vastaavan pituinen palkallinen äitiys- tai isyysvapaaseen rinnastettava vapaa. Tämä ei koske perheen sisäistä adoptiota.

24 § Vuosiloma

1. Vuosiloma ja lomapalkka

Työntekijä saa vuosiloman vuosilomalain mukaisesti.

Paikallisesti voidaan sopia, että lomapalkka kokonaan tai osa siitä maksetaan loman aikana normaalina palkanmaksupäivänä.

2. Lomaltapaluuraha

Lakimääräiseltä vuosilomaltaan työhön palaavalle työntekijälle maksetaan lomaltapaluurahana 50 % hänen vuosilomapalkastaan.

3. Edellytykset

Lomaltapaluurahan saamisen edellytyksenä on, että työntekijä aloittaa vuosilomansa ilmoitettuna tai sovittuna ajankohtana ja palaa työhön heti vuosiloman päätyttyä.

4. Poikkeukselliset tilanteet

Lomaltapaluuraha maksetaan myös, mikäli työntekijä välittömästi ennen vuosiloman alkamista tai vuosiloman päätyttyä työsuhteen kestäessä on ollut poissa työstään työnantajan suostumuksella tai vuosilomalain 7 §:n 2 momentissa mainitun syyn takia.

Lomaltapaluuraha maksetaan myös vanhuuseläkkeelle, työkyvyttömyyseläkkeelle, varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirtyvälle työntekijälle sekä työntekijälle, joka asevelvollisuuden suorittamisen jälkeen palaa työhön maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain edellyttämällä tavalla.

Työsuhteen päättyessä suoritetaan työntekijälle lomaltapaluuraha.

Lomaltapaluuraha maksetaan myös lomakorvauksesta, mikäli työntekijän työsuhde on kestänyt ennen työsuhteen päättymistä yhdenjaksoisesti yli 5 kuukautta.

Soveltamisohje:

Jos työnantajan ja työntekijän välillä on tehty useita peräkkäisiä keskeytymättömänä tai vain lyhytaikaisin keskeytyksin jatkuvia määräaikaisia työ sopimuksia, työsuhteen katsotaan jatkuneen yhdenjaksoisena.

Lomaltapaluurahaa ei makseta, jos työsuhde päättyy työntekijästä itsestään johtuvasta syystä. Työntekijästä itsestään johtuvana syynä pidetään:

- työntekijän irtisanoutumista
- työntekijän itsensä suorittamaa työsuhteen purkamista ilman lainmukaista perustetta
- työntekijä aiheuttaa sopimusrikkomuksellaan työsuhteen päättymisen.

5. Lomaltapaluurahan maksaminen

Lomaltapaluuraha maksetaan siihen oikeutetulle työntekijälle lomaltapaluupäivää lähinnä olevan palkanmaksun yhteydessä.

Mikäli vuosiloma on jaettu, suoritetaan kunkin loman osan päätyttyä sitä vastaava osa lomaltapaluurahasta.

Lomaltapaluurahasta puolet maksetaan ennakkona vuosilomapalkan yhteydessä. Tätä osaa eivät koske edellä määritellyt lomaltapaluuta koskevat edellytykset.

Lomaltapaluuraha voidaan paikallisesti sopia maksettavaksi joko yhtenä tai useampana eränä kuitenkin siten, että lomaltapaluuraha on kokonaan maksettu viimeistään ennen seuraavan lomanmääräytymisvuoden alkamista kirjallisesti sovitun aikataulun mukaisesti.

Mikäli työntekijän työsuhde päättyy ennen paikallisesti sovittua lomaltapaluurahan maksuajankohtaa, maksetaan lomaltapaluuraha työsuhteen päättyessä, mikäli työntekijä muutoin on siihen tämän työehtosopimuksen mukaan oikeutettu.

6. 55 vuotta täyttäneiden vapaa

55-vuotta täyttäneillä työntekijöillä on oikeus ylimääräiseen viiden arkipäivän mittaiseen palkattomaan vapaaseen. Vapaan ajankohdasta sovitaan työntekijän ja työnantajan välillä. Työnantaja päättää vapaan ajankohdasta kuultuaan työntekijää. Vapaa on työssäoloajan veroista aikaa.

25 §

Ruokailu- ja vaatesuojat

Kullekin työpaikalle tai sen välittömään läheisyyteen on työnantajan järjestettävä työntekijäin ruokailua ja vaatteiden säilytystä varten tarkoitustaan vastaavat tilat.

Pöytäkirjamerkintä:

Paikallisesti voidaan sopia, että sanottuja tiloja ei tarvitse järjestää, milloin se ei ole tarpeellista ottaen huomioon työntekijäin lukumäärä tai työn laatu ja jatkuvuus.

26 §**Ryhmänhenkivakuutus**

Työnantaja toteuttaa kustannuksellaan työntekijöitä koskevan ryhmähenkivakuutuksen siten kuin siitä on keskusjärjestöjen välillä sovittu.

VII**ERINÄISET MÄÄRÄYKSET****27 §****Palkanmaksu**

1. Palkka maksetaan kaksi kertaa kuukaudessa, ellei paikallisesti sovita muusta maksutavasta. RTT:n jäsenyrityksissä lopputili voidaan maksaa viimeistään kolmantena pankkipäivänä työsopimuksen päättymisestä, silloin kun työsopimus puretaan.

2. Tilin laskemisen vuoksi voidaan seuraavaan tiliin jättää 6 arkipäivän ja mahdollisesti näiden väliin sattuvien pyhäpäivien palkka. Paikallisesti voidaan kuitenkin sopia, että sellainen palkka tai osa siitä, joka perustuu vasta tilikauden päätyttyä todettavaan tuotantomäärään, voidaan tilikautta lähinnä seuraavassa tilinmaksussa suorittaa arvioidun työn suorituksen mukaisena ja oikaista täsmälliseen määräänsä vasta seuraavassa tilinmaksussa.

3. Kun palkanmaksupäivä pääsiäisen, juhannuksen tai joulunpyhien vuoksi siirtyy pyhien jälkeiseen ensimmäiseen arkipäivään, määritellään tilikatkopäivä normaalia aikaisemmaksi niin, että palkan normaali laskenta-aika huomioon ottaen tili on työntekijän nostettavissa pyhiä edeltävänä arkipäivänä.

4. Palkka maksetaan työntekijän osoittamalle pankkitilille Suomessa toimivan rahalaitoksen välityksellä. Maksessaan palkan työnantajan on annettava työntekijälle euromääräinen kirjallinen laskelma, josta käyvät ilmi palkan suuruus ja sen määräytymisen perusteet.

VIII TYÖNTEKIJÖIDEN EDUSTAJAT JA NEUVOTTELUJÄRJESTYS

28 §

Luottamusmiehillä ja työsuojeluvaltuutetuille myönnettävä vapautus työstä

Luottamusmiestehtävien hoitamista varten järjestetään pääluottamusmiehelle luottamusmiessopimuksen edellyttämää säännöllistä vapautusta työstä seuraavasti:

Työpaikan työntekijäin lukumäärä	Säännöllisen vapautuksen määrä
10–20	2 tuntia viikossa
21–50	4 tuntia viikossa
51–100	8 tuntia viikossa
101–150	12 tuntia viikossa
151–300	16 tuntia viikossa
301–600	24 tuntia viikossa
yli 600	kokonaan vapaa

Päälouottamusmiehelle myönnettävän vapaa-ajan pituus määräytyy sen työpaikan työsuhteisten työntekijäin lukumäärän mukaan, joka vallitsee tammikuun 1. päivänä.

Työsuojeluvaltuutetun työstä vapautus määräytyy tilastokeskuksen (TOL 1972) käyttöön otetun toimialaluokituksen mukaisesti.

29 §

Luottamusmiehillä ja työsuojeluvaltuutetuille maksettava korvaus

Yrityksen tai alueyksikön päälouottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle, joka on Rakennusliiton jäsen, maksetaan erilliskorvausta sen mukaan montaako työntekijää hän edustaa.

Lisän määrät ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavat:

Edustettavien työntekijöiden määrä	euroa/kuukaudessa
10–50 työntekijää	75,69
51–100 työntekijää	94,61
Yli 100 työntekijää	141,84

Mikäli työntekijä hoitaa useampia edustajantehtäviä, on hän oikeutettu vain yhteen erilliskorvaukseen. Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettu korvaus on työssäoloajalta maksettua palkkaa vain vuosilomapalkkaa ja vuosilomakorvausta laskettaessa. Silloin kun pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun varamies varsinaisen edustajan vuosiloman, sairauden tai vastaavan syyn aikana hoitaa edustajan tehtäviä vähintään kahden viikon ajan, maksetaan erilliskorvausta tältä ajalta hänelle.

Korvauksen suuruus määräytyy sen tilanteen mukaan, joka vallitsee tammikuun 1. päivänä.

30 §

Kokoontuminen työpaikalla

Työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla, työhuonekunnalla tai vastaavalla on mahdollisuus työajan ulkopuolella (ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai välittömästi työajan päätyttyä, sekä erikseen sovittaessa myös viikkolepoon kuuluvana aikana) järjestää kokouksia työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä seuraavin edellytyksin:

1. Kokouksen pidosta työpaikalla tai muussa tämän sopimuksen tarkoittamassa paikassa on työnantajan kanssa sovittava mikäli mahdollista, kolme päivää ennen aiottua kokousta.

2. Työnantaja osoittaa kokouspaikan, joka on joko työpaikalla tai työpaikan läheisyydessä, työnantajan hallinnassa oleva, tarkoitukseen soveltuva paikka. Ellei tällaista ole, on kysymyksestä tarvittaessa neuvoteltava tarkoituksenmukaisen ratkaisun löytämiseksi. Kokouspaikkaa valittaessa on huomiota kiinnitettävä mm. siihen, että työturvallisuudesta, työhygieniasta ja paloturvallisuudesta annettuja määräyksiä voidaan noudattaa ja että kokous ei häiritse liike- tai tuotantotoimintaa.

3. Pidettävän kokouksen järjestyksestä sekä kokoustilojen siisteystestä vastaavat kokoustilojen varauksen tehnyt järjestö ja järjestäjä. Järjestön luottamushenkilöiden tulee olla kokouksessa saapuvilla.

4. Kokouksen järjestäjillä on oikeus kutsua kokoukseen työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton ja sen alayhdistyksen sekä asianomaisten keskusjärjestöjen edustajia.

31 §

Erimielisyyksien ratkaisu

Jos työnantajan ja työntekijän välillä ilmaantuu erimielisyyttä tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevassa asiassa, on työpaikalla pyrittävä sovintoon neuvottelemalla työnantajan ja työntekijäin kesken.

Ellei asiaa saada työpaikalla selvitetynsi, jompikumpi osapuoli voi alistaa sen asianomaisten liittojen ratkaistavaksi. Tällöin on, elleivät liitot pidä sitä tarpeettomana, työpaikalla laadittava asiasta muistio, josta ilmenee erimielisyyttä aiheuttanut asia sekä molempien osapuolien siihen omaksuma kanta. Muistion allekirjoittavat molemmat osapuolet ja on siitä annettava kappale kummallekin allekirjoittajalle.

Liittojen välisistä neuvotteluista on voimassa, mitä yleissopimuksessa on määrätty. Erimielisyys, jota ei liittojen välisissä neuvotteluissa ole voitu selvittää, voidaan saattaa työtuomioistuimen käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin laissa on säädetty.

32 §

Paikallinen sopiminen

Eri työehtosopimusmääräyksissä tarkoitettu paikallinen sopiminen toteutetaan työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti joko työntekijän ja työnantajan taikka luottamusmiehen ja työnantajan kesken. Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu.

Luottamusmiehen ja työnantajan välillä tehty sopimus sitoo niitä työntekijöitä, joita luottamusmiehen on katsottava edustavan. Sopimus tehdään kirjallisena, jos toinen sopijapuoli sitä pyytää.

33 §

Ammattiyhdistysjäsenmaksun pidättäminen

Työnantaja pidättää työntekijän palkasta Rakennusliiton jäsenmaksut ammattiyhdistysjäsenmaksujen perinnästä tehdyn sopimuksen mukaisesti, mikäli työntekijä on antanut siihen valtuutuksen.

34 §

Työvälineiden ja valmisteiden käsittely

Työnantajien omistamia työvälineitä ja koneita samoin kuin puoli-valmisteita ja valmisteita on hoidettava hyvin ja käsiteltävä varovaisesti ja huolellisesti.

35 §

Tuottavuuden parantaminen

Huomioon ottaen taloudellisen tilanteen ja tuottavuuden merkityksen hyvinvoinnille sopijapuolet tulevat myötävaikuttamaan tuottavuutta parantaviin toimenpiteisiin ja mahdollisuuksien mukaan selvittämään erilaisia tuottavuuden kehittämiseen tähtäviä käytännön toimenpiteitä.

36 §

Voimassaoloaika

Tämä sopimus on voimassa maaliskuun 1. päivästä 2022 helmikuun 29. päivään 2024 saakka. Mikäli vuoden 2023 palkankorotuksista ei päästä sopimukseen 30.11.2022 mennessä, työehtosopimus voidaan irtisanoa päättymään 28.2.2023.

Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2022

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT ry

Juha Luhanka Riikka Jäntti Aleksanteri Viinikka

RAKENNUSLIITTO ry

Matti Harjuniemi Kimmo Palonen

**RAKENNUSTUOTETEOLLISUUDEN
TYÖEHTOSOPIMUKSEN
ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA**

Aika 28.2.2022

Paikka Rakennusteollisuus ry, Helsinki

Läsnä	Juha Luhanka	Rakennustuoteteollisuus RTT ry
	Riikka Jäntti	”
	Aleksanteri Viinikka	”

	Matti Harjuniemi	Rakennusliitto ry
	Kimmo Palonen	”

1. Sopimuskausi

Työehtosopimus tulee voimaan 1.3.2022 ja on voimassa 29.2.2024 asti. Mikäli vuoden 2023 palkankorotuksista ei päästä sopimukseen 30.11.2022 mennessä, työehtosopimus voidaan irtisanoa päättymään 28.2.2023.

2. Palkkaratkaisu

2.1 Palkankorotukset

Vuonna 2022 palkkoja korotetaan 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta. Yleiskorotus on 2,0 % ja taulukko-palkkoja korotetaan 2,0 %.

Palkkaryhmäpalkat ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavat:

Palkkaryhmä	euroa/tunti
1.	11,39
2.	11,88
3.	12,40
4.	12,93
5.	13,49
6.	14,78

Nuorten työntekijöiden tuntipalkat ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavat:

alle 17-vuotiaat 9,37 euroa tunnilta

alle 18-vuotiaat 9,77 euroa tunnilta

Työehtosopimusten rahamääräisiä lisiä sekä henkilöstön edustajan erilliskorvauksia korotetaan 2,0 %.

Työehtosopimuksen 14 §:n mukaiset erilliset lisät ovat 1.6.2022 lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavat: Vuorolisän määrä on iltavuorossa 1,44 euroa tunnilta ja yövuorossa 2,49 euroa tunnilta. Olosuhdelisän määrä on 0,73 euroa tunnilta ja kaivoslisän määrä on 2,26 euroa tunnilta.

Palvelusaikalisien määrät ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien:

Palvelusaika	lisän määrä
Yli 5 vuotta	0,29 euroa tunnilta
Yli 10 ”	0,35 ”
Yli 15 ”	0,42 ”
Yli 20 ”	0,47 ”
Yli 25 ”	0,54 ”
Yli 30 ”	0,60 ”
Yli 35 ”	0,67 ”

Yrityksen tai alueyksikön pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle, joka on Rakennusliiton jäsen, maksetaan työehtosopimuksen 29 §:n mukaista erilliskorvausta sen mukaan montaako työntekijää hän edustaa. Erilliskorvaukset ovat 1.6.2022 lähinnä jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien seuraavat:

Edustettavien työntekijöiden määrä	Euroa/kuukaudessa
10–50 työntekijää	75,69
51–100 työntekijää	94,61
Yli 100 työntekijää	141,84

Suorituspalkkoja korotetaan 2,0 %.

Keskeneräisiä urakoita korotetaan 2,0 %:lla urakan jäljellä oleville tunneille.

Vuoden 2023 korotuksista sovitaan erikseen. Mikäli palkankorotuksista ei päästä sopimukseen 30.11.2022 mennessä, työehtosopimus voidaan irtisanoa päättymään 28.2.2023 mennessä.

2.2 Aikapalkat

Työehtosopimuksen mukaisia aikapalkkoja on korotettava siten kuin kohdassa 2.1 on sanottu.

2.3 Suorituspalkat

Uusien palkkamääräysten voimaantulon jälkeen käytäntöön otettavien uusien urakkahintojen, osaurakka- ja tuotantopalkkiotyöhinnittelujen tulee perustua sanottuna päivänä voimaan tuleviin hinnoitteluperusteisiin. Osurakoissa ja tuotantopalkkiotöissä palkan korotus voidaan toteuttaa korottamalla vain palkan kiinteää osaa tai vain palkan liikkuvaa osaa tai korottamalla molempia siten, että ansioon saadaan yleiskorotuksen edellyttämä korotus tunnilta. Ellei osurakoiden palkankorotuksen toteuttamisesta päästä paikallisesti yksimielisyyteen, sisällytetään kumpaankin palkanosaan osa yleiskorotuksesta osien suhteessa.

2.4 Keskituntiansion korotus

Käytettäessä työehtosopimuksen voimaantulon jälkeen neljännesvuosittain laskettavaa keskituntiansiota, on sitä korotettava siten, että siinä tulee huomioon otetuksi yleiskorotus siltä osin kuin tämä ei sisälly keskituntiansioon.

Sopimuksen voimaantullessa noudatetaan säännönmukaisesti vuorotyöntekijöinä työskentelevien työntekijöiden vuorolisien korotukseen yllä mainittua periaatetta.

2.5 Ylimenosäännös

Uuden työehtosopimuksen edellyttämät suorituspalkkatyön hinnoitteluperusteiden ja ohjetuntipalkkojen tarkistukset ja näistä mahdollisesti aiheutuvat työpalkkojen ylimääräiset korotukset on suoritettava niin pian kuin se laskentateknisesti on mahdollista, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluessa korotusten voimaantulosta.

Ylimenokautena maksetaan entiset aika- ja suorituspalkat yleiskorotuksella korotettuina. Lopullisten tarkistusten tultua suoritetuiksi maksetaan mahdollinen palkan lisä taannehtivasti 2.1 kohdassa mainitusta ajankohdasta lukien.

3. Voimassa olevien työehtosopimusmääräysten lisäksi sovitut tekstimuutokset

Suojavaatteet ja suojavälineet

Muutetaan työehtosopimuksen 20 §:n soveltamisohjeen 4. kohta kokonaisuudessaan seuraavasti:

”Työnantaja vastaa suojavaatteiden ja suojavälineiden puhtaanaapidosta, huollosta ja mahdollisista tarkastuksista. Toteutustapa sovitetaan paikallisesti 28.2.2023 mennessä.

Suojavaatteilla tarkoitetaan valtioneuvoston asetuksen 427/2021 mukaisia kehon suojaukseen tarkoitettuja vaatteita ja muita vastavia varusteita.”

Sairausajan palkka

Muutetaan 22 §:n 3.6 kohdan viimeistä kappaletta kokonaisuudessaan seuraavasti:

”Työntekijällä on oikeus sairausajan palkkaa koskevien määräysten mukaiseen sairausajan palkkaan syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen ja sen aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta.”

Henkilöstön edustajien valinta

Lisätään yleissopimuksen 3 luvun 3.1 kohdan luottamusmiesten valitsemista koskevien määräysten viimeisen kappaleen jälkeen:

”Työntekijöiden edustajien vaalin toimittamista varten työnantajan on annettava käytettäväksi luettelo yrityksissä, alueyksikössä tai

työkohteessa työskentelevistä työntekijöistä sekä heidän yhteystietonsa (puhelinumero, sähköposti). Vaihtoehtoisesti työnantaja voi luovuttaa tiedot suoraan sähköiseen vaalijärjestelmään.”

Lisäksi erilliseen pöytäkirjaan kirjataan ao. teksti:

”Henkilötietojen vastaanottaja sitoutuu tietosuoja-asetuksen ja Suomen lainsäädännön noudattamiseen annettujen tietojen käytön ja säilyttämisen osalta sekä siihen, että em. tietoja käytetään vain siihen tarkoitukseen, mitä varten ne on luovutettu, eli työntekijöiden edustajien valintaa varten.

Jokainen työntekijä saa kieltää tietojen luovuttamisen. Mikäli työntekijä kieltäytyy tietojensa luovuttamisesta sähköistä vaalia varten, hänellä katsotaan olleen kuitenkin tosiasiallinen mahdollisuus osallistua henkilöstön edustajien vaaliin, eikä vaalia tästä syystä voida moittia.”

Ammattiyhdistysjäsenmaksun pidättäminen

Muutetaan työehtosopimuksen ammattiyhdistysjäsenmaksun pidättämisestä koskeva määräys 33 § kokonaisuudessaan seuraavasti:

”Työnantaja pidättää työntekijän palkasta Rakennusliiton jäsenmaksut ammattiyhdistysjäsenmaksujen perinnästä tehdyn sopimuksen mukaisesti, mikäli työntekijä on antanut siihen valtuutuksen.”

4. Liitesopimukset

”Tutustu työelämään ja tienaa” -ohjelmaa jatketaan sopimuskaudella:

”Tutustu työelämään ja tienaa” -kesäharjoitteluohjelma

1. Tämän pykälän määräyksiä sovelletaan peruskoululaisiin ja lukiolaisiin, joiden työsuhde perustuu ”Tutustu työelämään ja tienaa” -kesäharjoitteluohjelmaan.

2. Kaksi viikkoa tai kymmenen työpäivää kestävä kesäharjoitteluohjelman mukainen työsuhde voidaan sijoittaa 1.6.–31.8. väliin. Tutustumisjakso voi olla myös kolmen tai neljän viikon mittainen.

3. ”Tutustu työelämään ja tienaa” -kesäharjoitteluohjelman suorittamisesta maksetaan kertakaikkisena palkkana 380 €, joka sisältää tutustumisjaksolta kertyneen lomakorvauksen. Vastaavasti, jos tutustumisjakso on kolme tai neljä viikkoa, maksetaan kertakaikkisena palkkana 570 € tai 760 €.

4. Voimassa olevan työehtosopimuksen palkkoja, palkanmääräytymisperusteita ja muita rahanarvoisia etuja koskevia määräyksiä ei sovelleta niihin peruskoululaisiin ja lukiolaisiin, joiden työsuhde perustuu tässä pykälässä tarkoitettuun kesäharjoitteluohjelmaan. Lukuun ottamatta säännöllisen työajan pituutta, heihin ei sovelleta työehtosopimuksen työaikaa koskevia määräyksiä, mikäli ne vaikeuttaisivat kesäharjoitteluohjelman käytännön toteutusta.

Uudistetaan sopimuskaudella allekirjoituspöytäkirjan osat:

Harjoittelijat ja opiskelijat

Osapuolten välillä 26.3.2009 allekirjoitettu koulutus- ja harjoittelupaikkoja koskeva ohje uudistetaan olemaan voimassa tes-kauden ajan.

Laaditaan erillinen sopimus jäsenmaksun perinnästä.

5. Matkakustannusten korvaaminen

Työehtosopimuksen 17 §:n mukaiset matkakustannusten korvaukset sopimuskauden aikana vuosina 2022-2024 määräytyvät Verohallinnon niitä koskevien päätösten mukaisesti.

6. Luottamusmiehen tiedonsaantioikeus

Uusien työntekijöiden perehdytyksen yhteydessä työntekijöille on annettava henkilöstön edustajien yhteystiedot (puhelinnumero, sähköposti). YT-lain mukaisessa vuoropuhelussa tulee lisäksi käsitellä se, miten henkilöstön edustajien ja heidän edustamiensa työntekijöiden välinen yhteydenpito käytännössä varmistetaan.

7. Liittojen yhteinen kannanotto kevytyrittäjyydestä

Työmarkkinoille on leviämässä kevytyrittäjyyden konsepti. Kyse on työsuhteessa tehtävän työn ja aidon yrittäjätoiminnan väliin luodusta järjestelystä, jossa mm. tapaturma-, työttömyys- ja eläkevakuutusmaksut siirtyvät kevytyrittäjän itsensä hoidettavaksi. Kevytyrittäjyydestä aiheutuu lisäksi kustannuksia laskutus- ja maksupalveluista ja yrittäjävoiton mahdollisuus on usein epärealistinen.

Tilaaajyrityksen kannalta kevytyrittäjyyteen liittyy ongelmia mm. sosiaalivakuutusmaksujen suorittamisen, tapaturmavakuuttamisen sekä työehtojen toteutumisen näkökulmasta.

Toimittaessa yhteisellä työmaalla vastuusuhteiden selkeys on ensiarvoisen tärkeää. Kevytyrittäjä on ristiriidassa alan yritysten yhteiskunnallisen vastuun ja sosiaalisesti kestävä työelämän tavoitteiden kanssa. Tilaaajien asemassa toimivien yritysten on syytä varmistua siitä, että ulkopuolisen työvoiman käyttö tapahtuu työehtosopimuksen ja tämän suosituksen mukaisesti. Se tarkoittaa, että alihankkijan ja vuokratyövoimayrityksen henkilöstön asema on järjestetty työsuhteiseksi.

8. Muuta sovittua

Allekirjoituspöytäkirjan 20.3.2014 pöytäkirjamerkinnot otetaan osaksi tätä pöytäkirjaa.

Käytännöstä poikkeavat työajat

Alalla toimivien yritysten palveluksessa olevien työntekijöiden työsuhteissa työpäivät ja työtunnit määritellään siten, että työntekijä tietää etukäteen kuluvan ja seuraavan tilikauden työpäivät ja työtunnit.

Pöytäkirjamerkintä:

Tällä määräyksellä on tarkoitus turvata työntekijän mahdollisuus päästä työttömyysturvan piiriin eikä se koske eläkeläisiä, opiskelijoita ja muita vastaavassa asemassa olevia vain omasta halustaan satunnaisia työpäiviä tekeviä. Määräystä ei myöskään sovelleta tilanteissa, joissa päivittäisten työtuntien määrittely

työn luonteen vuoksi on mahdotonta (esim. tienhoito) tai muuttuneiden olosuhteiden vuoksi ei voi työskennellä (esim. sääesteet). Työajan siirtäminen on mahdollista sitä koskevien määräysten mukaisesti. Tätä määräystä sovelletaan myös vuokrattujen työntekijöiden työsuhteissa työsopimuslain määrittelemällä tavalla.

Kehityskeskustelu vuosittain

Liitot suosittelevat, että yrityksissä käydään kehityskeskustelut keran vuodessa. Yrityksissä sovitaan kehityskeskustelun sisällöstä (kehityskeskustelut ovat esimiehen ja alaisen välisiä, alaisen työtä, työtilannetta, osaamista, työssä jaksamista yms. koskevia säännöllisin välein käytäviä keskusteluja).

Varaluottamusmiehen ja varatyösuojeluvaltuutetun lomauttaminen ja irtisanominen

Työntarjoamisvelvollisuus yrityskohtaista varaluottamusmiestä ja varatyösuojeluvaltuutettua lomautettaessa tai irtisanottaessa määräytyy irtisanomisesta ja lomauttamisesta sovittujen määräysten mukaan kuitenkin niin, että tarkastellaan, onko heille mahdollisuutta tarjota työtä työssäkäyntialueella. Tarkastelusta annetaan kirjallinen selvitys. Määräyksen noudattamatta jättämisestä ei aiheudu työehtosopimuslain tarkoittamaa hyvityssakkoseuraamusta. Hyvityssakkoa ei voida tuomita työnantajalle myöskään sellaisten velvollisuuksien rikkomisesta, josta voidaan tuomita vahingonkorvausta, korvausta tai hyvitystä.

Varamiehen työsuhdeturva

Mikäli taloudellinen tai tuotannollinen irtisanominen tai lomautus kohdistuu luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun sijaisena ilmoituksen mukaan toimineeseen varamieheen, työnantajalla on tarvittaessa velvoite selvittää, ettei toimenpide johdu henkilöstön edustajan tehtävien hoitamisesta.

Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2022

Rakennustuoteteollisuus RTT ry

Rakennusliitto ry

Juha Luhanka

Matti Harjuniemi

Riikka Jäntti

Kimmo Palonen

Aleksanteri Viinikka

**RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT RY
RAKENNUSLIITTO RY**

**RAKENNUSTUOTETEOLLISUUDEN
KESKEYTYMÄTTÖMÄN KOLMIVUOROTYÖN
TYÖAIKA**

Pöytäkirja

Aika 21.12.2000

Paikka Rakennusliitto ry

Läsnä	Raimo Taivalkoski	Rakennustuoteteollisuus ry
	Pekka Vänttinen	”
	Pekka Hynönen	Rakennusliitto ry
	Hannu Koski	”
	Mauri Kivistö	”
	Juha Färm	”

1 §

Soveltamisala

Keskeytyttömän 3-vuorotyön työaika rakennustuoteteollisuudessa (rakennusaine-, betoni- ja kivenjalostusteollisuus) on keskimäärin 35 tuntia viikossa.

2 §

Tasoiiumisjakso

Työajan tulee tasoiiumaa keskimäärin 35 tuntiin viikossa enintään vuoden pituisena ajanjaksona.

Työtä varten tulee ennakolta laatia työtuntijärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoiiumuu sanottuun keskimäärään.

3 § Vuosiloma

Vuosiloma annetaan pääsääntöisesti vuosilomalain mukaisesti.

Paikallisesti sopien voidaan 5-vuororjestelmää käytettäessä antaa työntekijälle 22 päivän pituinen yhdenjaksoinen vapaa-aika 20.5.–20.9. välisenä aikana vuosilomaa varten.

Mikäli vuosilomaa ei anneta yhdenjaksoisena 24 arkipäivän pituisena, annetaan käyttämättä jäävät lomapäivät 24 päivän loman osasta pääsääntöisesti yhdessä jaksossa sen kalenterivuoden aikana, jolloin lomanmääräytymisvuosi päättyy. Kaikissa keskeytymättömän 3-vuorotyön työvuororjestelmissä annetaan se loman osa, joka ylittää 24 lomapäivää, sen kalenterivuoden aikana, jolloin lomanmääräytymisvuosi päättyy tai sitä seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Työtuntijärjestelmän mukaisia vapaapäiviä pidetään työssäolopäivien veroisina vuosilomaan määrättäessä, kuitenkin vähennettynä asianomaiseen kalenterikuukauteen sisältyvien päivätyöntekijöiden tavanomaisten vapaapäivien lukumäärällä.

Muilta osin noudatetaan vuosilomaa annettaessa samoin kuin vuosilomien ajankohdista ilmoitettaessa vuosilomalain määräyksiä.

4 § Ylityö

Työ, joka ylittää asianomaisen työviikon työtuntijärjestelmän mukaisen viikkotyöajan, korvataan siten kuin työehtosopimuksessa viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

5 § Siirtyminen työaikamuodosta toiseen

Kun työntekijä siirtyy keskeytymättömästä kolmivuorotyöstä muuhun työaikamuotoon tai kun työsuhte päättyy, korvataan pitämättä jääneet ansaitut tasoittumisvapaat antamalla vastaavasti vapaata tai maksamalla ne keskituntiansion mukaan.

Ylimääräiset tasoittumisvapaat voidaan teettää takaisin.

Soveltamisohje:

Tilapäisissä siirroissa katsotaan työntekijän ansainneen jokaista kymmentä säännöllisen työajan 8-tuntista työvuoroa kohden yhden vapaapäivän. Vapaiden laskenta aloitetaan alusta vuosineljänneksittäin.

6 §**Työajan lyhentymisen korvaaminen**

Työajan lyhennyksestä aiheutuva ansion vähentyminen korvataan siten, että työntekijä ansaitsee jokaiselta asianomaisesta työaika-muodossa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta senttimääräisen lisän, jonka suuruus on 16,8 % työntekijän työehtosopimuksen mukaisesta keskituntiansiosta. Tämä koskee myös työnantajan korvattavaa matkustamis- ja koulutusaikaa säännöllisen työajan osalta ja sitä aikaa, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

Mainittua lisää ei oteta huomioon laskettaessa työehtosopimuksen mukaista keskituntiansiota.

Ellei paikallisesti muuta sovita, lisä maksetaan normaalin palkanmaksun yhteydessä.

7 §**Maanalainen kaivostyö**

Umpikaivoksessa jatkuvasti työskentelevän työntekijän säännöllinen työaika on 35 tuntia viikossa.

Työntekijän katsotaan työskentelevän jatkuvasti umpikaivoksessa sen jälkeen, kun hän on ollut kuukauden tässä työssä.

Työajan lyhentämisestä aiheutuva ansion vähentyminen korvataan siten, että työntekijä ansaitsee jokaiselta umpikaivoksessa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta senttimääräisen lisän, jonka suuruus on 14,3 % työntekijän vuosineljänneksittäin määräytyvistä keskituntiansioista. Tämä koskee myös työnantajan korvattavaa matkustamis- ja koulutusaikaa säännöllisen työajan osalta ja sitä aikaa, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

Lisää ei oteta huomioon laskettaessa työehtosopimuksen mukaista keskituntiansiota. Kaivostyössä vuosiloma annetaan vuosilomalain mukaisesti.

8 §

Tämä sopimus on voimassa työehtosopimuksen osana.

9 §

Sovittiin, että kaikki läsnäolijat tarkastavat ja allekirjoittavat pöytäkirjan.

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT ry

Raimo Taivalkoski Pekka Vääntinen

RAKENNUSLIITTO ry

Pekka Hynönen Hannu Koski Mauri Kivistö

Juha Färm

**RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT RY
RAKENNUSLIITTO RY**

**RAKENNUSTUOTETEOLLISUUDEN
KESKEYTYVÄN KOLMIVUOROTYÖN
TYÖAJAN LYHENTÄMINEN**

Pöytäkirja

Aika 21.12.2000

Paikka Rakennusliitto ry

Läsnä	Raimo Taivalkoski	Rakennustuoteteollisuus ry
	Pekka Vänttinen	”
	Pekka Hynönen	Rakennusliitto ry
	Hannu Koski	”
	Mauri Kivistö	”
	Juha Färm	”

KESKEYTYVÄ KOLMIVUOROTYÖ

1 §

Liitot toteavat, että säännöllistä työaika keskeytyvässä kolmi-
vuorotyössä on lyhennetty siten, että se on keskimäärin 36,6 tuntia
viikossa.

Pöytäkirjamerkintä:

*Vuodesta 2002 lukien säännöllinen työaika keskeytyvässä kol-
mivuorotyössä on keskimäärin 36,4 tuntia viikossa.*

2 §

Työajan lyhentäminen tapahtuu antamalla vapaata niin, että työaika enintään vuoden pituisena ajanjaksona tasoittuu keskimäärin 36,6 tuntiin viikossa ja vuodesta 2002 lukien keskimäärin 36,4 tuntiin viikossa.

Arkipyhäviikolla käytetään työpäiväksi sattuva arkipyhä työajan tasaamiseen.

Työtä varten tulee ennakolta laatia työtuntijärjestelmä vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoittuu sanottuun keskimäärään.

Voimassa olevaan työtuntijärjestelmään tehtävästä pysyväisluontoisesta muutoksesta on ilmoitettava työnantajan toimesta viimeistään kahta viikkoa ennen.

Pöytäkirjamerkintä:

Työntekijä tulee tämän pöytäkirjan piiriin, kun hän on ollut peräkkäin keskeytyvässä kolmivuorotyössä aamu-, ilta- ja yövuorossa (esim. ...i-aaaaa-y...).

3 §

Työajan lyhenemisestä aiheutuva ansion vähentyminen korvataan keskeytyvässä kolmivuorotyössä siten, että työntekijä ansaitsee jokaiselta tässä työaikamuodossa työskentelemältään säännöllisen työajan tunnilta senttimääräisen lisän, jonka suuruus on 8,7 % työntekijän vuosineljänneksittäin määräytyvästä työehtosopimuksen mukaisesta keskituntiansiosta. Tämä koskee myös työnantajan korvattavaa matkustamis- ja koulutusaikaa säännöllisen työajan osalta ja sitä aikaa, jolta työnantaja maksaa sairausajan palkkaa.

Lisää ei oteta huomioon laskettaessa sitä keskituntiansiota, josta on määräys rakennustuoteteollisuuden työehtosopimuksen 15 § 2. kohdassa.

Ellei paikallisesti muuta sovita, lisät maksetaan normaalin palkanmaksun yhteydessä.

4 §

Työntekijä saa vuosiloman vuosilomalain ja työehtosopimuksen mukaan.

Työtuntijärjestelmän mukaisia vapaapäiviä pidetään työssäolopäivien veroisina vuosilomaa määrättäessä kuitenkin vähennettynä asianomaiseen kalenterikuukauteen sisältyvien päivätyöntekijöiden tavanomaisten vapaapäivien lukumäärällä.

5 §

Keskeytyvässä kolmivuorotyössä korvataan työ, joka ylittää asianomaisen työtuntijärjestelmän mukaisen viikkotyöajan, siten kuin työehtosopimuksessa viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

6 §

Siirryttäessä keskeytyvästä kolmivuorotyöstä muuhun työaikamuotoon sekä työntekijän työsuhteen päättyessä sovitaan ansaittujen, mutta pitämättä jääneiden vapaiden korvaamisesta joko antamalla vastaavasti vapaata tai maksamalla rahassa keskituntiansion mukaan.

7 §

Tätä sopimusta noudatetaan osana työehtosopimusta.

8 §

Sovittiin, että läsnäolijat tarkastavat ja allekirjoittavat tämän pöytäkirjan.

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT ry

Raimo Taivalkoski Pekka Vääntinen

RAKENNUSLIITTO ry

Pekka Hynönen Hannu Koski Mauri Kivistö

Juha Färm

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT ry
RAKENNUSLIITTO ry

**SOPIMUS AMMATILLISEN KOULUTUKSEN,
TYÖHARJOITTELUN JA
TYÖSSÄOPPIMISEN EDISTÄMISESTÄ**

Rakennustuoteteollisuus ja Rakennusliitto haluavat omalta osaltaan tukea valtiovallan ja työmarkkinoiden keskusjärjestöjen suositusten mukaisesti peruskoululaisten ja lukiolaisten mahdollisuuksia tutustua työelämään sekä edistää ammatilliseen koulutukseen liittyvää työharjoittelua ja koulutuksen aikaista ja sen jälkeistä työkokemuksen hankkimista.

Liitot ovat yhtä mieltä siitä, että koulutuksen edellyttämän työssäoppimisen järjestämisellä, harjoittelulla tai työkokemuksen hankkimisella ei ole tarkoitus korvata yrityksen henkilöstöä eikä vaikuttaa yrityksen palveluksessa olevan henkilöstön työsuhteisiin.

Työsopimuslain ja liittojen välisten betoniteollisuuden, kivenjalostusteollisuuden ja rakennusaineteollisuuden työehtosopimusten työvoiman vähentämistä, lisätyön tarjoamisvelvollisuutta taikka takaisinottoa koskevat määräykset eivät koske tässä sopimuksessa tarkoitettuja työssäoppimisjaksoja ja harjoittelu-, oppisopimus- ja työsuhteita.

1 §

Soveltamisala

Tämä sopimus koskee työ sopimus- ja oppisopimussuhteessa suoritettavaa työpaikalla tapahtuvaa työharjoittelua tai työpaikkakoulutusta sekä koulutuksen osana olevaa työnopetusta, joka yritysten ja oppilaitosten välisen sopimuksen perusteella siirretään oppilaitoksista työpaikoille (työissäoppiminen).

2 §

Tutustu ja tienaa -kesäharjoitteluohjelma

Tutustu ja tienaa -kesäharjoitteluohjelma koskee peruskoululaisia sekä lukiolaisia. Ohjelman määräykset ovat seuraavat:

1. Tämän pykälän määräyksiä sovelletaan peruskoululaisiin ja lukiolaisiin, joiden työsuhde perustuu ”Tutustu työelämään ja tienaa” -kesäharjoitteluohjelmaan.

2. Kaksi viikkoa tai kymmenen työpäivää kestävä kesäharjoitteluohjelman mukainen työsuhde voidaan sijoittaa 1.6.–31.8. väliin aikaan. Tutustumisjakso voi olla myös kolmen tai neljän viikon mittainen.

3. ”Tutustu työelämään ja tienaa” -kesäharjoitteluohjelman suorittamisesta maksetaan kertakaikkisena palkkana 380 €, joka sisältää tutustumisjaksolta kertyneen lomakorvauksen. Vastaavasti, jos tutustumisjakso on kolme tai neljä viikkoa, maksetaan kertakaikkisena palkkana 570 € tai 760 €.

4. Voimassa olevan työehtosopimuksen palkkoja, palkanmääräytymisperusteita ja muita rahanarvoisia etuja koskevia määräyksiä ei sovelleta niihin peruskoululaisiin ja lukiolaisiin, joiden työsuhde perustuu tässä pykälässä tarkoitettuun kesäharjoitteluohjelmaan. Lukuun ottamatta säännöllisen työajan pituutta, heihin ei sovelleta työehtosopimuksen työaikaa koskevia määräyksiä, mikäli ne vaikeuttaisivat kesäharjoitteluohjelman käytännön toteutusta.

3 §

Ammatillinen koulutus ja oppisopimusoppilaat

Liittojen tavoitteena on työpaikkakoulutuksen avulla turvata nuorille korkeatasoisen ammattitaidon ja -tiedon hankintamahdollisuudet sekä edistää yritysten ammattitaitoisen työvoiman saantia ja nuorten työllistymistä koulutuksen jälkeen.

Sovittaessa työsuhteisten harjoittelijoiden palkoista tulee ottaa huomioon harjoittelutyön arvo, harjoittelun luonne ja harjoittelun edellyttämä ohjaus.

4 §

Työssäoppiminen

Liitot ovat yhtä mieltä siitä, että koulutuksen osana oleva työnopetus, joka 1 §:ssä mainitun sopimuksen perusteella on siirretty

oppilaitoksesta työpaikalle toteutetaan ilman työsuhdetta ja että työssäoppimisjaksot suoritetaan korvauksetta.

Työnantaja vastaa kuitenkin koulutukseen osallistuvan opiskelijan työturvallisuudesta työturvallisuuslain ja nuorista työntekijöistä annetun lain määräämällä tavalla.

5 §

Koulutus- ja harjoittelupaikkoja koskeva yhteistoiminta

Mahdollisuus tarjota työtä ja työharjoittelua tässä sopimuksessa tarkoitetuille nuorille todetaan paikallisesti joko ennen työssäoppimisjaksojen tai työharjoittelun järjestelmistä taikka yhteistoimintalain mukaisen koulutus- ja henkilöstösuunnitelman käsittelyn yhteydessä. Samoin todetaan, ettei työssäoppimisella tai työharjoittelulla ole tarkoitus vaikuttaa yrityksen palveluksessa olevan henkilöstön työsuhteisiin.

6 §

Voimassaolo

Tämä sopimus astuu voimaan 1.7.1999 ja on voimassa kunkin tässä sopimuksessa mainitun työehtosopimuksen osana.

Helsingissä 4. päivänä kesäkuuta 1999

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT ry

Pekka Vänttinen

RAKENNUSLIITTO RY

Hannu Koski Mauri Kivistö

YLEISSOPIMUS

1 LUKU YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Lähtökohtia

Rakennustuoteteollisuus RTT ry ja Rakennusliitto ry pyrkivät kumpikin edistämään neuvottelusuhteita ja sopimustoimintaa sekä vaikuttamaan kolmikantavalmisteluun yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Sopijapuolet pyrkivät kehittämään näitä tavoitteita yhteistoiminnan eri muotoja hyväksikäyttäen sekä valvomaan osaltaan tehtyjä sopimuksia.

Perusoikeudet

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva yhdistymisvapaus on loukkaamaton. Tämä koskee niin työnantajia kuin työntekijöitä. Työntekijöillä on oikeus perustaa ja toimia ammattiyhdistysorganisaatioissa, eikä heitä saa tämän johdosta irtisanoa tai syrjiä työssään. Yritysten henkilöstöllä on oikeus valita edustajia edustamaan heitä yritysten sisällä käsiteltävissä asioissa. Edustajien valintaoikeus sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa on määritelty laeissa ja tässä sekä muissa sopimuksissa. Yksittäisen työntekijän turvallisuus ja terveys, syrjimättömyys ja tasa-arvoinen kohtelu ovat lähtökohtana sopimusmääräyksille.

Työnjohto-oikeus

Työnantajalla on oikeus ottaa toimeen ja erottaa työntekijä ja määrätä työn johtamisesta.

Osapuolten neuvottelut ja lausuntojen pyytäminen

Jommankumman liiton esittäessä työmarkkinaneuvotteluja, tulee ne mahdollisuuksien mukaan aloittaa viivytyksettä.

Työehtosopimusosapuolten nimeämällä edustajilla on siitä työnantajan kanssa erikseen sovittaessa oikeus käydä tutustumassa olosuhteisiin edustamiensa jäsenten työpaikoilla.

Ennakoilmoitus työtaisteluista

Ennen poliittiseen tai myötätuntotyötaisteluun ryhtymistä siitä ilmoitetaan valtakunnansovittelijalle sekä asianomaiselle työnantaja- tai työntekijäliitolle mahdollisuuksien mukaan vähintään neljä päivää aikaisemmin. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työtaistelun syyt, alkamishetki ja laajuus.

Organisaatio- yms. muutokset

Työpaikan toiminnan olennaisesti supistuessa, laajentuessa taikka liikkeen luovutuksen, sulautumisen, yhtiöittämisen tai niihin verrattavan olennaisen organisaatiomuutoksen johdosta saatetaan yhteistoimintaorganisaatio tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti vastaamaan työpaikan muuttunutta kokoa ja rakennetta.

Lakiviitaukset

Siltä osin kuin tässä sopimuksessa ei ole toisin sovittu, noudatetaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (334/2007) sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia (44/2006), jotka eivät ole tämän sopimuksen osia.

2 LUKU YHTEISTOIMINTA TYÖPAIKALLA

Kehittämistoiminta

Työntekijöiden ja heidän edustajiensa tulee tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti voida osallistua työorganisaatioiden, teknologian, työolosuhteiden ja työtehtävien kehittämiseen ja muutoksen toteuttamiseen.

Kehittämistoiminnan ja siihen mahdollisesti sisältyvän uuden teknologian soveltamisen yhteydessä tulee toimia mielekkään, vaihtelevan ja kehittävän työn sisällön sekä tuottavuuden parantamiseksi. Näin luodaan työntekijälle mahdollisuus kehittyä työssään ja lisätä valmiuksiaan uusiin työtehtäviin.

Suoritettavat toimenpiteet eivät saa johtaa sellaiseen kokonaiskuormituksen lisääntymiseen, josta aiheutuu haittaa työntekijän terveydelle tai turvallisuudelle.

Työpaikalla seurataan yhteistoiminnassa sopivin aikavälein tuotavuutta, tuotantoa ja henkilöstöä koskevaa kehitystä. Tarvittavista seurantajärjestelmistä ja tunnusluvuista sovitaan paikallisesti.

Yhteistoiminnan toteuttaminen

Työnantajan ja työntekijöiden yhteistoiminta voi tapahtua pysyväisluonteisessa neuvottelukunnassa, kehittämishankkeiden toteuttamiseksi perustettavissa projektiryhmissä tai työnantajan ja henkilöstön välisissä neuvotteluissa. Kehittämiskohteen toteuttamista varten muodostettavassa projektiryhmässä ovat tasapuolisesti edustettuina yritys ja sen työntekijät. Työntekijät nimeävät omat edustajansa ensi sijassa kehitettävän kohteen työntekijöistä.

Ellei toisin sovita, yhteistoimintalain mukainen neuvottelukunta on perustettava yritykseen tai sen osaan silloin kun henkilöstön määrä on yli 200, mikäli kaikki henkilöstöryhmät sitä haluavat.

Kehittämistoiminnan toteuttamiseksi voidaan paikallisesti sopia sellaisen yhteistoimintaelimen perustamisesta, joka käsittelee kehittämistoimintaan sisältyvät asiat. Se voi korvata erilliset yhteistoiminta- ja työsuojelutoimikunnat sekä muut vastaavat toimikunnat. Sama yhteistoimintaelin voi vastata myös yhteistoimintalain, työsuojelun valvontalain, työterveyshuoltolain (1383/2001) ja naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) mukaisista toimista ja suunnitelmista paikallisesti sovittavassa laajuudessa.

Mikäli työnantaja käyttää yrityksen kehittämistoiminnassa hyväkseen ulkopuolisen konsultin tarjoamia palveluita, vastaa työnantaja siitä, että konsulttiyrityksen toiminta on tämän sopimuksen mukaista.

On tärkeää, että kehittämistoimien suunnittelu ja käytännön toteuttaminen kytketään läheisesti yrityksen henkilöstöpolitiikkaan, erityisesti henkilöstön työhönottoon, tasa-arvon edistämiseen, sisäisiin siirtoihin, koulutukseen, tiedotukseen, työsuojeluun, työkyvyn ylläpitämiseen ja työpaikkaterveydenhuoltoon.

Tyky-toiminta

Työkykyä ylläpitävä toiminta työpaikoilla on linjajohdon, henkilöstöhallinnon, työterveyshuollon ja työsuojeluorganisaation yhteistyötä. Työkykyä ylläpitävän toiminnan periaatteet, joilla ylläpide-

tään työssä olevien henkilöiden työkykyä ja työssä selviytymistä, sisällytetään työsuojelun toimintaohjelmaan tai työterveyshuollon toimintasuunnitelmaan. Sovittaessa voidaan edellä mainitut periaatteet sisällyttää myös työpaikalla laadittavaan kehittämistoiminta- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Työsuojelupäällikön ja -valtuutetun tehtävänä on osallistua suunnitelman laatimiseen, toteuttamiseen ja seurantaan.

Ikääntyvien työntekijöiden työ- ja toimintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Työnantajan tulee antaa vuosittain henkilöstön edustajalle kirjallinen selvitys, miten ikääntyvien työntekijöiden työ- ja toiminta on yrityksessä järjestetty.

3 LUKU

YHTEISTOIMINTATEHTÄVÄT JA YHTEISTOIMINTAORGANISAATIOT

3.1

Luottamusmiehiä koskevat määräykset

Valitseminen

Luottamusmiehellä tarkoitetaan tässä sopimuksessa, ellei sopimuksen tekstistä muuta ilmene, ammattiosaston valitsemia pääluottamusmiestä ja työosaston tai sitä vastaavan yksikön luottamusmiestä. Ammattiosastolla tarkoitetaan tässä sopimuksessa työehtosopimukseen osallisen ammattiliiton rekisteröityä alayhdistystä.

Luottamusmiehen tulee olla asianomaisen työpaikan työssä oleva työntekijä ja perehtynyt työpaikan olosuhteisiin sen työntekijänä. Mikäli työpaikkaa varten on valittu vain yksi luottamusmies, on hän tämän sopimuksen tarkoittama pääluottamusmies. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että työsuojeluvaltuutetun tehtäviä hoitaa pääluottamusmies tai päinvastoin.

Pääluottamusmiehen valitsemisen lisäksi ammattiosaston esityksestä sovitaan paikallisesti siitä, mille osastolle tai osastoa vastaavaan yksikköön valitaan luottamusmies. Tällöin tulee kiinnittää huomiota siihen, että sovitut toimialueet ovat tarkoituksenmukaisia ja kattavuudeltaan sellaisia, että ne edistävät neuvottelujärjestelmän

mukaista asioiden käsittelyä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös mm. kyseessä olevan osaston työntekijöiden lukumäärä ja luottamusmiehen mahdollisuudet myös vuorotyö huomioon ottaen tavata osaston työntekijät. Paikallisesti voidaan sopia siitä, että edellä mainittu luottamusmies hoitaa työsuojeluasiamiehen tehtäviä tai päinvastoin.

Ammattiosastolla on oikeus suorittaa luottamusmiehen vaali työpaikalla. Jos vaali suoritetaan työpaikalla, on ammattiosaston kaikille jäsenille varattava tilaisuus osallistua vaaliin. Vaalin järjestäminen ja toimittaminen ei kuitenkaan saa häiritä työntekoa. Vaalijaajoista ja vaalipaikoista on sovittava työnantajan kanssa viimeistään 14 vuorokautta ennen vaalin toimittamista. Työnantaja varaa ammattiosaston nimeämille henkilöille tilaisuuden vaalin toimittamiseen.

Työntekijöiden edustajien vaalin toimittamista varten työnantajan on annettava käytettäväksi luettelo yrityksissä, alueyksikössä tai työkohteessa työskentelevistä työntekijöistä sekä heidän yhteystietonsa (puhelinnumero, sähköposti). Vaihtoehtoisesti työnantaja voi luovuttaa tiedot suoraan sähköiseen vaalijärjestelmään.

Pöytäkirjamerkintä:

Henkilötietojen vastaanottaja sitoutuu tietosuoja-asetuksen ja Suomen lainsäädännön noudattamiseen annettujen tietojen käytön ja säilyttämisen osalta sekä siihen, että em. tietoja käytetään vain siihen tarkoitukseen, mitä varten ne on luovutettu, eli työntekijöiden edustajien valintaa varten.

Jokainen työntekijä saa kieltää tietojen luovuttamisen. Mikäli työntekijä kieltäytyy tietojensa luovuttamisesta sähköistä vaalia varten, hänellä katsotaan olleen kuitenkin tosiasiallinen mahdollisuus osallistua henkilöstön edustajien vaaliin, eikä vaalia tästä syystä voida moittia.

Tehtävät

Luottamusmiehen pääasiallisena tehtävänä on toimia ammattiosaston edustajana työehtosopimuksen soveltamista koskeissa asioissa.

Luottamusmies edustaa ammattiosastoa työlänsäädännön soveltamista koskeissa asioissa ja yleensä työnantajan ja työntekijän välisiin suhteisiin ja yrityksen kehittymiseen liittyvissä kysymyksissä.

Luottamusmiehen tehtävänä on myös osaltaan toimia yrityksen ja henkilöstön välisen neuvottelu- ja yhteistoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Neuvottelujärjestys

Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on luottamusmiehelle annettava kaikki tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot.

Työsuhteeseensa liittyvä asia työntekijän tulee selvittää esimiehensä kanssa. Ellei työntekijä ole saanut edellä mainittua asiaa selvitettyksi suoraan esimiehensä kanssa, voi hän saattaa asian hoidettavaksi osaston tai vastaavan yksikön luottamusmiehen ja työnantajan edustajan välisissä neuvotteluissa. Ellei asiaa näin saada selvitetyksi, voi edellä mainittu luottamusmies siirtää sen pääluottamusmiehelle.

Paikallisten osapuolten yhdessä pyytäessä on työehtosopimukseen sidotuilla liitoilla oikeus lähettää edustajansa paikalliseen erimielisyysneuvotteluun.

Ellei työpaikalla syntynyttä erimielisyyttä saada paikallisesti ratkaistuksi, noudatetaan työehtosopimuksen mukaista neuvottelujärjestystä.

Jos erimielisyys koskee tämän sopimuksen tarkoittaman luottamusmiehen työsuhteen päättämistä, on paikalliset ja liittojen väliset neuvottelut lisäksi käynnistettävä ja käytävä viipymättä sen jälkeen, kun lakkauttamisen peruste on riitautettu.

3.2

Työsuojelua koskevat määräykset

Työnantaja nimeää työsuojeluyhteistoimintaa varten työsuojelupäällikön. Työntekijöiden oikeus valita työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut määräytyy työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain mukaisesti.

Tehtävät

Työsuojelupäällikön tehtävänä on muiden työsuojeluyhteistoiminnan piiriin kuuluvien tehtävien ohella järjestää, ylläpitää ja kehittää työsuojeluyhteistoimintaa. Työsuojeluvaltuutetun tehtävät määräytyvät työsuojelun valvonnasta annetun lain ja asetuksen mukaan. Lisäksi työsuojeluvaltuutettu suorittaa muut tehtävät, jotka hänelle muun lainsäädännön ja sopimusten perusteella kuuluvat. Jollei muista tehtävistä ole paikallisesti sovittu, työsuojeluasiamiehen tehtävänä on osallistua toimialueeltaan koskevien työsuojelun yhteistoiminta-asioiden käsittelyyn ja toteutukseen. Varavaltuutettu hoitaa työsuojeluvaltuutetun ollessa estynyt tälle kuuluvat sellaiset tehtävät, joita ei voida siirtää työsuojeluvaltuutetun esteen päättymisen jälkeen hoidettavaksi.

Asiamies

Työsuojeluasiamiesten valinnasta, lukumäärästä, tehtävistä ja toimialueesta sovitaan paikallisesti samojen valintaperusteiden mukaisesti kuin mitä kohdan 3.1 kolmannessa kappaleessa on luottamusmiehen valinnasta sovittu. Lisäksi on otettava huomioon työsuojeluriskit ja muut työoloihin vaikuttavat tekijät. Työsuojeluasiamiehen valitsevat työpaikan työntekijät keskuudestaan.

Toimikunta

Muiden työsuojelua edistävien yhteistoimintaelinten valinnasta sekä tarkoituksenmukaisesta yhteistoimintamuodosta sovitaan paikallisesti ottaen huomioon työpaikan laatu, laajuus ja työntekijöiden määrä ja tehtävien laatu sekä muut olosuhteet. Ellei muusta yhteistoimintamuodosta ole sovittu, työsuojeluyhteistoimintaa varten perustetaan työsuojelutoimikunta.

Soveltamisalan rajoitus

Tämän sopimuksen työsuojelua koskevia määräyksiä sovelletaan silloin, kun työpaikassa työskentelee säännöllisesti vähintään 20 työntekijää. Sen sijasta, mitä edellisessä virkkeessä on määrätty, on työsuojeluvaltuutettu valittava vastaavasti, kun työntekijöiden lukumäärä on vähintään 10.

3.3 Ilmoitukset

Valituista luottamusmiehistä, varamiehen toimimisesta pääluottamusmiehen sijaisena, työsuojeluvaltuutetun tai työsuojeluasiamiehen toimimisesta luottamusmiestehtävissä tai luottamusmiesten toimimisesta työsuojelutehtävissä on ammattiosaston tai vastaavan ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle. Varamiehen toimimisesta työsuojeluvaltuutetun sijaisena on työsuojeluvaltuutetun ilmoitettava työnantajalle kirjallisesti. Työnantaja ilmoittaa luottamushenkilöille, ketkä käyvät yrityksen puolesta neuvotteluja heidän kanssaan.

4 LUKU LUOTTAMUSMIESTEN JA TYÖSUOJELUVALTUUTETUN SEKÄ TYÖSUOJELUASIAMIEHEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

4.1

Vapautus työstä ja ansionmenetyksen korvaaminen

Vapautus

Tehtäviensä hoitamista varten pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle järjestetään tarvittaessa tilapäisesti, säännöllisesti toistuen tai kokonaan vapautus työstään. Muulle luottamusmiehelle kuin pääluottamusmiehelle, työsuojeluasiamiehelle sekä muille yrityksen ja henkilöstön väliseen tämän sopimuksen edellyttämään yhteistoimintaan osallistuville henkilöstön edustajille järjestetään tarvittaessa tilapäisesti vapautus työstä.

Arvioitaessa vapautuksen tarvetta on huomiota kiinnitettävä muun muassa ao. henkilöstöryhmään kuuluvien työntekijöiden lukumäärään, tuotannon ja toiminnan luonteeseen sekä tehtävien määrään.

Mikäli pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu on vapautettu säännöllisesti toistuviksi määräajoiksi työstään, tulee hänen hoitaa tehtävänsä pääsääntöisesti sinä aikana. Välttämättömien asioiden hoitamista varten tulee työnjohdon kuitenkin antaa vapautusta työs-

tä muunakin työn kannalta sopivana aikana. Työnantaja korvaa pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansionmenetyksen edellä mainituilta ajoilta.

Ellei työsuojeluvaltuutetun vapauttamiseksi työstä ole muuta sovittu, lasketaan työsuojeluvaltuutetun ajankäyttö 1.4.1986 voimaan tulleiden toimialakohtaisten kerrointen mukaan. Vapautus on kuitenkin aina vähintään neljä tuntia neljän perättäisen viikon aikana.

Mikäli luottamusmies- ja työsuojelutehtävät on yhdistetty samalle henkilölle, tämä otetaan lisäävänä tekijänä huomioon työstä vapautuksesta sovittaessa.

Ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja korvaa sen ansion, jonka tässä sopimuksessa tarkoitettu henkilöstön edustaja menettää työaikana joko paikallisessa neuvottelussa työnantajien edustajien kanssa tai toimiessaan muuten työnantajan kanssa sovituiissa tehtävissä.

Jos luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies tai työsuojelutoimikunnan tai muun työsuojelutoimikuntaa vastaavan yhteistoimintaelimen jäsen suorittaa työnantajan kanssa sovituja tehtäviä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan näin menetetyistä ajasta ylityökorvaus tai sovitaan hänen kanssaan muunlaisesta lisäkorvauksesta.

Ansionmenetyksen korvauksen laskennassa käytetään työehtosopimuksen mukaista keskituntiansiota.

4.2

Asema

Työsuhde

Luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies ja muut henkilöstön edustajat ovat työsuhteessaan työnantajaan samassa asemassa riippumatta siitä, hoitaako hän luottamustehtäviään oman työnsä ohella vai onko hänelle annettu osittain tai kokonaan vapautusta työnteosta. Hän on velvollinen noudattamaan yleisiä työehtoja, työaikoja ja työnjohdon määräyksiä sekä muita järjestysmääräyksiä.

Toimitilat

Työnantaja järjestää pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tarkoituksenmukaisen paikan tehtävien edellyttämien tarvikkeiden säilyttämiseen. Työpaikan koon edellyttäessä erityistä toimitilaa, työnantaja järjestää tarkoituksenmukaisen tilan, jossa voidaan käydä tehtävien hoitamista varten välttämättömät keskustelut. Tehtävien hoitamista varten pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää yrityksen tavanomaisia toimisto- yms. välineitä. Käytännön järjestelyistä sovitaan paikallisesti.

Palkka- ja siirtosuoja

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun mahdollisuuksia kehityä ja edetä ammatissaan ei saa heikentää ko. tehtävän takia. Häntä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alemmpipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli ao. tehtävään valituksi tullessaan. Häntä ei saa myöskään siirtää vähempiarvoiseen työhön, jos työnantaja voi tarjota hänelle muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä. Jos pääluottamusmieheksi tai työsuojeluvaltuutetuksi valitun henkilön varsinainen työ vaikeuttaa luottamustehtävien hoitamista, on hänelle, ottaen huomioon työpaikan olosuhteet ja hänen ammattitaitonsa, järjestettävä muuta työtä. Tällainen järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista. Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehityksen tulee vastata yrityksessä tapahtuvaa ansiokehitystä.

Mikäli työsuojeluasiamies joudutaan tilapäisesti siirtämään työhön varsinaisen toimialueensa ulkopuolelle, on pyrittävä siihen, ettei siirtäminen kohtuuttomasti haittaa työsuojeluasiamiehen tehtävien hoitamista.

Ammattitaidon ylläpitäminen

Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun luottamustehtävän päättymisen jälkeen tulee hänen ja työnantajan yhteisesti selvittää, edellyttääkö työntekijän ammattitaidon ylläpitäminen entiseen tai sitä vastaavaan työhön ammatillista koulutusta. Työnantaja järjestää selvityksen edellyttämää koulutusta. Koulutuksen sisältöä ratkaistaessa kiinnitetään huomiota työstä vapautukseen, toimikauden keston ja sinä aikana tapahtuneisiin työmenetelmien muutoksiin.

Liikkeen luovutus

Päälouottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun asema jatkuu liikkeen luovutuksesta huolimatta sellaisenaan, jos luovutettu liike tai sen osa säilyttää itsenäisyytensä. Jos luovutettava liike tai sen osa menettää itsenäisyytensä, päälouottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus tämän sopimuksen kohdassa 4.3 sovittuun jälkisuojaan liikkeen luovutuksesta johtuneesta toimikauden päättymisestä lukien.

4.3

Työsuhdeturva

Taloudelliset ja tuotannolliset irtisanomisperusteet

Jos yrityksen työvoimaa irtisanoaan tai lomautetaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei päälouottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua saa irtisanoa tai lomauttaa ellei tuotantoyksikön toimintaa keskeytetä kokonaan. Mikäli päälouottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammatiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa.

Yksilösuoja

Muu luottamusmies kuin päälouottamusmies voidaan irtisanoa tai lomauttaa työ sopimuslain 7:10 §:n 2 momentin mukaisesti vain, kun työ kokonaan päättyy eikä työnantaja voi järjestää hänelle hänen ammattitaitoaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä tai kouluttaa häntä muuhun työhön työ sopimuslain 7:4 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Luottamusmiehestä tai työsuojeluvaltuutetusta johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman työ sopimuslain 7:10 §:n 1 momentin edellyttämää niiden työntekijöiden suostumusta, joita hän edustaa.

Luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työ sopimusta ei saa purkaa tai käsitellä purkautuneena vastoin työ sopimuslain 8:1–3 §:n säännöksiä. Työ sopimuksen purkaminen sillä perusteella, että hän on rikkonut järjestysmääräyksiä, ei ole mahdollista, ellei hän ole samalla toistuvasti tai olennaisesti sekä varoituksesta huolimatta jättänyt työvelvoitteensa täyttämättä.

Ehdokassuoja

Edellä olevia työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiehehdokkaaseen, jonka ammattiosaston kokous on asettanut ja jonka asettamisesta ammattiosasto on kirjallisesti työnantajalle ilmoittanut, sekä työsuojeluvaltuutetuehdokkaaseen, jonka asettamisesta on kirjallisesti ilmoitettu työsuojelutoimikunnalle tai muulle sitä vastaavalle yhteistoimintaelimelle. Ehdokassuoja alkaa kuitenkin aikaisintaan kolme kuukautta ennen valittavana olevan pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun toimikauden alkua ja päättyy muun kuin vaalissa valituksi tulleen osalta vaalituloksen tultua todetuksi.

Jälkisuoja

Työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuna toimineeseen työntekijään kuusi kuukautta hänen ko. tehtävänsä päättymisen jälkeen.

Korvaukset

Jos luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimus on lakautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Korvaus on määrättävä työsopimuslain 12:2 §:n 2 momentin perusteiden mukaan. Korvausta lisäävänä tekijänä on otettava huomioon se, että tämän sopimuksen oikeuksia on loukattu. Milloin tuotantoyksikössä tai vastaavassa toimintayksikössä säännöllisesti työskentelevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä on 20 tai vähemmän, edellä mainittu korvaus on työsuojeluvaltuutetun osalta vähintään 4 kuukauden palkka ja enintään 12:2 §:n 1 momentin mukaan määräytyvä korvaus.

Korvaus tämän sopimuksen mukaan perusteettomasta lomautuksesta määräytyy työsopimuslain 12:1.1 §:n mukaisesti.

4.4 Varamiehet

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan varapääluottamusmieheen ja työsuojeluvaltuutetun varamieheen sinä aikana, kun he tämän sopimuksen edellyttämän ilmoituksen mukaisesti toimivat sijaisina.

5 LUKU TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET

Palkkatilasto- ja henkilötiedot

Ellei paikallisesti toisin sovita, on pääluottamusmiehellä oikeus tehtäviensä hoitoa varten saada EK:n neljännesvuositilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi EK:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä, ei anneta.

Jos työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoa, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Pääluottamusmiehellä on oikeus lisäksi saada kirjallisesti tieto toimialueensa työntekijöiden nimestä ja palkkaryhmästä tai vastavasta sekä työsuhteen alkamisajasta, ellei paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan kerran vuodessa silloin yritykseen työsuhteessa olevista työntekijöistä.

Pääluottamusmiehelle on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työhinnittelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin. Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tiedot toimialueellaan toimivista aliurakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta.

Tiedot ulkopuolisesta työvoimasta

Pääluottamusmiehelle, luottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tulee antaa tiedot toimialueellaan käytetystä työvoimasta aliurakoinnin ja vuokratyövoiman osalta kirjallisesti. Tietojen tulee olla käytettävissä töiden alkaessa.

Työaika kirjantulo

Pääläluottamusmiehellä on oikeus perehtyä hätä- ja ylityöstä työaikalain (605/96) mukaisesti laadittuun luetteloon siten kuin siihen on työsuojeluvalluutetulla lain mukaan oikeus.

Tietojen luottamuksellisuus

Pääläluottamusmiehes saa edellä mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Säädökset

Työnantaja hankkii työsuojeluvalluutetun, työsuojeluasiamiehen ja muiden työsuojelutoimintaelinten käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai sen edustajille:

- Yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta.
- Vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana sellainen yhtenäinen selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi yrityksen tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.
- Vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista.
- Viipymättä olennaiset muutokset edellä mainituissa tiedoissa.

Niissä yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 30, annetaan yhteistoimintalain tarkoittamat yrityksen tilinpäätöstiedot henkilöstön edustajille pyydetessä kirjallisena.

Tilinpäätöstietojen, yrityksen taloudellista tilaa koskevien selvitysten ja henkilöstösuunnitelmien esittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista tiedottaa myös eri toimintayksikköjen toiminnallisesta tuloksesta, tuotannosta ja kehitysnäkymistä henkilöstölle tai sen edustajalle käyttäen apuna sitä selvittäviä tunnuslukuja.

Yrityksessä henkilöstöasioiden hoidossa noudatettavat yleiset periaatteet tai ohjeet sekä yrityksen toiminta- ja henkilöstöorganisaatio on saatettava työpaikalla henkilöstön tietoon.

Osapuolet suosittelevat, että edellä tarkoitettujen yrityksen taloutta koskevien tietojen yhteydessä selostetaan mahdollisuuksien mukaan myös toimialan yleisiä suhdanne- ja taloudellisia näkymiä.

Salassapitovelvollisuus

Milloin yrityksen työntekijät tai henkilöstön edustajat ovat tämän sopimuksen mukaisesti saaneet työnantajan liike- tai ammattisalaisuuksia koskevia tietoja, saadaan näitä tietoja käsitellä vain niiden työntekijöiden ja henkilöstön edustajien kesken, joita asia koskee, ellei työnantajan ja tiedonsaantiin oikeutettujen kesken muuta sovi-ta. Ilmoittaessaan salassapitovelvollisuudesta työnantajan tulee yksilöidä, mitkä tiedot salassapitovelvollisuus käsittää ja mikä on tietojen salassapitoaika. Ennen kuin työnantaja ilmoittaa kysymyksessä olevan liike- tai ammattisalaisuuden, salassapidon perusteet selvitetään asianomaiselle työntekijälle tai henkilöstön edustajalle.

6 LUKU

HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla tai työhuonekunnalla on oikeus järjestää työpaikalla tai muussa sovitussa tilassa kokouksia työmarkkina-asioissa tai työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä siten kuin työehtosopimuksen 30 §:ssä tai työpaikalla vakiintuneen käytännön mukaisesti on sovittu.

Edellisessä kappaleessa mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä on oikeus työajan ulkopuolella, joko ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai työajan päättymisen jälkeen jakaa jäsenilleen kokousilmoituksiaan, työpaikan työsuhteisiin tai yleensä työmarkkinakysymyksiin liittyviä kirjallisia tiedonantoja, ruokalassa, pukusuojassa tai muussa työnantajan kanssa sovittavassa vastaanpanlaisessa tilassa varsinaisen työpaikan, kuten tehdassalin tms. ulkopuolella. Tiedonannossa tulee olla merkittynä sen liikkeellepanija.

Mikäli työpaikalla ilmestyy henkilöstölle tarkoitettu tiedotuslehti, on edellä mainitulla henkilöstön yhteenliittymällä oikeus käyttää sitä edellä mainittujen kokousilmoitusten tai tiedonantojen julkaisemiseen tai julkaista ne työnantajan työntekijöiden käyttöön osoittamalla ilmoitustaululla. Ilmoitustaulun sisällöstä ja hoidosta vastaa ilmoittaja.

7 LUKU KOULUTUS

7.1

Ammatillinen koulutus

Työnantajan antaessa työntekijälle ammatillista koulutusta tai lähettävässä työntekijän hänen ammattiinsa liittyviin koulutustilaisuuksiin, korvataan koulutuksen aiheuttamat suoranaiset kustannukset ja säännöllisen työajan ansionmenetys keskituntiansion mukaan laskettuna. Jos koulutus tapahtuu kokonaan työajan ulkopuolella, korvataan siitä johtuvat suoranaiset kustannukset. Se, että kysymyksessä on tämän pykälän mukainen koulutus, todetaan ennen koulutustilaisuuteen ilmoittautumista.

Suoranaisilla kustannuksilla tarkoitetaan matkakustannuksia, kurssimaksuja, kustannuksia kurssiohjelman mukaisesta opetusmateriaalista, internaattikurssien täysihoitomaksua ja muiden kuin internaattikurssien osalta työehtosopimuksen mukaan määräytyviä matkakustannusten korvauksia. Säännöllisen työajan ansionmenetys korvataan sekä kurssi- että matka-ajan osalta. Työajan ulkopuolella koulutukseen tai sen edellyttämiin matkoihin käytetystä ajasta ei korvausta suoriteta. Viikko- ja kuukausipalkkaisen henkilön palkkaa ei kurssin eikä sen vaatimien matkojen ajalta vähennetä.

7.2

Yhteinen koulutus

Työpaikan yhteistoimintaa edistävän koulutuksen järjestävät keskusjärjestöt tai niiden jäsenliitot yhteisesti, keskusjärjestöjen tai niiden jäsenliittojen yhteistoimintaelimet tai työnantaja- ja työntekijäpuoli yhteisesti työpaikalla tai muussa paikassa.

Osapuolet toteavat, että yhteinen koulutus yleensä tapahtuu taroituksenmukaisimmalla tavalla työpaikkakohtaisesti, jolloin paikalliset olosuhteet tulevat parhaiten huomioonotetuiksi.

Työsuojelun yhteistoiminnan kurssit ovat tässä tarkoitettua yhteistä koulutusta. Kurssille voivat tämän sopimuksen edellytyksin osallistua työsuojelutoimikunnan jäsen, työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutettu ja työsuojeluasiamies.

Koulutukseen osallistuvalla suoritetaan korvaus kuten 7.1 kohdassa on määrätty. Koulutukseen osallistumisesta sovitaan paikallisesti koulutuksen luonteesta riippuen kysymykseen tulevassa yhteistyöelimessä tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken.

Yhteistä koulutusta koskevia määräyksiä sovelletaan myös osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevaan koulutukseen. Koulutukseen osallistumisesta voidaan sopia myös työnantajan ja asianomaisen henkilön kesken. Osapuolet kannattavat sitä, että yhteistyössä ryhdytään toimenpiteisiin osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskevan koulutustarjonnan järjestämiseksi. Osapuolten koulutustyöryhmä seuraa em. koulutustarjonnan toteutumista.

7.3

Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat

SAK:n ja Rakennusliitto ry:n järjestämille kuukauden tai sitä lyhyemmän ajan kestäville kursseille annetaan työntekijöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Edellä mainittua haittaa arvioitaessa kiinnitetään huomiota työpaikan kokoon. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuvaa haittaa. Tällöin olisi suotavaa yhteisesti pyrkiä selvittämään muu mahdollinen ajankohta, jolloin kurssille osallistumiselle ei olisi estettä.

Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on tehtävä mahdollisimman varhain. Milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, on ilmoitus annettava vähintään kolme viikkoa ennen kurssin alkua sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Ennen kuin henkilö osallistuu edellä tarkoitettuun koulutustilaisuuteen, on osallistumisen aiheuttamista toimenpiteistä sovittava työnantajan kanssa sekä nimenomaisesti etukäteen todettava, onko kyseessä sellainen koulutustilaisuus, josta työnantaja suorittaa työntekijälle korvauksia tämän sopimuksen mukaisesti. Samalla on todettava, mikä on näiden korvausten laajuus.

7.4

Korvaukset

Kurssilta, joka järjestetään SAK:n koulutuslaitoksessa tai Rakenusliiton organisoimassa koulutustapahtumassa ja jonka koulutusryhmä on hyväksynyt, työnantaja on velvollinen maksamaan luottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle, -varavaltuutetulle, työsuojelutoimikunnan jäsenelle ja työsuojeluasiamiehelle heidän tehtäviensä edellyttämän koulutuksen osalta korvauksen ansionmenetyksestä, edellä mainituille luottamusmiehille enintään kuukauden ajalta ja työsuojeluvaltuutustehtävissä oleville enintään kahden viikon ajalta. Samoin maksetaan korvaus edellä mainituissa koulutuslaitoksissa järjestettyjen luottamusmiestoimintaan liittyvien koulutustilaisuuksien osalta ammattiosaston puheenjohtajalle enintään kuukauden ajalta, mikäli hän työskentelee yrityksessä, jossa on vähintään 100 asianomaisen alan työntekijää ja hänen johtamassaan ammattiosastossa on vähintään 50 jäsentä.

Lisäksi maksetaan edellisessä kappaleessa tarkoitetuista työntekijöistä kultakin sellaiselta kurssipäivältä, jolta ansionmenetyksen korvausta suoritetaan, kurssista sen järjestäjälle aiheutuvien ruokailukustannusten korvaukseksi osapuolten välillä sovittu ateriakorvaus.

Edellä tässä kohdassa tarkoitettuja korvauksia työnantaja on velvollinen maksamaan samalle henkilölle vain kerran samasta tai sisällöltään vastaavasta koulutustilaisuudesta.

Työnantajia edustavien tahojen osallistumista kurssien sisältöön pidetään molemmin puolin toivottavana.

7.5 Sosiaaliset edut

Osallistuminen sopimuksessa tarkoitettuun ay-koulutustilaisuuteen ei yhden kuukauden rajaan asti aiheuta vuosiloma-, eläke- tai muiden niihin verrattavien etuuksien vähenemistä.

8 LUKU ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ

8.1 Yleistä

Ulkopuolisen työvoiman käyttöä tapahtuu yritysten piirissä kahdessa muodossa. Se perustuu toisaalta kahden itsenäisen yrittäjän väliin kauppaa-, hankinta-, urakka-, vuokraus-, toimeksianto-, työnteko- jne. sopimukseen, jolloin tarvittavan työn tekee ulkopuolinen yrittäjä ilman, että toisella sopijapuolella on mitään tekemistä työsuoritukseen nähden. Käytännössä tällaiseen sopimukseen perustuvaa toimintaa nimitetään yleensä alihankinnaksi tai aliurakoinniksi.

Toisaalta vieraan työvoiman käyttö perustuu ns. työvoiman vuokraukseen, jolloin työvoimaa hankkivien liikkeiden toimittamat lainamiehet (vuokramies), tekevät työtä toiselle työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena.

Edellä ensimmäisessä kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä alihankinnaksi ja edellä toisessa kappaleessa mainittuja tilanteita kutsutaan jäljempänä vuokratyövoimaksi.

Alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin otetaan ehto, jossa alihankkija tai työvoimaa vuokraava yritys sitoutuu noudattamaan alansa yleistä työehtosopimusta sekä työ- ja sosiaalilainsäädäntöä.

8.2 Alihankinta

Jos alihankinnan vuoksi yrityksen työvoimaa poikkeuksellisesti joudutaan vähentämään, on yrityksen pyrittävä sijoittamaan ko. työntekijät yrityksen muihin tehtäviin ja ellei se ole mahdollista, ke-

hotettava alihankkijaa, jos tämä tarvitsee työvoimaa, ottamaan vapautuneet alihankintatyöhön sopivat työntekijät työhönsä entisiin palkkaeduin.

Työsopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yrittäjien välinen urakkasopimus silloin kun kyseessä itse asiassa on työsopimus.

8.3 Vuokratyövoima

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasaamiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yrityksen normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisen pidemmän ajan.

Vuokratyövoimaa käyttävien yritysten tulee pyydettyäessä selvittää pääluottamusmiehelle tällaisten työntekijöiden työskentelyyn liittyvät kysymykset.

9 LUKU SOPIMUKSEN SITOVUUS

Tämä sopimus tulee voimaan 1.5.2020 ja on voimassa työehtosopimuksen osana.

ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA

1

Liitteenä on Tilastokeskuksen toimialaluokitukseen perustuva laskentakaava työsuojeluvaltuutetun vapautuksen määrittelymiseksi.

Työsuojeluvaltuutetun ajankäytön laskeminen

Kaava

työsuojeluvaltuutetun edustamien työntekijöiden lukumäärä x
toimialakohtainen kerroin = aika tunteina/4 viikkoa

Toimialakohtainen kerroin	Toimialat
1.4.1986 lähtien	
0.305	1 Malmikaivos- ja kaivannaistoiminta; räjähteiden valmistus
0.291	2 Talonrakennustoiminta; kivenhakkuu ja hionta; sepelin murskaus
0.276	3 Puutavaran ja rakennusmateriaalin valmistus
0.261	4 Muualla mainitsematon kivennäisteosten valmistus (esim. vuorivilla); metallien valmistus; teurastamot

160 tuntia tai yli oikeuttaa yhteen täysin vapaaseen työsuojeluvaltuutettuun

IRTISANOMISSUOJASOPIMUS

I YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 § Yleinen soveltamisala

Tämä sopimus koskee toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilönsä liittyvästä syystä, työntekijän irtisanoutumista sekä niitä menettelytapoja, joita noudatetaan irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisista tai tuotannollisista syistä. Sopimus ei koske ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (630/98) tarkoitettuja työsuhteita.

Soveltamisohje

Yleinen soveltamisala

Sopimus koskee pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen irtisanomista työntekijästä johtuvasta syystä.

Sopimus ei 1 §:ssä nimenomaisesti mainittujen tapausten lisäksi koske myöskään:

1. Työsopimuksen purkamista työsopimuslain 8:1 §:n ja 8:3 §:n perusteella.
2. Työsopimuslain 1:3.2 §:n perusteella tehtyjä määräaikaista työsopimuksia.
3. Työsopimuksen purkamista koeaikana työsopimuslain 1:4.4 §:n perusteella.
4. Työsopimuksen irtisanomista taloudellisista ja tuotannollisista syistä työsopimuslain 7:3–4 §:n perusteella.
5. Työsopimuslain 7:5 ja 7:7–8 §:ssä mainittuja tapauksia (liikkeen luovutus, saneerausmenettely, työnantajan konkurssi ja kuolema).

Edellä tarkoitettuja sopimuksen ulkopuolelle jääviä tapauksia koskevat riidat käsitellään työsopimuslain mukaisesti yleisissä tuomioistuimissa.

Tämän sopimuksen perusteella voidaan tutkia, onko työsopimuslain 7:3–4 §:n perusteella suoritettu irtisanominen johtunut tosiasiassa työntekijästä johtuvasta tai hänen henkilönsä liittyvästä syystä ja olisiko työnantajalla ollut riittävät perusteet irtisanoa työntekijä sopimuksen 2 §:ssä mainituilla perusteilla sellaisessa tilanteessa, jossa työsopimus on purettu työsopimuslain 8:1.1 §:n perusteella.

Työsopimuksen purkamiseen koeaikana sovelletaan työsopimuslain 9:1–2 §:n ja 9:4–5 §:n menettelytapasäännöksiä.

Sopimuksen I, III ja IV luvun menettelytapamääräyksiä noudatetaan kuitenkin myös irtisanottaessa tai lomautettaessa työntekijöitä taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä.

2 §

Irtisanomisen perusteet

Työnantaja ei saa irtisanoa työntekijän työsopimusta ilman työsopimuslain 7:1–2 §:n mukaista asiallista ja painavaa syytä.

Soveltamisohje

Määräys vastaa työsopimuslain 7:1–2 §:ää, joissa on määritelty työntekijän henkilöön liittyvät irtisanomisperusteet.

Työsopimuslain 7:2.2 §:ssä on lueteltu erikseen syitä, joita ei ainakaan voida pitää asiallisena ja painavana irtisanomisperusteena.

Asiallisena ja painavana syynä pidetään sellaisia työntekijästä itsestään riippuvia syitä, kuten töiden laiminlyömistä, työnantajan työnjohto-oikeutensa rajoissa antamien määräysten rikkomista, perusteetonta poissaoloa ja ilmeistä huolimattomuutta työssä.

Asiallinen ja painava syy -käsitteen sisältöä on edellä pyritty täsmentämään luettelemalla eräitä esimerkkejä sellaisista tapauksista, joissa työsuhteen päättäminen irtisanomalla voi sopimuksen mukaan olla sallittua.

Irtisanomisperusteen asiallisuuden ja painavuuden arvioinnissa on työsopimuslain mukaan muun ohella merkitystä työsopimukselta tai laista johtuvien velvollisuuksien laiminlyömisestä tai rikkomisen vakavuudella.

Työntekijän henkilöön liittyvän irtisanomisperusteen asiallisuutta ja painavuutta arvioitaessa on otettava huomioon työnantajan ja työntekijän olosuhteet kokonaisuudessaan. Tämä tarkoittaa sitä, että irtisanomisperusteen riittävyttä on arvioitava kaikkien tapauksessa ilmenevien seikkojen kokonaisharkinnalla.

Irtisanomisperusteena pidetään myös syitä, joiden johdosta työ-sopimuksen purkaminen työ sopimuslain mukaan on mahdollista. Työsopimuksen irtisanomisperusteiden sisältöä on tarkemmin kuvattu hallituksen esityksen (HE 157/2000) perusteluissa.

3 § Irtisanomisajat

Työnantajan noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä enintään vuoden	Irtisanomisaika 14 päivää
yli vuoden mutta enintään 4 vuotta	1 kuukausi
yli 4 vuotta mutta enintään 8 vuotta	2 kuukautta
yli 8 vuotta mutta enintään 12 vuotta	4 kuukautta
yli 12 vuotta	6 kuukautta

Työntekijän noudatettavat irtisanomisajat ovat seuraavat:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä enintään 5 vuotta	Irtisanomisaika 14 päivää
yli 5 vuotta	1 kuukausi

Soveltamisohje

Työsuhteen kestoajan määräytyminen

Laskettaessa työsuhteen kestoaikaa, jonka perusteella irtisanomisaika määräytyy, otetaan huomioon vain se aika, jonka työntekijä on ollut keskeytyksettä työnantajan palveluksessa samassa työsuhteessa. Esimerkiksi liikkeen luovutus, äitiys- ja vanhempainloma sekä hoitovapaa, maanpuolustusvelvollisuus tai opintovapaa eivät katkaise työsuhdetta.

Työsuhteen keskeytymättömyyden ohella on selvitettävä, mikä aika kerryttää irtisanomisaikoja pidentävää työsuhteen kestoaikaa.

Maanpuolustusvelvollisten osalta tällaista aikaa on vain se aika, jonka työntekijä on yhtäjaksoisesti ollut työnantajan palveluksessa ennen asevelvollisuuslain (1438/2007) tai siviilipalveluslain (1446/2007) mukaista maanpuolustusvelvollisuuden suorittamista ja sen jälkeinen aika edellyttäen, että työntekijä on em. lain nojalla palannut työhön. Työsuhteen kestoajaan ei siis lueta varsinaista palveluksen suorittamisaikaa.

Määräajan laskeminen

Määräaikojen laskemisesta ei ole erityissäännöksiä työoikeudellisessa lainsäädännössä eikä määräyksiä työehtosopimuksissa. Säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/30) olevia määräaikojen laskemissääntöjä noudatetaan vakiintuneesti työsuhteeseen liittyviä määräaikoja, kuten irtisanomisaikaa ym. laskettaessa. Irtisanomissuojasopimukseen sisältyviä määräaikoja laskettaessa noudatetaan siten, ellei toisin ole sovittu, seuraavia sääntöjä.

1. Jos ajanmääräyksenä on jokin määrä päiviä nimetyn päivän jälkeen, ei määräaikaan lueta sitä päivää, jona toimenpide on suoritettu.

Esimerkki 1

Jos työnantaja lomauttaa työntekijän 14 päivän lomautusilmoitusaikaa noudattaen 1.3., on ensimmäinen lomautuspäivä 16.3.

2. Aika, joka on määrätty viikkoina, kuukausina tai vuosina nimetyn päivän jälkeen, päättyy sinä määräviikon tai -kuukauden päivänä, joka nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää. Jos vastaavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määräaika päättyisi, pidetään sen kuukauden viimeistä päivää määräajan loppupäivänä.

Esimerkki 2

Mikäli työnantaja irtisanoo työntekijän, jonka työsuhde on jatkunut keskeytyksestä yli 4 mutta enintään 8 vuotta ja jonka irtisanomisaika on siis 2 kuukautta 30.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9. Mikäli mainitun työntekijän irtisanominen tapahtuu 31.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9., koska syyskuussa ei ole järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää, jona määräaika päättyisi.

Vaikka määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä sattuu irtisanomisessa pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi, joulutai juhannusaatoksi tahi arkilauantaiksi, on mainittu päivä tästä huolimatta työsuhteen päättymispäivä.

Irtisanomisajan kuluminen ja määräaikainen työ sopimus

Tapauksissa, joissa työntekijän työ sopimus on irtisanottu taloudellisista ja tuotannollisista syistä ja joissa työtä on tarjolla vielä irtisanomisajan kulumisen jälkeen, voidaan työntekijän kanssa solmia jäljellä olevan työn teettämistä koskeva määräaikainen työ sopimus.

4 §

Irtisanomisajan noudattamatta jättäminen

Työnantajan, joka on irtisanonut työ sopimuksen noudattamatta irtisanomisaikaa, on maksettava työntekijälle korvauksena täysi palkka irtisanomisaikaa vastaavalta ajalta.

Työntekijä, joka ei ole noudattanut irtisanomisaikaa on velvollinen suorittamaan työnantajalle kertakaikkisena korvauksena irtisanomisajan palkkaa vastaavan määrän. Työnantaja saa pidättää tämän määrän työntekijälle maksettavasta lopputilistä, noudattaen mitä työ sopimuslain 2:17 §:ssä on säädetty työnantajan kuittausoikeuden rajoituksista.

Jos irtisanomisajan noudattaminen on laiminlyöty vain osittain, korvausvelvollisuus rajoittuu noudattamatta jääneen irtisanomisajan osan palkkaa vastaavaksi.

Soveltamisohje

Sopimuskohdan tarkoittamissa rikkomustapauksissa on kysymys toisen sopimuspuolen laiminlyönnistä.

5 §

Irtisanomisesta ilmoittaminen

Ilmoitus työ sopimuksen irtisanomisesta on toimitettava työnantajalle tai tämän edustajalle taikka työntekijälle henkilökohtaisesti. Jollei tämä ole mahdollista, ilmoitus voidaan toimittaa kirjeitse tai sähköisesti. Tällaisen ilmoituksen katsotaan tulleen vastaanottajan

tietoon viimeistään seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun ilmoitus on lähetetty.

Työntekijän ollessa lain tai sopimuksen mukaisella vuosilomalla tai työajan tasaamiseksi annetulla vähintään kahden viikon pituisella vapaalla katsotaan kirjeitse ja sähköisesti lähetettyyn ilmoitukseen perustuva irtisanominen kuitenkin toimitetuksi aikaisintaan loman tai vapaa-ajan päättymistä seuraavana päivänä.

6 §

Irtisanomisen perusteen ilmoittaminen

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä viivytyksettä ilmoitettava tälle kirjallisesti työsopimuksen päättymispäivämäärä sekä ne hänen tiedossaan olevat irtisanomisen syyt, joiden perusteella työsopimus on päätetty.

II

IRTISANOMINEN TYÖNTEKIJÄSTÄ JOHTUVASTA SYYSTÄ

7 §

Soveltamisala

Sen lisäksi mitä edellä on sanottu, noudatetaan työntekijästä johtuvasta syytä tapahtuvassa irtisanomisessa tämän luvun määräyksiä.

8 §

Irtisanomisen toimittaminen

Irtisanominen on toimitettava kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun irtisanomisen peruste on tullut työnantajan tietoon.

9 §

Työntekijän kuuleminen

Ennen irtisanomisen toimittamista työnantajan on varattava työntekijälle mahdollisuus tulla kuulluksi irtisanomisen syistä. Työntekijällä on oikeus häntä kuultaessa käyttää avustajaa.

Soveltamisohje

Sopimuksen 9 §:ssä tarkoitetaan avustajalla esimerkiksi työntekijän omaa luottamusmiestä tai työtoveria.

10 §**Tuomioistuinkäsittely**

Jollei työ sopimuksen irtisanomista koskevassa riidassa ole päästy sovintoon, työnantaja- tai työntekijäliitto voi saattaa asian työtuomioistuimen käsiteltäväksi. Oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain (646/74) 15 §:n mukainen haastehakemus on toimitettava työtuomioistuimelle kahden vuoden kuluessa siitä, kun työsuhde on päättynyt.

11 §**Välimiesmenettely**

Työsopimuksen irtisanomista koskeva erimielisyys voidaan oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 11 §:n mukaisessa järjestyksessä määrätä välimiesten ratkaistavaksi.

12 §**Korvaus työ sopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta**

Työnantaja, joka on tämän sopimuksen 2 §:ssä määriteltyjen irtisanomisperusteiden vastaisesti irtisanonut työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työntekijälle korvausta työ sopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta.

13 §**Korvauksen määrä**

Korvauksena on suoritettava vähintään kolmen ja enintään 24 kuukauden palkka.

Korvauksen suuruutta määrittäessä otetaan huomioon työtä vaille jäämisen arvioitu kesto ja ansion menetys, työsuhteen kesto, työntekijän ikä ja hänen mahdollisuutensa saada ammatiaan tai koulutustaan vastaavaa työtä, työnantajan menettely työ sopimusta päätettäessä, työntekijän itsensä antama aihe työ sopimuksen päättä-

miseen, työntekijän ja työnantajan olot yleensä sekä muut näihin rinnastettavat seikat.

Korvauksesta on vähennettävä työntekijälle maksettujen työttömyyspäivärahojen osuus työsopimuslain 12:3 §:ssä säädetyllä tavalla.

Työnantajaa ei voida tuomita tässä pykälässä tarkoitettuun korvaukseen työsopimuslain 12:2 §:n mukaisen vahingonkorvauksen lisäksi eikä sen sijasta.

Soveltamisohje

Työttömyyspäivärahojen osuuden vähentäminen koskee korvausta siltä osin kuin se on korvausta työntekijälle ennen tuomion julistamista tai antamista menetetyistä työttömyydestä johtuvista palkkaedusta. Vähennyksen määrä on pääsääntöisesti 75 prosenttia ansioon suhteutetusta työttömyyspäivärahasta, 80 prosenttia peruspäivärahasta ja työmarkkinatuki kokonaisuudessaan. Korvauksesta voidaan tehdä edellä mainittua pienempi vähennys tai jättää vähennys kokonaan tekemättä, jos se on korvauksen määrä, työntekijän taloudelliset ja sosiaaliset olot sekä hänen kokemansa loukkaus huomioon ottaen kohtuullista.

Jos työnantajan korvausvelvollisuudesta työsopimuksen perusteetonta irtisanomista koskevassa asiassa tehdään sopimus, myös sovitusta korvauksesta on tehtävä vähennys siten kuin edellisessä kappaleessa on sovittu.

III LOMAUTUS

14 § Lomauttaminen

Työntekijän lomauttamisessa on noudatettava vähintään 14 päivän ilmoitusaikaa ja lomautus voi tapahtua määräajaksi tai toistaiseksi.

Työnantaja ja työntekijä saavat työsuhteen kestäessä sopia lomautusilmoitusajasta ja lomautuksen toteuttamistavasta silloin, kun on kysymys määräaikaisesta lomauttamisesta työsopimuslain 5:2.2 §:n mukaisissa tapauksissa.

Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava työn alkamisesta vähintään viikkoa ennen, jollei toisin ole sovittu.

Lomauttaminen ei estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä. Asuntoedun säilymisestä lomautusaikana säädetään työsopimuslain 13:5 §:ssä.

Soveltamisohje

Sopimus ei koske lomautusperusteita, vaan ne määräytyvät lain mukaisesti. Sopimuksella ei ole rajattu lomautuksen kestoaikaa.

15 §

Ennakkoselvitys

Työnantajan on käytettävissään olevien tietojen perusteella esitettävä työntekijälle ennakkoselvitys lomautuksen perusteista sekä sen arvioidusta laajuudesta, toteuttamistavasta, alkamisajankohdasta ja kestosta. Jos lomautus kohdistuu useaan työntekijään, selvitys voidaan antaa luottamusmiehelle tai työntekijöille yhteisesti. Selvitys on esitettävä viipymättä lomautuksen tarpeen tultua työnantajan tietoon. Selvityksen antamisen jälkeen, ennen lomautusilmoitusta työnantajan on varattava työntekijöille tai luottamusmiehelle tilaisuus tulla kuulluksi annetusta selvityksestä.

Ennakkoselvitystä ei tarvitse esittää, jos työnantajan on muun kuin työsopimuslain, muun sopimuksen tai muun häntä sitovan määräyksen perusteella esitettävä vastaava selvitys tai neuvoteltava lomauttamisesta työntekijöiden tai luottamusmiehen kanssa.

16 §

Lomautusilmoitus

Työnantajan on ilmoitettava lomautuksesta työntekijälle henkilökohtaisesti. Jos ilmoitusta ei voida toimittaa henkilökohtaisesti, sen saa toimittaa kirjeitse tai sähköisesti edellä 14 §:n 1–2 kappaleen mukaan määräytyvää ilmoitusaikaa noudattaen.

Ilmoituksessa on mainittava lomautuksen peruste, sen alkamisai-ka ja kesto tai arvioitu kesto.

Työnantajan on työntekijän pyynnöstä annettava lomautuksesta kirjallinen todistus, josta käyvät ilmi ainakin lomautuksen syy, alkamisaika sekä sen kesto tai arvioitu kesto.

Edellä 14 §:n 1–2 kappaleessa tarkoitettua ilmoitusvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos työnantajalla ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa velvollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi tai joissa työnteon este johtuu työ sopimuslain 2:12.2 §:ssä tarkoitetuista tapauksista.

Poikkeukset lomautusilmoituksen määräajoista

Työsopimuslain 2:12 §:n 2 momentin tarkoittamissa tapauksissa työnantajan palkanmaksuvelvollisuus määräytyy lain mukaisesti. Tällöin työnantaja ei ole velvollinen antamaan erillistä lomautusilmoitusta palkanmaksun lakatessa.

Sopimukseen sisältyy lisäksi maininta lomautusilmoituksen tarpeettomuudesta tapauksissa, joissa hänellä “ei ole koko lomautusaikaan kohdistuvaa velvollisuutta maksaa työntekijälle palkkaa muun työstä poissaolon vuoksi”. Työsopimuslakia koskevassa hallituksen esityksessä mainitaan esimerkkeinä tällaisista poissaoloista perhevapaa, opintovapaa ja asevelvollisuuden suorittaminen. Toisaalta lomautusilmoituksen antamiselle myös näissä tapauksissa ei ole esitettyä. Jos työntekijä ilmoittaa lomautuksen kuluessa palaavansa työhön ennakoitua aikaisemmin jo ennen lomautuksen päättymistä, työnantajan on kuitenkin annettava hänelle lomautusilmoitus.

Työnantajan korvausvelvollisuus eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa

Sopimuksen mukaan lomautus voi tapahtua joko toistaiseksi tai määräajaksi työsuhteen säilyessä muutoin voimassa.

Lomautuksen tapahduttua toistaiseksi sen kestolle ei ole asetettu enimmäisaikaa. Työntekijällä on lomautusaikana oikeus irtisanoo työ sopimus sen kestosta riippumatta ilman irtisanomisaikaa. Jos lomautuksen päättymisaika on työntekijän tiedossa, tätä oikeutta ei ole lomautuksen päättymistä edeltävän seitsemän päivän aikana.

Jos työnantaja irtisanoo lomautetun työntekijän työ sopimuksen päättymään lomautuksen aikana, työntekijällä on oikeus saada irti-

sanomisajan palkkansa. Korvaus maksetaan palkanmaksukausittain, ellei toisin sovita.

Jos työntekijä irtisanoo työsopimuksensa lomautuksen kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää, hänellä on oikeus saada korvauksena irtisanomisajan palkkansa, kuten edellisessä kappaleessa on sovittu. Korvaus maksetaan työsopimuksen päättymistä seuraavana ensimmäisenä työnantajan normaalina palkanmaksupäivänä, ellei toisin sovita.

Tapauksissa, joissa työn vähyyden vuoksi irtisanottu työntekijä tällaisen syyn johdosta lomautetaan irtisanomisaikana, määräytyy työnantajan palkanmaksuvelvollisuus samojen periaatteiden mukaisesti.

Erorahan saamisen edellytysten katsotaan näissä tapauksissa alkavan sinä päivänä, jona työsuhde päättyy.

Poikkeukselliset lomautustilanteet

1. Lomautuksen peruuttaminen

Mikäli työnantajalle lomautusilmoitusaikana ilmaantuu uutta työtä, voidaan lomautuksen peruuttaminen ilmoittaa ennen lomautuksen alkamista. Tällöin lomautusilmoituksen merkitys poistuu ja myöhemmin toimeenpantavien lomautusten on perustuttava uusiin lomautusilmoituksiin.

2. Lomautuksen siirtäminen

Lomautusilmoitusaikana ilmaantuva työ voi kuitenkin olla luonteeltaan tilapäistä. Tällöin lomauttamisen peruuttaminen kokonaan ei ole mahdollista vaan lomautuksen alkamisajankohtaa voidaan siirtää myöhempään ajankohtaan. Lomautusta voidaan tällä perusteella siirtää vain kerran uutta lomautusilmoitusta antamatta ja enintään sillä määrällä, jonka lomautusilmoitusaikana ilmaantunut työ kestää.

Esimerkki:

Työnantajan annettua 2.4. lomautusilmoituksen 17.4. alkavasta lomautuksesta hänelle ilmaantuu 10.4. uutta työtä 7 päivän ajaksi.

Työnantaja voi uutta lomautusilmoitusta antamatta siirtää lomautuksen alkamisajankohtaa siten 7 päivällä eli 24.4.

3. Lomautuksen keskeyttäminen

Työnantaja voi saada tilapäisen työn lomautuksen jo alettua. Lomauttamisen keskeyttämisen, mikäli lomautuksen on uutta ilmoitusta antamatta tarkoitus jatkaa välittömästi työn tekemisen jälkeen, tulee perustua työnantajan ja työntekijän väliselle sopimukselle. Tällainen sopimus on syytä tehdä ennen työn alkamista. Samassa yhteydessä on syytä selvittää tilapäisen työn arvioitu kesto-aika.

Edellä esitetty koskee vain työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta eikä sillä ole otettu kantaa työttömyysturvaa koskevien lakien säännöksiin.

Työn alkamisesta ilmoittaminen

Jos lomauttaminen on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava lomautetulle työntekijälle työn alkamisesta vähintään seitsemän päivää aikaisemmin, jollei toisin ole sovittu. Työntekijällä on tällöin oikeus irtisanoa lomautuksen ajaksi toisen työnantajan kanssa tekemänsä työsopimus sen kestosta riippumatta viiden päivän irtisanomisaikaa noudattaen. Määräyksen mukaista ilmoitusta ei tarvitse tehdä silloin kun työntekijä on lomautettu määräajaksi.

Muu työ lomautusaikana

Lomauttaminen ei sopimuksen mukaan estä työntekijää ottamasta lomautusajaksi muuta työtä.

Mikäli työntekijä on ottanut lomautusajaksi muuta työtä lomautusilmoituksen antamisen jälkeen mutta ennen kuin hänelle on ilmoitettu lomautuksen peruuttamisesta tai siirtämisestä, työntekijä ei ole velvollinen korvaamaan tästä työnantajalle mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa. Tällaisessa tapauksessa työntekijä on velvollinen palaamaan työhön niin pian kuin se on mahdollista.

Asunto lomautusaikana

Sopimuksen mukaan asuntoedun säilymisestä lomautusaikana noudatetaan työsopimuslain 13:5 §:n säännöksiä. Tämän säännöksen mukaan työntekijällä on oikeus käyttää hänelle palkkaetuna annettua asuinhuoneistoa sen ajan, jolloin työnteko on keskeytynyt hyväksyttävän syyn, kuten lomauttamisen, vuoksi. Työnantajalla on

kuitenkin oikeus periä työntekijältä vastike huoneiston käytöstä aikaisintaan palkanmaksuvelvollisuuden päättymistä seuraavan toisen kalenterikuukauden alusta. Vastike saa olla neliömetriltä enintään määrä, joka vastaa yleisestä asumistuesta annetussa laissa (938/2014) säädettyä enimmäismenojen määrää. Vastikkeen perimisestä on ilmoitettava työntekijälle viimeistään kuukautta ennen maksuvelvollisuuden alkamista.

IV ERINÄISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

17 §

Työvoiman vähentämisjärjestys

Muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuneen irtisanomisen ja lomauttamisen yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan noudatettava sääntöä, jonka mukaan viimeksi irtisanoetaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä sekä että tämän säännön lisäksi kiinnitetään huomiota myös työsuhteen kesto aikaan ja työntekijän huoltovelvollisuuden määrään.

Työvoiman vähentämisjärjestystä koskevissa riidoissa noudatetaan 10 §:ssä sovittuja kanneaikoja.

Soveltamisohje

Yleissopimuksessa ja työsopimuslain 7:9 §:ssä tarkoitettujen erityisryhmien irtisanomissuojaa koskevat määräykset ovat ensisijaisia tämän sopimuksen 17 §:n määräykseen nähden.

18 §

Irtisanomista tai lomautusta koskeva ilmoitus luottamusmiehelle ja työvoimaviranomaiselle

Jos kysymyksessä on taloudellisista tai tuotannollisista syistä tapahtuva työvoiman vähentäminen taikka lomauttaminen, ilmoitetaan siitä asianomaiselle luottamusmiehelle. Jos toimenpide kohdistuu vähintään kymmeneen työntekijään, on siitä ilmoitettava myös työ-

voimaviranomaiselle, paitsi jos työnantajalla on muun lain perusteella vastaava velvollisuus.

19 § Takaisinottaminen

Työnantajan on tarjottava työtä tuotannollisella ja taloudellisella perusteella tai saneerausmenettelyn yhteydessä irtisanomalleen, työ- ja elinkeinotoimistosta edelleen työtä hakevalle entiselle työntekijälleen, jos hän tarvitsee työntekijöitä 9 kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt.

Soveltamisohje

*Työnantaja täyttää velvollisuutensa tiedustelemalla paikallises-
ta työ- ja elinkeinotoimistosta, onko irtisanottuja työntekijöitä
hakemassa työtä sen välityksellä. Paikallisella työ- ja elinkeino-
toimistolla tarkoitetaan sen paikkakunnan työ- ja elinkeinotoi-
mistoa, jonka alueella työtä on tarjolla. Työnantajan käännyttyä
työ- ja elinkeinotoimiston puoleen, tekee toimisto tiedustelun pe-
rusteella työvoimatilauksen ja selvittää, onko sopimuksen 19
§:ssä tarkoitettuja työntekijöitä työnhakijoina. Samassa yhtey-
dessä on syytä selvittää, onko sellaisia työntekijöitä edelleen
työttöminä työnhakijoina, jotka yli 200 päivää kestäneen lomau-
tuksen jälkeen ovat TSL 5:7 §:n 3 momentin perusteella itse irti-
sanoneet työsuhteensa. Työnhakijat ilmoitetaan työnantajalle ja
entisille työntekijöille annetaan tavanomaiseen tapaan työ-
hönosoitukset.*

20 § Seuraamusjärjestelmä

Sen lisäksi, mitä sopimuksen 13 §:n 4 kappaleessa on sovittu, työnantaja ei voida tuomita sopimuksessa tarkoitettujen korvausten lisäksi myöskään tyoehtosopimuslain 7 §:n mukaan maksamaan hyvityssakkoa siltä osin kuin kysymyksessä on tyoehtosopimukseen perustuvien mutta sinänsä samojen velvollisuuksien rikkominen, joista sopimuksen mukainen korvaus on määrätty.

Menettelytapamääräysten noudattamatta jättämisestä ei aiheudu työehtosopimuslain tarkoittamia hyvityssakkoseuraamuksia. Määräysten noudattamatta jättäminen otetaan huomioon työsopimuksen perusteettomasta irtisanomisesta tuomittavan korvauksen suuruutta määrättäessä.

Muutoin seuraamusjärjestelmän osalta noudatetaan aiemmin vallinnutta käytäntöä.

21 §

Voimaantulomääräys

Tämä sopimus tulee voimaan 1.5.2020 ja on voimassa työehtosopimuksen osana.

LOMAPALKKASOPIMUS

Allekirjoittaneet liitot ovat vuosilomalain (162/2005) 30 §:n nojalla tehneet vuosilomapalkan ja loman korvauksen laskemisesta seuraavan työehtosopimuksen:

1 §

Soveltamisala

Tätä sopimusta sovelletaan vuosilomalain 11 §:ssä tarkoitettuihin työntekijöihin.

2 §

Vuosilomapalkka ja lomakorvaus

- 1) Työntekijäin vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaperusteena on keskituntiansio, joka saadaan siten, että lomannääräytymisvuonna työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi eräännytyn palkka, hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan vastaavien työtuntien lukumäärällä.
- 2) Työntekijän vuosilomapalkka ja lomakorvaus saadaan kertomalla hänen 1) kohdassa tarkoitettu keskituntiansionsa vuosilomalain 5 ja 6.1 §:ssä tarkoitettujen lomapäivien lukumäärän perusteella määräytyvällä seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertomella:

Lomapäivien lukumäärä	kerroin	Lomapäivien lukumäärä	kerroin
2	16,0	16	116,0
3	23,5	17	123,6
4	31,0	18	131,2
5	37,8	19	138,8
6	44,5	20	146,4
7	51,1	21	154,4
8	57,6	22	162,4
9	64,8	23	170,0
10	72,0	24	177,6
11	79,2	25	185,2
12	86,4	26	192,8
13	94,0	27	200,0
14	101,6	28	207,2
15	108,8	29	214,8
		30	222,4

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden.

Mikäli lomanmääräytymisvuoden aikana säännöllinen vuorokautinen työaika on ollut lyhyempi kuin 8 tuntia, lasketaan vuosilomapalkka ja lomakorvaus kuitenkin kertomalla vastaavasti keskituntiansio luvulla, joka saadaan, kun edellä olevat kertoimet kerrotaan viikon säännöllisten työtuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä.

Mikäli työntekijälle on kertynyt vuosilomalain 7 a §:n mukaisia vuosilomaa täydentäviä lisävapaapäiviä sairaudesta, tapaturmasta tai lääkinnällisestä kuntoutuksesta johtuvan poissaolon ajalta, lisävapaapäivän palkka määräytyy siten, että työehtosopimuksen 15 §:n 2 kohdan mukainen keskituntiansio kerrotaan kahdeksalla tunnilla ja 21,5 päivällä ja saatu tulo jaetaan luvulla 25 ($KTA \times 8 \text{ h} \times 21,5 \text{ pv} / 25 =$ yhden lisävapaapäivän palkka).

3 §

Työssäolon veroinen aika

Vuosiloman pituutta määrättäessä työssäolon veroiseksi luetaan aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä oman ammattiliittonsa liittokokoukseen tai liittovaltuuston taikka liittotoimikunnan tai näitä vastaavan hallintoelimen kokoukseen osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.:n edustajakokoukseen tai valtuuston kokoukseen osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

4 §

Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan 1.5.2018 lukien ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimus voidaan irtisanoa päättymään vuosittain lomanmääräytymisvuoden päättyessä. Irtisanominen on tällöin toimitettava viimeistään syyskuun loppuun mennessä.

SOPIMUS AMMATIYHDISTYSJÄSENMAKSUJEN PERINNÄSTÄ

Allekirjoittaneet järjestöt ovat sopineet ammattiyhdistysjäsenmaksun perimisestä seuraavaa:

1 §

Jäsenmaksun periminen

Työnantaja perii ammattiyhdistysjäsenmaksut palkkakaussittain tai kuukausittain. Paikallisesti voidaan sopia, että jäsenmaksu peritään etupainotteisesti neljännesvuosittain, puolivuositain tai koko vuoden jäsenmaksu kerralla.

Jäsenmaksun perinnässä käytetään Rakennusliiton jäsenmaksujen perintäsopimusta.

Työnantaja ei peri jäsenmaksua, mikäli palkkakaudella ei ole lainkaan palkanmaksuvelvollisuutta. Työntekijä on viimekädessä itse vastuussa, että vuotuista jäsenmaksua kertyy vaadittu määrä.

Perinnän loppumisesta tulee ilmoittaa Rakennusliitolle.

2 §

Jäsenmaksun tilitys ja selvitys

Jäsenmaksun tilitys toteutetaan yrityksen palkkahallinnolle parhaaksi soveltuvalla tavalla palkkakaussittain tai kuukausittain. Tilitys on mahdollista toteuttaa myös etupainotteisesti neljännesvuosittain, puolivuositain tai vuosittain.

Tilitys suoritetaan Rakennusliiton jäsenmaksutilille.

Työnantaja toimittaa jäsenkohtaisen selvityksen Rakennusliitolle perimistään jäsenmaksuista. Selvitys toimitetaan kuukausittain tai neljännesvuosittain.

Jos perinnästä on paikallisesti sovittu muuta, toimitetaan selvitys mahdollisimman pian perinnän jälkeen.

3 § Jäsenmaksun määrä

Rakennusliitto ilmoittaa Rakennustuoteteollisuus RTT ry:lle vuosittain kuukautta ennen perintävuoden alkua jäsenmaksun suuruuden.

Tämä sopimus tulee voimaan 1.3.2022 ja on voimassa toistaiseksi. Tämä sopimus voidaan irtisanoa yhden (1) kuukauden irtisanomisajalla päättymään samaan aikaan työehtosopimuksen kanssa.

Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2022

RAKENNUSTUOTETEOLLISUUS RTT RY

RAKENNUSLIITTO RY

LIITE

Työaika eri työaikamuodoissa 2022–2024

Työaika	2022	2023	2024
Työviikot/vuosi	47,14	47,14	47,29
Vuoden päivät yhteensä	365	365	366
lauantait ja sunnuntait	105	105	105
työaikaa lyhentävät arkipyhät	7	9	10
vuosilomat (työpäivinä)	25	25	25
työajan lyhennyspäivät	12,5	12,5	12,5
Työpäivät yhteensä/vuosi			
1- ja 2-vuorotyö	215,5	213,5	213,5
keskeytyvä 3-vuorotyö	215,5	213,5	213,5
keskeytymätön 3-vuorotyö	207		
Työtunnit yhteensä/vuosi			
1- ja 2-vuorotyö	1724	1708	1708
keskeytyvä 3-vuorotyö	1724	1708	1708
keskeytymätön 3-vuorotyö	1656		
Työtunnit yhteensä/viikko			
1- ja 2-vuorotyö	36,6	36,2	36,1
keskeytyvä 3-vuorotyö	36,6	36,2	36,1
keskeytymätön 3-vuorotyö	35,1		

Taulukko kuvaa tilannetta, jolloin työntekijällä on oikeus 30 arkipäivän (25 työpäivän) pituiseen vuosilomaan.

Työaikaa lyhentäviä arkipyhiä ovat uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäismaanantai, vappu, helatorstai, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, joulupäivä ja tapaninpäivä.

RAKENNUSTIETO

www.rakennustietokauppa.fi

ISBN 978-952-267-422-7

9 789522 674227